

MONARHIA - V -

nov.'33 - 1934

MONARHIA - V -	1
nov.'33 - 1934.....	1
-----	6
Gvern IGDuca ,14 nov.'32.....	6
Alegeri , 20, 22 dec.'33.....	6
Asasinarea lui Duca, 31 dec.'34.....	6
-----	6
A. Criza de guvern.Căderea guv.Vaida .Consultările .Guv.IGDuca.....	6
B.Retro - atitudinea PNL în asaltul spre putere , la rotativele precedente.....	7
1.) Declarațiile lui Maniu, Cluj, 15 nov.'33.....	8
▣ Criză monarhică.....	8
▣ Crezul moral-politic manist.....	9
▣ Concepția economică, financiară , socială.....	9
▣ Revizuirea Constituției.....	9
2.a) Declarațiile lui Vaida , București, Consfătuirea ex-majorităților PNȚ , 16 nov.'33.....	10
2.b) Valeriu Pop (ardelean, independent , listă PNL),racolat în PNL , nov.-dec. 1933.....	11
3.) C.Ex.al PNȚ : Ion Mihalache - președinte , 22 nov.'33.....	11
Iuliu Maniu / 22 nov.'33.....	11
▣ Elogiu lui Vaida -Voevod.....	11
▣ Motivarea respingerii șefiei partidului.....	11
Ion Mihalache / 22 nov.'33.....	12
▣ Elogierea lui Iuliu Maniu și Vaida Voevod.....	12
▣ Lupta cu forțele oculte.....	12
▣ Să fie sprijinit !.....	12
▣ Tactica Vaida.....	12
▣ Solidaritatea partidului, a lui Maniu.....	12
▣ Programul de la Câmpulung.....	13
▣ Regele și Țăranii.....	13
▣ Statul țărănesc.....	13
▣ Rolul istoric al PNȚ.....	13
▣ Revizuirea metodelor de guvernământ.....	13
4.) Întrunirea electorală PNȚ , organiz.București, sala Tomis, 18 dec.'33.....	13
Iuliu Maniu / 18 dec.'33.....	14
▣ Organizarea de Stat sub Carol II.....	14
▣ Carol II.....	14
▣ Camarila.....	14
▣ De ce s-a retras de la guvernare	14
▣ Guvernarea Maniu.....	15
▣ Politica externă.....	16
▣ Stabilitate guvernamentală.....	16
▣ Autoritate și prestigiu.....	16
▣ Modificarea Constituției !.....	16
Virgil Madgearu / 18 dec.'33.....	17
▣ Omagiu lui Maniu.....	17
▣ Caruselul guvernărilor.....	17
▣ Demisia guv.Vaida = măcinarea partidelor.....	17
▣ Revizuirea Constituției !.....	18
▣ Guvernul IGDuca.....	18
▣ Succesiunea și pericolul "dreptei ".....	18

5) N.Iorga, Expozeu -program, șed.Com.Executiv P.N .D , 22 ian.'34.....	18
▣ Monarhia . Vezi contextul la fișier PND.....	19
-----	19
Guvern Tătărescu .Legislatura I .Sesiunea ordinară. 1 febr.'34.....	19
-----	19
▣ Mesajul Regal, 1 febr.'34.....	19
▣ Adresa de Răspuns la Mesaj, 17 febr.'34 Vezi la fișier Guvern și Parlament.....	19
6.a) Moartea Regelui Albert I al Belgiei , omagiul Parlamentului român, 20 febr.'34.....	19
6 b) Virgil Madgearu , Declarația PNȚ la mesaj, 24 febr.....	20
▣ Coroana.....	20
6.c) Gh.Brătianu (PNL) , discurs la mesaj, 24 febr.'34.....	20
▣ Asasinarea lui Duca.....	20
▣ Dizolvarea Gărzii de Fier.....	21
▣ Guvern liberal ?!.....	21
6.d) Oct.Goga , discurs la mesaj : // România prerevoluționară // , 24 febr.'34.....	23
▣ Mesajul Regal.....	23
▣ Răspunsul la Mesajul Regal.....	23
▣ Criza morală :psihologie turbure ; cutremur molecular ; fierbere revoltată ;.....	23
▣ Diminuarea autorității de stat.....	24
▣ Prematura acordare a votului universal.....	24
▣ Democrația viciată.....	24
▣ Parlamentarism - caricatural.....	24
▣ România prerevoluționară : Românișm eclipsat ! Străinii ! Evreii ! Bolșevicii !.....	25
▣ Noua concepție de Stat : autoritarism și naționalism integral.....	25
▣ Modelul : Mussolini !.....	25
▣ Monopartidocrația productivă	25
▣ Partidul Național -Agrar.....	25
7.) ACCuza , discurs la mesaj, 2 mart.'34.....	25
▣ Solidaritatea națională	26
▣ Statul național.....	26
▣ Prima reformă preconizată de LANC.....	26
▣ Reforma constituțională.....	26
Inversarea consultării electorale.....	27
8.a) Gr.Iunian (PȚR) , discurs la Mesaj, 2 mart.'34.....	27
▣ Mesajul Regal.....	27
▣ Adresa de Răspuns la Mesaj.....	28
▣ Regimuri dictatoriale.....	28
▣ Guvernul PNL = regimul dictaturii "lașe".....	28
▣ Răspunderea generațiilor.....	29
▣ Solidaritate !.....	29
8.b) Gr.Iunian (PRȚ) , comunicare : arestarea lui Nae Ionescu , 6 mart.'34.....	29
▣ Arestările lui Nae Ionescu.....	29
C.Argetoianu / 6 mart.'34.....	30
▣ Grăbirea judecării procesului crimei de la Sinaia.....	30
Vict.Iamandi / 6 mart.'34.....	30
▣ Autoritatea judecătorească.....	30
▣ Iunian - arestarea lui Nae Ionescu.....	30
Gr.Iunian / Replică / 6 mart.'34.....	30
▣ Respinge acuzațiile.....	30
▣ Nae Ionescu și Restaurația.....	30
9.) Eug.Titeanu (raportor Răspuns la Mesaj) , discurs -concluzie , 6 mart ' 34.....	31
▣ Declarația PNA - Goga.....	31
▣ Corporatismul.....	31
▣ Corporatismul Goga : monopartidocrația.....	31
▣ " Monopartidocrația " -Goga.....	32
▣ Cezarismul	32

10) Ion Nistor (ministru secretar de stat) , discurs final la Mesaj , 6 sept.'34.....	33
▣ Monarhia.....	33
▣ Constituția.....	33
11.) M S R Carol II , cuvântări , primirea Răspunsurilor la Mesaj , 9 mart.'34.....	34
▣ Răspunsul la Mesaj al Camerei Deputaților.....	34
▣ Răspunsul la Mesaj al Senatului.....	35
12.) Victor Iamandi (subsecretar Interne) , răspuns la interpelări , 10 mart.'34.....	36
▣ Curentele naționalist extremiste.....	37
▣ Democrație - dictatură.....	38
13.) Proclamarea fuziunii dintre național-țărăniști și lupiști , 11 mart.'34.....	38
14.) Legea apărării Statului.....	41
A. <i>Expunerea de motive</i> , Victor Antonescu, Senat (2 apr.) , Cameră (4 apr.'34).....	41
▣ Necesitatea legii.....	41
▣ Răspunderea partidelor politice.....	41
▣ Extremismul : de stânga - de dreapta.....	41
▣ Monarhia.....	41
14.a) P.C.Andrei (PNT) , discurs la lege, 4 apr.'34.....	42
▣ Legea românească.....	42
▣ Monarhia	42
14.b) Gr.Iunian (PRȚ) , discurs la lege, 5 apr.'34.....	42
▣ Legislația represivă.....	42
▣ Pericolul extremist : stânga, dreapta.....	42
▣ Prevenirea Restaurației.....	43
▣ Legislație represivă.....	43
14.c) I.C. Cătuneanu apoi Gh .A.Cuza , discurs la lege, 4,5 apr.'34.....	43
GACuza / 5 apr.'34 , retro 1929-'30.....	44
▣ Francmasoneria și Restaurația regală.....	44
14.d) CCGiurăscu (PNL-geogist) , la <i>Legea pentru apărarea Statului</i> , 5 apr.'34.....	45
▣ Conceptul de "ordine organică".....	45
▣ Legea Vict.Antonescu.....	45
▣ Regimul monarhic.....	45
14.e) Pamfil Șeicaru , la <i>legea apărării statutului</i> , 5 apr.'34.....	46
▣ Războiul = apusul democrației.....	46
▣ Regimuri autoritare.....	46
▣ Regimuri democratice.....	46
▣ Legea Antonescu = ariergarda democrației.....	47
▣ Apărarea monarhiei și parlamentului (ex-art.14).....	47
▣ Răspunderea guvernanților	47
▣ Invitație la ...regim autoritar	47
▣ Invitație la ...eroism.....	47
▣ Legea - concluzie.....	48
14.f) Aurelian Benteoiu (raportor) , <i>legea apărării statutului</i> ,	48
▣ Ordinea în stat.....	48
▣ Regimul constituțional.....	48
▣ Democrația parlamentară versus monopartidocrația.....	48
▣ Dictatură ? Democrație ?.....	49
▣ Legea apărării statului.....	49
15) Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român , 27 - 28 apr.'34.....	50
15a.) R.Lascu - M.Condrus.....	51
▣ Instituția OETR.....	51
15.b) Petre Andrei (PNT) - dr.C.Angelescu (ministru) -.....	51
▣ Legea OETR.....	51
15.c) dr.C.Angelescu (ministru).....	52
▣ Regele și OETR.....	52
▣ OETR.....	52
▣ Instituție deasupra partidelor.....	52

16.) Închiderea sesiunii ordinare , 28 aprilie '34.....	53
-----	53
Vacanță parlamentară.....	53
-----	53
17.a) Al.Vaida-Voievod , interview : guverne / partide / doctrina PNȚ / , 4 mai 1934.....	53
17.b) Valeriu Pop (ardelean proaspăt înscris în PNL) , mai '34.....	54
▫ Audiență la Rege : modificarea Constituției ?!.....	54
▫ Schimbarea guvernului ? !.....	54
▫ Criza politică.....	55
▫ Averescu ? Angelescu ? Argetoianu ?.....	55
18.) M.Manoilescu , România, stat național- corporativ , 1934.....	55
▫ Liga Corporatistă.....	55
▫ Reforma constituțională.....	55
▫ Liga Corporatistă.....	55
▫ Țeluri , Principii.....	56
▫ Liga Corporatistă.....	56
▫ Parlamentul corporatist.....	56
▫ Guvernul.....	56
19.) MSR și Gh. Tătăreanu , inaugurează linia ferată Reșița-Orșova , 11 iun.'34.....	56
-----	56
Gh.Tătăreanu. Legislatura PNL. Sesiunea extraordinară .14 nov.-.....	56
-----	56
20.) Ședința festivă în cinstea lui Louis Barthou , Senat și Cameră, 21 iunie '34.....	56
21.) Dinu Brătianu - Iuliu Maniu , întrevedere , 26 iun.'34.....	57
Scrutator /.....	57
▫ Apropierea PNL-PNȚ.....	57
▫ Fronturi democratice.....	58
* Reînțărirea osemintelor ex-regelui Carol II , în România, 13- 14 febr.2003.....	58
22.) Mircea Cancicov , Victor Iamandi , declarații politice , Târgu Ocna, 20 iul.'34.....	59
▫ Modificarea Constituției ?.....	59
▫ Apărarea regimului constituțional democrat.....	59
▫ Revizuirea Constituției ?.....	59
▫ Constituția din 1923.....	59
23.) Gh.Tătăreanu , la " <i>Părerii libere</i> " * (tineretul liberal) , București, declarații, 3 aug.'34.....	60
▫ Reformă constituțională ?.....	60
▫ Dictatură ?.....	60
23 a) Gh.Tătăreanu, Dinu Brătianu, declarații politice , Timișoara , 6 aug.'34.....	60
Dinu Brătianu / 6 aug.'34.....	60
▫ Revizuirea Constituției ? Nu !.....	60
▫ Modificarea Constituției ? inactuală !.....	61
24.) Banchetul în cinstea lui Iuliu Maniu , București, Grădina Gib, 14 aug.'34.....	61
b) Grigore Filipescu.....	61
d) Virgil Madgearu.....	62
▫ Iuliu Maniu monarhist.....	62
f) Pan Halippa (fost ministru, Basarabia).....	62
g) G.Alvirescu (deputat , Bucovina).....	62
i) Gr.Gafencu (senator).....	63
j.Maniu / 14 aug.'34.....	63
▫ Misiune împlinită.....	63
▫ Datoria de a spune adevărul.....	63
▫ Anti - republicanism.....	64
▫ Pro- monarhism.....	64
25.) Gh.Tătăreanu (prim ministru) ; Dinu Brătianu (scrisoare) , Târgu Jiu, 23 aug.'34.....	65
▫ Preluarea guvernării.....	65
▫ Programul de perspectivă.....	65

▣ Atmosfera politică internă.....	66
▣ Ofensiva anti- liberală.....	66
▣ Revizuirea Constituției ?.....	66
▣ Măsurile excepționale.....	67
▣ Starea de asediu, cenzura.....	67
▣ Coroana - "forțele oculte ".....	67
▣ Campanii de defăimare și diversiune.....	67
26.a) Valeriu Pop (ardelean , în PNL) , sept. '34.....	69
▣ Cursa Feleacului, Cluj.....	69
▣ Favorit regal.....	69
▣ În vizită (misiune) la Vaida.....	70
▣ Oferta lui Tătărescu, mesajul Regelui.....	70
▣ Raporturile Vaida -Maniu.....	70
▣ Audiență la Rege.....	71
▣ Mersul anchetei Skoda.....	71
▣ Continuitatea guvernării.....	71
▣ În guvern !.....	72
▣ Vizita Regelui.....	72
26.b) Congresul provincial PNȚ , Vechiul Regat , 9 sept .'34.....	74
I.Mihalache / 9 sept. '34.....	75
▣ Programul PNȚ.....	75
▣ Statul țărănesc.....	75
▣ Partidul- guvernul - Carol II.....	75
27.) MSRegele, Gh.Tătărescu ,la <i>Serbările Sarmizegetusei</i> , 10 sept.'34.....	75
28.) Asasinarea regelui Alexandru și Louis Barthou , Marsilia, 9 oct.'34.....	76
29.) Gh.Brătianu , congres georgist, Oradea, 5 nov.....	76
Crizele ministeriale	76
Golul din jurul regelui , oculta	76
30.) Octavian Goga, " <i>Schimbarea Constituției !</i> " , 8 nov.'34.....	77
▣ Eclipsa democrației.....	77
▣ Schimbarea Constituției !.....	77
▣ România Românilor !.....	77
-----	78
Guvern Tătărescu . Legislatura PNL. Sesiunea a II-a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35.....	78
-----	78
31.) Deschiderea sesiunii . <i>Mesajul Regal</i> , 15 nov.'34.....	78
32.) Consfătuirea majorității parlamentare , 15 nov.'34.....	81
Gh.Tătărescu / 15 nov.'34.....	81
▣ Încredere și recunoștință Suveranului.....	81
33.) Începutul " <i>cultului personalității</i> " lui Carol al II-lea.....	82
34.) Comemorarea zilei de 1 decembrie 1918. Declarații pentru Regele Carol II , 1 dec.'34...83	
35.) MSR Carol II s-a întors în Capitală , 30 nov.? 1 dec?.'34.....	85
36.) Leon Scridon (PNA) , discurs la mesaj, 4 dec.'34.....	85
▣ Guvern de mână tare.....	85
▣ Nevoia de autoritate.....	85
▣ Regim de ordine.....	85
37.) I.N.Drăghici (PNL- deputat de Tulcea) , discurs la mesaj , 8 dec.'34.....	86
▣ Monarhia.....	86
▣ Camarila.....	86
38.) Atentatul de la Marsilia în discuția Societății Națiunilor, Geneva, 7 -10 dec.'34.....	87
Nicolae Titulescu / 10 dec.'34.....	87
▣ România - Iugoslavia.....	87
39.) Atenție LD ! (Lipsește în doc.,dar este trecut la SUMAR : Vasile Lepădatu (PNȚ) , discurs la mesaj, / PNL- să plece de la guvern ! / 11 dec.'34).....	87
40.) Ionel Pop (PNȚ) , Comunicare : col.Precup, mr.Nicoară ! , 12 dec.'34.....	88
41.) Iuliu Maniu, <i>Memoriul</i> privind relațiile lui cu MSR Carol II , 13 dec. '34.....	88

▣ " Chestiunea Carol ".....	89
▣ Acțiunea lui Maniu pentru readucerea lui Carol.....	89
▣ "Chestiunea Carol ".....	91
▣ Timpul Regenței.....	91
▣ Reînțoarcerea lui Carol.....	92
▣ Concluzii : Restaurația.....	93
▣ Dar.....	93
▣ Cariol , Guvern - Partid - Camarilă.....	94
42.) Schimbarea g-ralului I.Antonescu. Interpelare Popescu- Necșești , 14 dec.'34.....	95
" <i>Lupta</i> " / 14 dec.'34.....	95
▣ Atmosferă parlamentară.....	95
43.) A.C.Cuza (LANC) , discurs la mesaj, 14 dec.'34.....	96
▣ Armata.....	96
▣ "Cazul " Antonescu.....	96
▣ Regim parlamentar de dictatură națională.....	97
▣ Regim parlamentar al dictaturii de partide.....	97
44.) C.Tătăranu (PNL, raportor la Mesaj) discurs final la Mesaj, 17 dec.'34.....	99
▣ Monarhia.....	99
▣ Avertismentele prezentului.....	99
▣ Solidaritate și națională.....	99
▣ Răspunsul la Mesaj	99
▣ Răspunderile.....	99
45.) Vict.Iamndi (PNL, subsecretar de Stat) , discurs final la Mesaj, 17 dec.'34.....	100
▣ Consens parlamentar	100
▣ Solidaritate guvernamentală.....	100
▣ Un an de guvernare.....	100
▣ PNL-georgist.....	101
▣ Iamandi - Gh.Brătianu.....	101
▣ PNL și Restaurația.....	101
▣ Gh.Brătianu și Resataurația.....	101
▣ PNL-Carol II.....	102
▣ Gh.Brătianu -Carol II.....	102
▣ Situația PNL, a guvernului.....	102
▣ Autoritatea de Stat.....	103
▣ Libertatea democratică	103
▣ Sarcinile guvernării PNL.....	103
▣ Răspunderile.....	103

Guvern IG Duca ,14 nov.'32

Alegeri , 20, 22 dec.'33

Asasinarea lui Duca, 31 dec.'34

A. Criza de guvern.Căderea gov.Vaida .Consultările .Guv.IG Duca

("Dimineața " , 8- 13 nov .'33) **Vezi la fișier Guvern , Rotativă**

7 nov. : **Vaida și Madgearu** - audiență la rege , la Sinaia .

Vaida ar fi cerut **modificarea Constituției** ; presupus **dezacord Rege -Vaida**
10 nov. : **Titulescu** în audiență la Rege ; se vorbește de aducerea lui IG Duca .
12.nov : Întrevedere **Vaida -Titulescu** ; dezmințire conflict ;
14 nov: **IG Duca** * însărcinat cu gormarea guvernului.

Intenționează să ceară **colaborarea cu Gh.Brătianu și Oct.Goga.**

Consultările

(rev. " Parlamentul românesc " , 19 nov.'34)

În virtutea prerogativelor regale, **a fost dizolvat Parlamentul,**

și a fost însărcinat cu formarea **guvernului, IG Duca.**

Apoi Regele a chemat pentru consultări , șefii de partide care au recomandat :

Iorga : a) să fie chemat **IG Duca** - dacă este vorba de partide.

b) să fie chemat **un magistrat sau general** - dacă este vorba de făcut alegeri ;

c) să fie chemat " **un om adevărat** " -

dacă Regele își asumă responsabilitatea și tot riscul

Averescu : a ținut un expozeu despre sit. politică a țării :

Argetoianu : a cerut **guvern de alegeri** ;

Goga : A expus **programul PNA** și de ce **nu poate colabora cu Duca** ;

Lupu : A pledat pentru **guvern de alegeri** ;

Iunian : a recomandat **guvern de coaliție, cu oameni noi** ;

Gh.Brătianu : "paraponisit " , a declarat că este **mâhnit** că a fost adus la un guvern **un " fals" partid liberal** .

B.Retro - atitudinea PNL în asaltul spre putere , la rotativele precedente

(1931- Iorga, 1932 - Vaida) **LD : revezi fazele respective.**

Completează cu memoriile lui Carol . Încearcă să recompui situația lui Carol, silit , până la urmă, să-l cheme la putere pe Duca. Fără speculații . ca fapt de destin politic.

/ 3 dec.'31 : **Duca** , într-un discurs nimicitor contra gov.Iorga,

declaras **lupta hotărâtă a PNL** pentru **a ajunge la guvern** și a scoate țara din situația grea.

La somarea "majorității" de a da soluții , **CIC Brătianu** spusese :

" Când vom fi acolo, pe banca ministerială, vom da soluțiile "

/ iunie '31 : **Alex.Topliceanu** , la demisia lui Maniu , estima faptul că singurul capabil

să-și asume răspunderea guvernării era PNL , cu programul pe care îl are ,

cu disciplina și cu coeziunea în jurul șefului .

/ 31 aug.'32 : **Duca** parcă somează pe Rege să-i încredințeze guvernarea :

"Nu vă putem da aprobarea noastră , nici pentru felul cum ați venit a guvern,

nici pentru felul cum ați făcut alegerile,

nici pentru felul cum vă înfățișați astăzi pe banca ministerială (**ilaritate la PNL**)

nici pentru felul cum înțelegeți să guvernați,

și în ceea ce rivește programul , și în ce privește metodele dvs . " [.....]

" Veți avea **opoziția noastră necruțătoare** inspirată din două credințe : de credința că numai acesta este mijlocul adevărat de a servi interesele țării ,

scurtînd cît mai mult guvernarea dvs . (**aplauze la PNL**) și, în al doilea rînd,

că mîndri de trecutul nostru, conștienți de puterea noastră actuală, încrezători în viitor,

să rămînem ceea ce suntem în conștiința publică : **speranța , suprema speranță a unui popor**

sărăcit , desnădăjduit și adînc îngrijorat " (**aplauze îndelungi la PNL**)

/ 2aug.'32 : **Gh.Tătărăscu** negînd legitimitatea gov.Vaida , de trei ori "mistificat " .

Vaida și Maniu au făcut profeții că vor sta 4 ani la guvernare !

" Eu cred că este un lapsus , datorat emoției inevitabile [----]

și că nu a fost vorba de 4 ani ci de 4 luni "

/ 22 aug.'32 : **Iamandi** aprecia că PNL-ului **i se cuvenea guvernarea din 1931 :**

"Avem un program de guvernămînt care înfățișează pentru toate chestiunile ,

soluțiile cele mai potrivite cu nevoile țării.Noi am mers întotdeauna **pe linia unui realism nedesmințit,** călăuziți de **o luminoasă credință** în misiunea noastră reparatoare.

De aceea am rezolvat prin **măsuri chibzuite, deziderate adesea quasi- revoluționare ,**

asigurînd în vremuri de mari frămîntări , țării , **o dezvoltare pașnică și prosperă** ,
la adăpostul oricăror primejdii " (**aplauze la PNL**)

" Se va vedea , încercînd , că **și astăzi , PNL se găsește în posesiunea aceluiași mijloace salutare** , de a-și servi țara, ca și în trecut " (**aplauze la PNL**) [-----]

Cum , d-lor , **nu vedeți ce reprezentăm noi ?** [.....]

Avem deasupra noastră , a tuturor , **pe omul care a înfățișează o ascensiune determinată de strălucita sa activitate** , pe omul care își datorește situația sa , nu întâmplărilor , ci **muncii și talentului său** , puse în serviciul țării , cu tenacitate și dezinteresare , în văzul tuturor , **timp de aproape 30 de ani** , îl avem pe **ilustrul bărbat de stat Ion G. Duca** (**aplauze prelungite la PNL**) căruia nu-i puteți contesta nici dvs. , de aici , și nu-i poate contesta nimeni , **dreptul de a-și spune cuvîntul** , cu fermitate și cu prestigiu , **în toate problemele care privesc România** , la a cărei consolidare el a contribuit într-o măsură atît de covîrșitoare . (**aplauze prelungite la PNL**)

" **Cu un asemenea conducător , cu o asemenea organizație , cu asemenea mijloace , cu asemenea ideologie , și cu asemenea hotărîre de luptă , credeți d-voastre că poate exista forță care să întrerupă sau să suspende , să zădărnicească sau să nimicească acțiunea noastră năvalnică pe drumul biruinței ?**

" **Credeți d-voastră că drumul nostru** , liber de astăzi înainte , [..] **poate fi barat de adversități întâmplătoare** [**aluzie la Carol**] , **de combinații oculte** [**!!!**] de meschinării neputincioase ? " (**aplauze la PNL**) [-----]

Instinctul popular a început să simtă că s-a întîmplat , în ultimul timp , ceva neobișnuit în viața publică a acestei țări , **ceva neobișnuit și nedrept [aducerea lui Vaida!]** , care trebuie să înceteze . [-----]

/ 22 nov.'32 : **Tătărăscu** , într-un discurs nimicitor , termina : "**Plecați de la guvern !**"
Rotativa își continuă asaltul spre putere al PNL !

/ 31 ian.'33 : **Duca** , în discursul la revenirea lui Vaida la șefia guvernului :

"Nu aveți decît un singur lucru de făcut , pentru dvs și pentru țară : **Să plecați !**

Este singura soluție compatibilă cu demnitatea dvs de partid , cu interesele reale ale țării .

Atitudinea PNL nu se va mai schimba pe această problemă . "

/ 3 febr.'33 : la introducerea stării de asediu , **IG Duca , Goga , Iunian , Lot. Rădăceanu , CZ Codreanu , dr. Lupu** , de pe poziții și pe tonuri diferite , **cereau plecarea PNȚ de la guvern**

/ mart- sept.'33 : la întruniri , ședințe CC al PNL , în cercurile de studii , se cerea plecarea lui Vaida și aducerea PNL la guvernare .

1.) Declarațiile lui Maniu , Cluj , 15 nov.'33

("Universul" , 17 nov.'33)

[LD : din nou , din nou , **țintele lui Maniu , devenite obsesive : oculta , liberalii , Coroana** iar și iar ... **fuga de răspundere** .

Sau nu ? Poate vizionarismul cel mai luminat ... confirmat ulterior ?

Cînd ? În 1938 ? În 1940 ? În 1944 ? În 1956 , la Sighet ?

Cum să-l abordez pe Maniu ? în contextul imediat sau în perspectiva istoriei , de acum ?

Pentru mine ... este personajul cel mai greu de înțeles .

Iar opiniile altora sunt ... legende .]

Azi dimineață , o delegație de **30 de tineri din PNȚ** , s-a prezentat la **d. Iuliu Maniu** , în palatul Boilă din str. Băii , manifestînd pentru d. Maniu .

A luat cuvîntul **d. Buta** , prim-redactorul ziarului "**România Nouă**" , asigurînd pe Maniu de dragostea tineretului , și de dorința de **a se întoarce în viața politică , în fruntea PNȚ** . Maniu le-a răspuns .

Maniu / 15 nov.'33

▣ Criză monarhică

" **Regret că nu pot să dau expresiune sentimentului meu de recunoștință în tonul pe care aș vrea , fiind puțin suferind** . Vă mulțumesc din adîncul sufletului pentru această manifestare

și fiți siguri că prin graiul meu , aveți recunoștința întregii români și a generației viitoare .
Mă doare mult că această frumoasă manifestație coincide cu demiterea , în condițiile
cunoscute, a iubitului meu prieten Vaida Voevod, care de altfel era de prevăzut.

" Știam că încercarea lui de guvernare nu va reuși.

Dovada cea mai evidentă că au fost în funcțiune forțe oculte , este împrejurarea de astăzi,
după opt zile de criză , nu se cunosc motivele adevărate ale demiterii d-lui Vaida ,

și că el însuși a fost cel mai surprins că în audința fatală ,

a aflat că este un conflict între el și Suveran și că este demis

O altă dovadă eclatantă că sunt în funcțiune forțe oculte ,

este că **desi** de 3 ani și câteva luni , de când și-a ocupat tronul MSRegele ,

este al nouălea guvern , și vom avea pentru a treia oară alegeri.

Nici o criză n-a fost provocată de parlament, ci de forțe oculte

În România nu este o criză a parlamentarismului,

ci pare că ne lovim de o criză a sistemului monarhic.

Faptul acesta ar fi o mare nenorocire , și , pentru înlăturarea lui,

ar trebui să-și dea mâna toți devotații sinceri ai monarhismului."

[-----]

Maniu / 15 nov.'33

▫ Crezul moral-politic manist.

" Domnule profesor [Buta] , cereți să vă dau îndrumări .

Nu vă voi putea satisface , pentru că acesta nu este rolul meu.

este al conducerii de partid, care desigur își va face datoria.

De când **m-am dezis de la președinția partidului** , n-am făcut nici o declarație ,

nici n-am făcut vreun gest care să tulbure opera de guvernare a prietenilor mei.

Astăzi, când criza este terminată , mă voi restrânge asemenea la

câteva confesiuni de credință , care nu obligă pe nimeni , afară de mine.

Când **m-am retras de la președinția partidului** [ian.'33]

am crezut, ca și astăzi, că fără **o concepție morală severă** ,

care să pătrundă viața particulară , familială și publică , nu poate dăinui un popor ,

și că fără **respectarea severă a prescripțiilor constituționale** ,

libere de orice influențe oculte și responsabile ,

nu este o posibilă viață de stat , normală și prosperă pentru o națiune."

[-----]

luliu Maniu / 15 nov.'33

▫ Concepția economică, financiară , socială.

Vezi textul integral la **fișier PNT -VIII**

De aceea, îndată după venirea la guvern, am căzut de acord cu d.Mihalache

asupra unei **reforme administrative** , care a avut norocul să câștige și simpatia MSRegelui.

Ce folos dacă eu și d.Mihalache **n-am reușit să câștigăm simpatia prefectului poliției**

[Gabriel Marinescu !] **și a comandantului jandarmeriei** [Dumitrescu !]

[-----]

am pregătit un plan economic și financiar îndrumat în special de considerațiunea

ridicării producției naționale , și de realizarea unei mari investițiuni de stat , productive .

Am avut prilejul să prezint MSRegelui un extras al acestui plan economic și **am avut fericirea să**

constat simpatia Suveranului pentru acest plan economic.

Ce folos dacă **prefectul poliției și comandantul jandarmeriei au fost mai importanți**

decât tot planul economic financiar , împreună cu d.Mihalache și cu mine "

[-----]

Maniu / 15 nov.'33

▫ **Revizuirea Constituției**

" **Toate aceste mari reforme** , care ating adânc așezarea economică și socială de azi,

pretind discuții libere , perfectă libertate de opinie și de discuție. [-----]
De aceea, am susținut totdeauna inadmisibilitatea unei stări de asediu ,
am cerut reforma electorală, și cred că este absolut necesară revizuirea constituției .
Satisfacerea unor necesități inextorabile sociale și economice , se izbește de îngrădirile acestei
constituției , făcute în alte împrejurări. **Copilul a crescut, hainele sunt prea strâmte."**
Maniu / 15 nov.'33

2.a) Declarațiile lui Vaida , București, Consfătuirea ex-majorităților PNT , 16 nov.'33

// Demisia lui Vaida de la șefia PNT //

Al.Vaida , N.Costăchescu, Șt.Cicio Pop - cuvântări ; **ALVaida Voevod** -replică.

("Dimineața" , an 29, nr.9658, 17 nov.'33 + foto Al.Vaida ; "Universul" , nr 315, 17 nov.'33)

[LD: Parantezele, sublinierile supratitlurile îmi aparțin.

[**Interesanta, dramatica , impresionanta personalitate politică a lui Vaida !**]

Al.Vaida -Voevod / 16 nov.'33

Tactica "abstinenței" - Maniu

Tactica "persuasiunii" -Vaida

S-a tot discutat de către **elemente irresponsabile** sau de elemente mânate de interese
individuale și de **ambii deșarte** , că **între mine și Iuliu Maniu e o divergență** .
Țin să restabilesc lucrurile .

Vă aduceți aminte , cum , **după demisia d-lui Maniu**, înainte de a pleca ,
a spus în Comitet :

< Ori sunt eu pe acest scaun prezidențial , **ori fratele Alexandru** ,
pentru partid este totuna .Dvs.aveți datoria să **susțineți guvernul**,
Să întăriți disciplina în majoritate, pentru ca partidul nostru
să rămână mai departe să guverneze. >

[...] și atunci vă întreb eu : **care este păcatul meu ? N-am ținut disciplina ?**

[---] nu ne-am dat silința , zi și noapte, câte 15-16 ore pe zi, eu și colegii mei ,
ca să ne facem datoria ? [---] **Ce nu ar fi corespuns vederilor lui Maniu ?**

Eu aveam răspunderea . Dânsul stătea de o parte [-----]

Eu aveam să dau fapt programul pe care Iuliu Maniu

mi l-a lăsat moștenire și pe care **am continuat până la cădere să-l execut** -
pentru că atunci când am voit și eu să plec (și am și pentru aceasta martori)

Iuliu Maniu mi-a spus :

< Tu rămâi, tu condu, pentru ca să încercăm o altă tactică ,
nu numai tactica radicală a mea , ci să încercăm prin tine **tactica persuasiunii** >
acesta este cuvântul magic.Iar eu răspunzându-i: **< Nu-mi atribui calități superioare**
însușirilor tale > el mi-a zis :< De datoria ta este să rămâi
și să încerci prin persuasiune
ceea ce **eu nu am putut obține prin tactica mea.>**

Astfel am rămas și am făcut încercări ; [---] Un lucru însă este cert :

pe când Iuliu Maniu a avut **tactica abstenței** , urmând convingerile lui,
mie mi-a impus tactica persuasiunii , crezând că se va ajunge la rezultat ,
dacă nu prin tactica lui, dar prin tactica mea."

Vaida / 16 nov.'33 **Recunoașterea eșecului**

"Evenimentele au făcut dovada că tactica urmată de mine a dat greș.

Nu este vina lui Iuliu Maniu, nu este vina nimănui, înainte de toate **nu este vina partidului**,
nici a conducerii partidului. **Vina este exclusiv a mea .**

- **Voci : Nu , nu !**

- **Vaida : "Eu am crezut în această tactică**. Nu am să-mi reproșez nimic , nici înaintea țării,

nici înaintea conștiinței .**Mi-am făcut** , pe cât mi-au ajutat puterile, **datoria față de partid**,
datoria față de Iuliu Maniu (**aplauze**) **datoria față de MSRegele** (**aplauze prelungite**)

Dar acela care , urmând o convingere a sa către o țintă fie cât de nobilă, **dă gres**,

trebuie să tragă consecințele , pentru că **în politică nu se iartă greșeli**,

ori din ce motive ar fi comise . (**un coleg aplaudă: ceilalți îl țistuesc**)

De aceea, vă rog să vă uniți aplauzele cu acelea ale colegului , care bine a făcut aplaudând "

Al:Vaida / 16 nov.'33

2.b) Valeriu Pop (ardelean, independent , listă PNL),rocolat în PNL , nov.-dec. 1933

(Valeriu Pop, Amintiri politice , 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)

[LD : îl citez, ca ex, de ardelean care s-a apropiat de liberali, va ajunge în gov.Tătărașcu, și , se pare , se bucura de audiență la Rege]

[-----]

Dec.1933. " Regele mă primește în audiență. Îi arăt situația electorală.

Preconizez o linie de conduită pentru câștigarea Ardealului, arătând greșelile care s-au făcut deja. Regele îmi replică că Partidul Liberal, neavând în Ardeal elemente suficient pregătite, nu a putut da satisfacție în ce privește alcătuirea guvernului.

Abordez chestia apropierii mele de partidul liberal .

Regele o vede cu ochi buni și mă încurajează în această direcție.

Intrarea mea în PNL ar soluționa foarte multe probleme, - zice Regele-
înclină pentru rămânerea mea în politica internă.

" După masă, fac o vizită lui Duca, care îmi mărturisește că gelozia fără rost a ardelenilor ,l-a împiedicat să promoveze 1-2 subsecretari de Stat în Ardeal.

Îmi arată că liberalii ardeleni sun nepregătiți pentru locuri de conducere, și-mi spune că

numai intrarea mea în PNL ar putea deslega problema aceasta delicată.

Îi spun ce greșeli s-au făcut deja[-----]

30 dec.1933. La ora 10 seara, Silviu Dragomir îmi comunică că Budapesta a anunțat asasinarea lui IGDuca , de către un membru al Gărzii de Fier, pe peronul gării Sinaia. La ora 11, 30 , prefectul Duma îmi confirmă știrea.

Valer Pop / nov.'dec.'33

3.) C.Ex.al PNȚ : Ion Mihalache - președinte , 22 nov.'33

Vaida -scrisoarea de retragere // Vaida - propune pe I.Mihalache //

Iul.Maniu , Ion Mihalache, N.Costăchescu - cuvântări

("Lupta" , "Dimineața" , 23 nov.'33 ; "Adevărul" , 24 nov.'33)

Vezi integral - fișier PNȚ VIII

luliu Maniu / 22 nov.'33

▣ Elogiu lui Vaida -Voevod

[-----]

Vă închipuiți cât de dureros este pentru mine faptul că el a demisionat de la președinția partidului . Cu cât mi-e mai mare durerea , cu atât mi-e mai mare revolta pentru cauzele care au produs această schimbare.

Eu cred că orice cuvânt adaos la cele spuse de d.Costăchescu ,

orice cuvânt care ar vesteji cauzele cari l-au determinat la demisie,

ar putea numai să turbure frumusețea sentimentelor cu care-l înconjurăm pe Vaida

-Voevod , de care nu ne despărțim și care va fi deci între noi.[-----]

luliu Maniu / 22 nov.'33

▣ Motivarea respingerii șefiei partidului

În urma acestor întâmplări, Vaida -Voevod și alți colegi mi-au făcut cinstea de a-mi propune președinția partidului.

Am declarat că nu pot să primesc .Argumente puternice mă îndeamnă să fac astfel.

Cred că nu e momentul ca în aceste clipe solemne să înșir aceste argumente , dar vă asigur că ele sunt de domeniul intereselor superioare ale țării și ale acestui partid, pe care cu inima curată le-am slujit întotdeauna. [-----]
În 1930 , am demisionat de la guvern și în 1931 din președinția partidului.
Eram decis să nu revin în viața mea asupra acestei hotărâri.
Totuși, la dorințe înalte și la insistența dvs am reprimut aceste însărcinări , în credința că fac un serviciu țării. Deci n-am fost încăpățânat în hotărârea mea.
Azi, sunt convins că primind, n-aș servi nici țara, nici partidul. [-----]

Ion Mihalache / 22 nov.'33

▫ Elogierea lui Iuliu Maniu și Vaida Voevod

"Aș fi dorit ca această răspundere să revină altora , cu experiență mai bogată.
Am făcut tot ce e cu putință pentru ca d.Iuliu Maniu să vină la președinția partidului .
D.Iuliu Maniu este o personalitate politică ce onorează nu numai partidul nostru , ci întreaga viață politică contemporană a României.
Capacitatea și calitățile sale , experiența , la care se adaugă și o deosebită autoritate morală , îl indicau pentru președinția partidului.
Aparținând unei provincii care numără atâția intelectuali cu un trecut de lupte glorioase , noi cei din Vechiul Regat ne simțim mândri să dăm sprijinul nostru unuia dintr-înșii , fie d.Iuliu Maniu, fie d.Alexandru Vaida - Voevod,
în așteptarea ceasului când și frații din provinciile alipite să acorde aceeași încredere nelimitată celor din Vechiul Regat .

Ion Mihalache / 22 nov.'33

▫ Lupta cu forțele oculte

▫ Să fie sprijinit !

" Pe de altă parte , problema zilei care plutește pe culmea valurilor de opinie publică - este înlăturarea forțelor oculte care turbură funcționare normală a aparatului constituțional. D.Iuliu Maniu este acel care s-a identificat cu însăși lupta împotriva acestor forțe oculte . Deci, și din acest punct de vedere ,era indicat să-și asume răspunderea unei astfel de acțiuni. D.Maniu știe să se identifice cu partidul, cu problemele, cu formele, dar știe să lase loc și inițiativei și personalităților sale. [-----]

Ion Mihalache / 22 nov.'33

▫ Tactica Vaida

▫ Solidaritatea partidului, a lui Maniu

Apoi, pentru că d.Maniu n-a primit să -și ia răspunderea , am dorit să revină la președinția partidului d.Vaida-Voevod , renunțând la demisia d-sale, dată într-o clipă de îndreptățită amărăciune sufletească.
D.Vaida este altă strălucită personalitate a Ardealului , desigur cu un alt temperament , dar cu aceeași vastă experiență și cu același prestigiu și autoritate.
Dacă forțe ascunse n-ar fi subminat guvernarea d-sale , am fi putut sărbători unii din cei mai glorioși ani de activitate rodnică în gospodăria publică.
Servind același crez și luptând cu aceeași obiectivitate , d.Vaida -Voevod a crezut în procedura sa specială și a avut și inițiative personale ; dar când nu a izbutit , a recunoscut cavalereste și a tras singur consecințele .
Se cade însă să recunoaștem că , oricare ar fi fost dorințele personale ale unora dintre noi , noua guvernare a d-lui Vaida s-a zămislit și a pornit cu acoperirea votului unanim și solidar al întregului birou , prezidat de d.Iuliu Maniu [-----]

Ion Mihalache / 22 nov.'33

▫ Programul de la Câmpulung.

▫ Regele și Țăranii

▫ Statul țărănesc

" Steaua noastră polară e orientarea programatică. Ancora : contactul cu pământul. Sunt fericiți că în ce privește orientarea programatică , mă găsesc în acord și cu Comitetul Central , care a adoptat programul de la Câmpulung ca bază a programului pentru congres , și cu Biroul partidului, care l-a examinat în ședință specială , și, precum spunea așa de categoric d.Iuliu Maniu , și cu recentele d-sale declarații . Program și metodă , trebuie să iasă din contactul cu realitățile . Două sunt realitățile politice ale acestei țări : Regele și Țăranii . Una din principalele noastre misiuni este de a stabili contactul cât mai intim între Țărăni și Rege , ca din voința amândurora , curată, unită , contopită , să facem izvorul direct și curat al puterii conducătoare în stat .
Ion Mihalache / 22 nov.'33

▫ Rolul istoric al PNT

Eu doresc partidul nostru , nu în situația câinelui care se dă la leu ; ci în situația leului care stă liniștit , se uită și biruie cu ochii și cu coada Aici e secretul biruinței : crearea forței care impune primenirea politică și mersul normal , prin simplu fapt că e forță. Înțeleg deci să reorganizăm și să redisciplinăm acest organism de luptă politică , care se cheamă partidul național-țărănesc , pentru a ajunge , în concordanță cu sentimentul țării întregi, la stabilirea echilibrului politic normal , bazat pe cele două realități : Regele și Țăranii. Nu vom scoborâ , deci , în mijlocul maselor rurale pentru a le ridica pe ele . [!?!] Ne vom identifica sufletul și ideologia cu nevoile și aspirațiile lor , și le vom solidariza cu acțiunea noastră , printr-un program de reforme adânci , potrivit misiunii noastre și mersului vremurilor ; și cu o metodă menită să pună în mișcare armonică realitățile constituționale. [!?!]
Ion Mihalache / 22 nov.'33

▫ Revizuirea metodelor de guvernământ.

" Firește că pentru o astfel de orientare în adâncire , și ținând seama de evoluția celorlalte economii naționale din diferite state , care ne impun acomodare și racordare , avem nevoie și de o revizuire a metodelor de guvernământ. "Această metodă are la temelie precizarea și stabilirea răspunderilor , de la vârful piramidei politice și până jos. Iar vârful piramidei , responsabil constituțional este , este primul ministru . Pentru care cea dintâi condiție a unei reale responsabilități este deplina încredere a Suveranului și a Țării - și mână liberă în conducere " Ședința C.Ex.PNT / 22 nov.'33

4.) Întrunirea electorală PNT, organiz.București, sala Tomis, 18 dec.'33

Iuliu Maniu , Virgil Madgearu - cuvântări .

("Dimineața" , an 29, nr.9.691 , 19 dec.'33) Vezi text integral la **fișier PNT VIII**

[LD :de remarcat faptul că, paradoxal sau caracteristic, lui Maniu i se potrivește postura de opozant. Este activ, redevabil, curajos, belicos .

Începând cu 15 nov'33, după căderea guvernului Vaida , ca și când ar fi explodat după o lungă tăcere auto-impusă ,**Iuliu Maniu ... atacă !** Și țintește cel mai sus : **MSRegele !**
Îmbrăcat mereu în **haina opozantului** , el a făcut-o totdeauna cu **un remarcabil suflu patriotic**
Contra lui Carol II, contra lui Antonescu , contra comunismului.
În această episod , **Maniu este năprasnic cu "Camarila" ... și , indirect , cu Regele.**
Încât nu i se poate reproșa că n-a spus-o la timp !]

Iuliu Maniu / 18 dec.'33

▫ Organizarea de Stat sub Carol II

" Datoria de căpetenie [a guvernanților] este asigurarea propășirii națiunii ,
ceea ce însă nu se poate realiza fără de **îngrijirea și prosperarea sănătății morale , trupesti și sufletești, a națiunii .**

Or, ca să se poată păstra, ca să se poată întări , această sănătate trupească ,
sufletească și morală a națiunii , **trebuie să fie o întocmire bună de stat.**

" De aceea, noi trebuie să examinăm : oare organizarea noastră de stat
este așa încât putem să satisfacem prin ea aceste îndatoriri ?

Putem să răspundem cu un hotărât nu , [-----]

"Care este însă îndrumarea noastră de stat ?

De trei ani , de când a venit Majestatea Sa Regele să ocupe tronul
- și ne pare bine că l-a ocupat , era dreptul său , și l-am ajutat și noi să-l ocupe -
în acești trei ani , au fost 9 guverne , cum ați auzit , și au fost 3 alegeri .

Dar bine, pentru Dumnezeu , ce pot lucra 9 guverne în 3 ani ?!

Comparați cu un simplu industriaș sau comerciant din Calea Victoriei,

dacă el în 3 ani va avea 9 rânduri de ajutoare în prăvălie , va putea face vreo afacere !?

El își va pierde mințile , iar mușterii se vor da în lături.

"Dacă într-o gospodărie simplă nu este admisibil așa ceva ,

cu atât mai mult **nu este posibil să admiți acest lucru într-o organizare de stat ,**
cu **mii și mii de chestiuni** atât de complicate , între cari multe trebuie să le privești
sub aspectul unor **reforme mari** cari trebuie făcute ."

Iuliu Maniu / 18 dec.'33 , ' retro dec.32

▫ Carol II

▫ Camarila

▫ De ce s-a retras de la guvernare .

" Eu sunt puțin perplex înaintea opiniei publice , fiindcă cine nu cunoaște lucrurile
și cine nu a avut ocazia să mă cunoască mai de aproape ,
poate ușor **să-și pună întrebarea :**

dar , în definitiv, ce vrea d.Maniu ?!

Ce fel de om este acesta : partidul îl alege președinte de partid,

Regele îi încredințează președinția guvernului , [prima oară]

dar dl Maniu renunță la președinția partidului și la președinția guvernului !

Apoi, trece un timp oarecare, partidul îl cheamă iar președinte al partidului ,

Regele îl pofteste din nou să ia președinția guvernului .[a doua oară]

D.Maniu primește și pe una și pe alta, și pe urmă le leapădă pe amândouă !

Maniu

Explicația este însă foarte ușoară : când am văzut că împrejurările sunt așa

că nu pot să împlinesc ceea ce vroiam să fac ,

și nici nu puteam să realizez ceea ce am avut în vedere

, mi-am dat demisia ,căci nu voiam să am răspunderea

pentru lucruri pe care nu le pot conduce așa cum vreau.

Partidul

Și de ce ? Sunt dator chiar înaintea dvs., cu care împreună am dat atâtea lupte frumoase, să constat adevărul. Partidul național -țărănesc a stat zid în jurul programului și al planului pe care îl pronunțase că trebuie îndeplinit pentru binele țării .

Regele

În ceea ce privește pe Rege , trebuie să constat că este un noroc pentru o țară să aibă un rege cu calitățile pe care Regele Carol le are : deștept, pregătit, cu multă putere de muncă și cu nespusă bunăvoință pentru țara și pentru poporul său.

Și atunci , întrebați dvs : cum nu ai putut lucra ?

Camarila !

Iată, dați-mi voie să spun pe față , fără reticente :

Fiindcă unele **persoane** au reușit să intre **între** Majestatea Sa Regele și **între** zidul pe care națiunea este hotărâtă să-l facă în jurul M Sale Regelui ;

au intrat **persoane** care nu sunt chemate și nu este permis să aibă loc acolo !

Aceste persoane fac de nu se pot înfăptui nici acte de guvernământ, nici programele neapărat necesare de realizat !

Aceste persoane fac de nu există liniște și stabilitate în guvernarea țării .

Ele sunt toată ziua acolo , iar sfătuitoarii MSRegelui numai din când în când , și atunci **buna credință a Msale Regelui este surprinsă**

de șoaptele cari zi de zi îi cad în urechi ,

și pe cari acei care singuri pot să fie sfătuitoarii M Sale Regale,

încredințării națiunii , nu le pot nici combate, nici neutraliza

și astfel nu-și pot îndeplini rolul pe care îl au , de a fi **singurii sfătuitoari ai Tronului .**

Oculta ! Lupeasca ? Titulescu ?

Pentru aceasta trebuie înlăturați acești oameni.

Trebuie înlăturați , pentru că **nu este posibil**

ca unii oameni în țara aceasta să aibă datorințe și răspunderi ,

iar **alții să aibă puterea .**

Nu este posibil ca **unii** , pe care națiunea îi desemnează,

să fie **nevoști să facă ce cer alții**, despre care națiunea nu știe nimic

și cari nu au nimic cu această națiune !

Nu este posibil ca în țara aceasta să fie două guverne : **un guvern responsabil**

și **alt guvern irresponsabil .**

Și nu este posibil ca în jurul MS Regelui să se facă în aceeași chestiune , două politici :

o politică a națiunii , **o politică răspunzătoare ,**

și **o politică ocultă ,** din care urmează enormele nenorociri pentru neamul nostru ,

și în materie internă și în chestiuni externe ." [!!!]

Maniu / 18 dec.'33 , retro'32

▣ Guvernarea Maniu

" În materie internă, **guvernul pe care am avut onoarea să-l prezidez , am ținut , conform Constituției , ca : Coroana să domnească , iar guvernul să guverneze.** Acest guvern s-a pus serios la lucru ca să înfăptuiască **un program** cerut de vremurile de astăzi

[-----]

Oculta : Marinescu , Dumitrescu

"Toate acestea au rămas în baltă ! Pentru ce ?

Pentru că **acei oameni** țineau prea mult la **prefectul politiei**

și la comandantul jandarmeriei , la care eu nu țineam deloc !

Trebuie să constat că **nu am avut nimic în contra persoanei particulare a acestor domni , care în societate pot să fie foarte venerabili. Dar nu ne potrivim în felul de a lucra.**

Și pentru că, pentru felul de a lucra în serviciul public , **răspunde guvernul**

și în primul rând **primul ministru** , de aceea **primul ministru** , în oricare țară ,
are dreptul să-și aleagă oamenii cu care poate lucra și cu care poate răspunde .
Dar **le place la alte persoane** cum lucrează acești oameni , și , de aceea,
toate **programele bune pentru țară** , alcătuite în **perfectă concordanță** cu ideile dvs,
cu principiile PNT , **nu au valorat nimic** , [**în ochii Regelui !**] și a **trebuit să plec**,
cu d.Mihalache , adânc îndurerăți că **s-au schimbat lucrurile în stat și**
cei mici sunt mai mari decât cei mari. " [-----]

Iuliu Maniu / 18 dec.'33

▫ **Politica externă**

" Ori , în **politica externă** , **dacă** străinătatea vede că **în țara aceasta sunt două puteri**,
va pierde încrederea , pentru că **nu poate ști care va fi într-un moment mai tare** .
O fi mai tare primul ministru [Maniu] , ori **ministrul de Interne** [Mihalache] ,
ori **prefectul de poliție !** [Marinescu] Va fi mai tare **secretarul general** al partidului
și membru apreciat de toată lumea din cabinet [Madgearu] ,
sau o fi mai tare **redactorul camarilei !** [Puiu Dumitrescu ?]
Din aceste lucruri **ies încurcături extraordinare** .De aici urmează , în mod dureros
că astăzi **opinia publică a lumii începe** - Har Domnului, numai începe și va reuși națiunea
română să pună capăt acestui început -
începe a se clătina în încrederea sa față de țara românească. [-----]

Iuliu Maniu / 18 dec.'33 ,

▫ **Stabilitate guvernamentală.**

▫ **Autoritate și prestigiu.**

"Dar **închipuți-vă dvs** că l-ar trăsni prin cap unui guvern să **înceapă o mare reformă**
socială , iar după două zile , **cade din senin** , **cum am căzut eu și dl Vaida ?**
Ce s-ar întâmpla cu țara ? Ce s-ar întâmpla când **un sistem este lepădat** , iar altul abia
început , dar **desigur neterminat ?** Haos și nenorocire .
De aceea , dvs **veți fi auzit** , **poate** , **pe unii spunând :**

Bine , domnule Maniu , **dacă ai fost de acord cu Coroana** ,
de ce ți-ai bătut capul cu prefectul poliției ?
de ce d.Mihalache și-a pierdut vremea cu scrisorile acestor domni ,
și nu v-ați văzut de programul care era agreat de Coroană ?

Iată pentru ce : pentru că , **dacă** nu ai **garanția că rămâi câtăva vreme la putere** ,
cu **conștiința curată** , **nu te apuci de reforme mari** , și al doilea , pentru **ca să faci reforme mari**
în țară , să faci reforme **economice** , **financiare și administrative** ,
adânc tăietoare în viața națiunii , **trebuie să ai** , **înainte de toate** , **autoritate și prestigiu**.
Dacă n-ai **autoritate și prestigiu** , dacă nu lași impresia că rămâi mâine la guvern ,
nici străinătatea nu te ia în serios. De aceea , **să nu credeți că această atitudine categorică**
pe care a luat-o întreg partidul nostru [LD ??] pentru **înlăturarea acestor oameni** ,
[Gabriel Marinescu și Dumitrescu] **este un capriciu** .**Aceasta este o necesitate de stat** ,
precum **necesitate de stat este o guvernare cu autoritate** , **cu continuitate**
ceea ce nu se poate face , cât timp **aceste persoane stau acolo unde stau** ."

[-----]

Iuliu Maniu / 18 dec.'33 ,

▫ **Modificarea Constituției !**

[LD : este acesta "fixul" cel mai grav al lui Maniu ! Pentru acest fix , este capabil să instige
chiar lumea la ... "manifestațiuni " ! Dar afară de etichetări exagerate ,
tot nu explică ce nu-i place la această constituție hulită]

"Aceste **mari reforme** trebuie făcute chiar și **în ceea ce privește întocmirea de stat**.
Este o **absolută necesitate reformarea constituției liberale** ,

care este o pacoste pentru țară. [-----]

lata de ce .Totdeauna a fost în vederile noastre **revizuirea acestei constituțiuni** , schimabarea acestei consituțiuni. **Când am venit** , încă din **1928 la putere** și am avut fericirea să prezidez guvernul, era **Regența**, și constituția spunea categoric că **sub Regență nu se poate face revizuirea constituțiunii.**

A ocupat regele Carol tronul său glorios. [iun.1930] [-----]

trebuia să ținem seama că suveranul nu putea, imediat ce venise acasă, să ia cuțitul de operație , ci trebuia să lăsăm timp ca **suveranul să cunoască însăși problemele mari care se pun în această țară."**

Luliu Maniu / 18 dec.'33

Virgil Madgearu / 18 dec.'33

▣ Omajiu lui Maniu

"Înainte de a începe cuvântarea , să-mi dați voie să fiu interpretul dvs, și să aduc **salutul întregii Capitale d-lui Luliu Maniu** , care a venit de la **Cluj** ca să vorbească **Capitalei** și să dea de aici **parola de luptă țării întregi** .

(**ovații îndelung repetate**) **D.Maniu este astăzi deasupra** chiar a **marei însușiri** pe care a avut-o , de conducător al partidului nostru, **d.Luliu Maniu este astăzi conducătorul opiniei publice conștiente ale acestei țări** . [-----]

Virgil Madgearu / 18 dec.'33

▣ Caruselul guvernărilor

▣ Demisia gov.Vaida = măcinarea partidelor

[LD : apropo de puterea acestor "**manifestații cetățenești**" ... despre care a vorbit Maniu , nu cumva tot de frica unei manifestații grandioase , **Carol i-a adus la putere pe liberali ?** Nu au procedat și ei , **la fel ca PNȚ în 1928** , cu **acele manifestații crescânde în amploare** , urmând ca **pe 15 nov. să fie cea mare , la București** , în preziua deschiderii unei noi sesiuni parlamentare ? ori... **guvernul Duca a fost adus pe 14 noiembrie !** .

Planificata și în amănunt pregătita adunare de la București, nu a mai avut loc !

Asta , pe de o parte .Pe de altă parte, ei trec cu vederea faptul că , **la origina acestor dese schimbări , a stat chiar PNȚ** care ... a introdus **tactica schimbării șefului de guvern**, cu **rămânerea partidului la putere** , și că , din cele 9 guverne ... schimbarea reală a guvernului s-a produs de ... 3 ori : aducerea lui Iorga , revenirea lui Vaida, și , acum , venirea lui Duca . Restul celor 6 guverne schimbate ,de la Restaurație, le aparține :

Maniu / Mironescu / Maniu / Vaida / Maniu / Vaida

Madgearu este subiectiv și privind guvernarea din care a făcut parte .Dar , în ce privește **semnalarea fenomenului " măcinării" partidelor , a intuit bine și vizionar** .]

Virgil Madgearu / 18 dec.'33

"Toată lumea se întreabă de o lună întreagă pentru ce a plecat guvernul Vaida , și nici până astăzi **opinia publică nu este dumirită** de această schimbare de guvern.

Opinia publică este alarmată de dese schimbări de guvern , care s-au produs în această țară , în ultimii trei ani. **9 guverne în trei ani și 3 alegeri** , unele după altele , **parlamente dizolvate** , fără ca să se respecte termenele constituționale de 4 ani, și fără să fi intervenit **vreo cauză** binecuvântată

care să justifice în opinia publică **această dizolvare precipitată** . [!!!]

" Desigur, nu voim prin aceasta să afirmăm că din punct de vedere constituțional , ar fi vreun viciu . Constituția acordă Suveranului prerogativa numirii miniștrilor și dizolvării parlamentului. Prin urmare , din punctul de vedere al legii ,

nu este nimic de obiectat , pentru că **suveranul a aplicat cu strictete constituția țării.**

)) : Dar , din punct de vedere **politic** , și din punct de vedere **național**,

toată lumea se întreabă **care a fost îndreptățirea schimbărilor dese de guvern și care a fost interesul național al dizolvării continue a parlamentelor țării** acesteia .

[-----]

" Pentru ce a plecat d.Vaida ? Știm cu toții pentru ce a plecat ,
pentru ca în haosul acesta constituțional , al schimbării guvernelor ,
să intre alt partid , să se mai macine un partid . [!!!]
Această măcinare a partidelor nu este însă în interesul țării ,
pentru că țara are nevoie de partide de guvernământ ,
țara nu se poate rezema decât pe guvernarea de partide
și mai ales , țara românească , în situația în care se găsește astăzi în lumea internațională .
Ea are nevoie de partide puternice care să reprezinte opinia publică și
să dea guverne tari care să facă față împrejurărilor naționale și internaționale ."
Virgil Madgearu / 18 dec.'33

▣ Revizuirea Constituției !

" Într-o singură împrejurare se putea admite și justifica o dizolvare a parlamentului :
chemarea adunărilor constituante pentru schimbarea Constituției .
Am simțit noi în cursul guvernării , piedici din cauza Constituției . [-----]
Dar vă întreb : partidul căruia țara îi datorește această Constituție , era acela care putea să fie
chemat la putere , în ipoteza aceasta , ca să facă modificarea Constituției ?
Desigur că nu . Constituția nu poate fi modificată decât în urma unor alegeri prezidate
de un guvern al unui partid popular [???] sau de un guvern neutru . " [-----]
Virgil Madgearu / 18 dec.'33

▣ Guvernul IG Duca

▣ Succesiunea și pericolul "dreptei "

" Prin urmare , nici din acest p.d.v. [LD : vezi mai sus] nu era nici o justificare
ca succesiunea guvernului Vaida să fi fost încredințată partidului național-liberal.
Formal , guvernul Duca , este constituțional .
În realitate , nu este un guvern constituțional " [-----]
Fac astăzi o afirmație : în ziua apropiată
- mai apropiată decât își închipuie național-liberalii -
când se va deschide succesiunea guvernului d.lui Duca ,
va fi o zi grea de criză pentru democrație și pentru parlamentarism ,
pentru că toate curentele de dreapta , toți agitatorii și toți aventurierii vieții publice
care se agață de corabia de dreapta , vor putea spune :
au guvernat partidele ; au fost național-țărăniștii ,
sau și liberalii și n-au rezolvat criza ,
lata în ce situație ne-au adus . Trebuie un guvern de dreapta ,
un guvern de dictatură !
Iată de ce am spus că guvernarea PNL constituie un pericol pentru democrația românească
Maniu , Madgearu / 18 dec.' 33

5) N.Iorga , Expozeu -program , șed.Com.Executiv P.N .D , 22 ian.'34

("Adevărul " , an 48 , nr. 15.354 , 23 ian.'34)

[LD : este un scurt reportaj ; rezumat . Ori reportajul a fost făcut cu reavoință
sau în bătaie de joc , sau ... Iorga este într-o stare sufletească și mentală ... obosită .
Este penibil , este logoreic , ininteligibil , și , din când în când , respiră supărare pe toți și pe toate .
Partidul său , nu reușise să intre în Parlament.El era senator .
Notez cu conștiinciozitate reportajul ca pe o mostră .]

Comit.Executiv al partidului naționalist - democrat de sub conducerea prof.Iorga ,
s-a întrunit , sub președinția prof.univ.D.Pompeiu (fost președ.Camerei) . [-----]
Iorga / 22 ian.'34

▣ **Monarhia** . Vezi contextul la [fișier PND](#)

" S-ar termina atunci și cu tristul mijloc al partidului de-a merge cu amenințarea până și asupra Coroanei însăși . Eu sunt pentru **Monarhia activă** .

Nu sunt pentru Regele împiedicat a gândi și vorbi .

Nu sunt alături de cei cari vor ca în țara să nu fie decât o singură voință : a clubului .

Coroana trebuie să aibă un prestigiu întreg .

Când faci o greșală , să nu țiți pe acoperișuri că ea a fost făcută de Coroană .

Să nu se joace oricine cu Coroana României , în locul căreia nu se mai poate pune nimic .

Este bine când se vine cu o lege în numele Coroanei ,

să nu fie stricată de un alt parlament, tot în numele Coroanei .

Iorga / 22 ian.'34

[Guvern Tătărașcu](#) .Legislatura I .Sesiunea ordinară. **1 febr.'34**

▣ **Mesajul Regal**, 1 febr.'34

▣ **Adresa de Răspuns la Mesaj**, 17 febr.'34 **Vezi la fișier [Guvern și Parlament](#)**

6.a) **Moartea Regelui Albert I al Belgiei , omagiul Parlamentului român , 20 febr.'34**

("Facla " , 24 febr.'34)

[LD : rezum ; rețin aprecieri și accente , care pot servi la o comparație ,
peste timp....în 1940 ... **dreptul la venerație a unui rege**]

Pe banca ministerială : Victor Antonescu, gral Angelescu, g-ral Uică, I.Inculeț, I.Nistor,
Victor Slăvescu, Mitiță Constantinescu, **Savel Rădulescu , N.Maxim**

- **NNSăveanu** : "În ceasul acesta, în sunet de clopote, , **plâns de o țară întragă,**
regretat de întreaga omenire , coboară în mormânt **bunul , marele , eroicul , rege Albert I** .

[-----] Îl plângem ca **rege al unei țări** care , în vremuri de cumpănă, **ne-a fost aliată** .

Îl plângem ca pe Cel **înrudit de aproape cu familia noastră domnitoare** .

Mai presus de toate, **îl plângem ca rege democrat , popular**, rămas pururi cel dintâi servitor
al Statului, Rege care nu s-a dat nici o dată deoparte în fața primejdiei .

Monarhul aclamat ca "erou mondial" , trecut în nemurire **înainte de a muri** .

Am avut marea cinste **să-l cunosc în primu-l an de domnie** ; reprezentam România

la un Congres de științe administrative [----] ne-a vorbit tuturor ca un egal .

Când mi-a adresat cuvântul , s-a **interesat mult de țara noastră** și de **Regele Carol I ,**
al cărui nepot era . [-----] nu era numai un mare rege , ci și **un mare cetățean** .

ca și Regina Elisabeta a Angliei , avea **pentru țara lui o dragoste** care mergea până la

adorățione . **Cea mai măreață pagină** pe care a scris-o **Regele Albert**

e **apărarea onoarei și demnității Sale și a țării**, jefindu-se și El și ea

în îndeplinirea unei datorii de o mare înălțime morală .

Când, **la 3 august 1914, Germania a pretins libera trecere a armatelor sale**

pe teritoriul belgian, **Regele Albert a respins cu indignare propunerea**

pe care o socotea ca o dezonoare .

Poporul a aclamat cu entuziasm ferma hotărâre regală , și **Camerele** , convocate la 4 august
în Palatul națiunii, **au hotărât intrarea în război pentru apărarea granițelor** . [-----]

Regele Albert, ca generalisim al armatei , a spus : **< Am încredere în destinele noastre .**

O țară care se apără , impune respect tuturor .Țara aceasta nu pierе ! ..> "

- **Victor Antonescu** : " **Venerația memoriei marelui Rege** [-----] "

Moartea Regelui Albert pune în **doliu conștiința omenească** ,
pentru care **cuvântul dat ne leagă** ; pentru care **tratatele nu sunt petece de hârtie** ;
pentru care **înțelegerile internaționale nu sunt lipsite de sancțiuni**. [-----]
Secondat de **o Regină admirabilă de devotament și mnilă** , din clipa celor mari tragice
suferinți, până în ceasul victoriei finale, **el nu-și părăsește trupa**.
Regele Albert **a preferat să-și piardă vremelnic țara , decât să-și piardă onoarea** [-----]
Conștiința românească se pleacă smerită înaintea marelui Rege al Belgiei
care înfățișează : **izbânda dreptului - triumful cinstei** [-----] "
Moartea regelui Albert I / 20 febr.'34

6 b) **Virgil Madgearu , Declarația PNȚ la mesaj, 24 febr.**

(DAD, MO 11, șed. din 23 febr.'34, p. 428- 431)

[LD : **Ca de obicei, acordul cu trei puncte : Coroana, armata și politica externă.**]

Virgil Madgearu 7 24 febr.'34

▣ **Coroana**

[**LD : Este al treilea la cuvânt în acel debut al dezbaterilor la Mesaj.**

Înaintea lui, **Goga și GH.Brătianu nu făcuseră această formalitate de închinăciune la Tron** .Mai mult , Gh.Brătianu făcuse unele aluzii care păreau să vizeze pe Carol sau camarila în întâmplările cu care a debutat guvernarea liberală .]

" Dle președinte,d-lor deputați, **Partidul Național -Țărănesc** afirmă și cu acest prilej ,

simțimintele sale adânci de credință și devotament față de Coroană,

principiul fundamental de conducere , de unire și de continuitate

în **așezământul nostru de stat "** (**aplauze la PNȚ**)

Madgearu / 24 febr.'34

6.c) **Gh.Brătianu (PNL) , discurs la mesaj, 24 febr.'34**

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 425- 428)

[LD : ipoteză , fir care nu poate fi dus la capătul de început , sau poate mi-a scăpat

"momentul " , sau , poate , a fost un "proces lent " ...sau poate , este declanșat de decapitarea PNL ... Cert este că , la începutul lui 1934, după 4 ani de când se rupsesse de PNL pe tema **Restaurației** ; după ce trecuse cu al său PNL-2 prin 3 alegeri , în calitate de opozant (Iorga, Vaida, Duca) ; văzând , poate , că **Carol II** nu i-a răsplătit lealitatea sau din alte pricini, realmente politic-naționale, în acest moment ,

fără a rosti numele MSR sau al camarilei,

pare a fi **hotărât contra tendințelor acestora de a știrbi regimul parlamentar și rolul partidelor** în angrenajul regimului constituțional :

/ El a refuzat colaborarea cu guv.Duca , pentrucă " știa " că acesta va fi constrâns să primească conducerea în "condiții " ce-i " îngrădeau" libertatea de acțiune ;

/ Lui Duca i s-a " sugerat" sau i s-a "impus " să dizolve Garda de Fier ,

măsură cu grave consecințe , creatoare de "precedent " , care se poate întoace , la un moment dat contra oricui partid politic ; dizolvarea G de F , a deschis în viața noastră de stat " o paranteză sinistră de abuz și violențe"

/ Nu era exact că a dat greș **regimul întemeiat pe Constituție și Parlament ;**

/ Nu este suficient să se amintească de Constituție numai la solemnități

"Tirania pregătește anarhia !" Doc integral la **fișier PNL-2**

G.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Asasinarea lui Duca**

▣ Dizolvarea Gărzii de Fier.

[LD : sublinierile, parantezele, întrebările îmi aparțin.

Argumentele lui mi se par **logice, verosimile, juste**, dar

și la el plutește acel "**misterios cineva**" care a forțat mâna lui Duca ;

acel "**misterios cineva**" care nu a asigurat securitatea lui Duca ;

acel "**misterios cineva**" care, este sugerat a fi autor moral sau chiar complice la crimă . Și , pe deasupra , **misterul ascunzîșului lui CZCodreanu !**

Și mai este o chestiune primordială : **până unde trebuie să meargă**

libertățile constituționale , în cazul unei grupări dovedite - dacă există dovezi ! -

complotând sau conspirând împotriva Statului ?

Și mai este principala chestiune : **se răspunde cu crimă la represiune ?**]

"Nu vreau să folosesc acest prilej , nici să cobor această discuție ,

pentru a răspunde calomniilor ce ni s-au aruncat deunăzi de pe unele bănci

ale acestei Adunări. **Va veni momentul** - și noi îl vom și-l cerem apropiat -

ca **să examinăm chestiunea răspunderilor și a complicităților morale și materiale**

ale atentatului de la Sinaia , cu toate dedesubturile și cu toate răspunderile lor.

"Ceea ce țin să lămuresc de pe acum , este că **gestul disperat** ,

pe care l-am reprobat și-l reprobăm cu toții ,

a fost **o tragică confirmare a unor prevederi și a unor temeri**

ce nu le aveam nici de azi nici de ieri.

"Când am refuzat în două rânduri colaborarea ce ni se oferise ,

în cursul anului trecut [? ! ?] , **știam** că Ion Duca , urmărind să aducă într-un răstimp scurt

partidului, condus de el, la cârma statului , **va fi constrâns [de cine ?]**

să primească puterea în condițiuni [ce condițiuni ?]

ce-i îngreădeau din capul locului **acea libertate de hotărâre și de acțiune** ,

fără de care nu se concepe rostul unui șef de guvern

deplin răspunzător în fața Coroanei , și în fața țării ,

într-o monarhie constituțională. (**aplauze la PNL-georgist**)

"De aceea, **când i s-a sugerat** sau **i s-a impus [de către cine ?]**

hotărârea de dizolvare a Gărzii de Fier ,

consecințe grave se puteau întrevădea din prima clipă.

Îndiferent de credințele acestei grupări , hotărârea de la 9 decembrie ,

prin momentul în care a fost luată

- lovitură de surprinderi în preajma alegerilor -

prin **precedentul atât de periculos** ce l-a creat , și care se poate întoarce, mâine, împotriva

oricărui partid politic , a celui mai înaintat , ca și a celui mai cumpănit ,

a celui din opoziție , ca și a aceluia de la guvern ,

constituie o greșală din cele mai grave și a deschis în viața noastră de stat

o paranteză sinistră de abuz și violențe " (**aplauze la PNL-georgist**)

" De sigur însă, nimeni nu putea prevedea sau măcar bănuî

că astfel vor fi condițiunile acestei guvernări [atenție !] ,

încât nu va putea fi asigurată , după atâtea amenințări fățișe ,

securitatea și viața însăși a primului sfetnic al Tronului .

"**Aceasta este principala concluzie** a tragediei de la Sinaia ."

[-----]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Guvern liberal ?!

[L D: Gh.Brătianu înfățișează **fizionomia ideala a unui guvern liberal.**

Poate fi expusă în ghilimele la orice capitol de **doctrină liberală** ,

ca o **chintezență a valorilor liberalismului : libertate , democrație , constituționalism ,**

parlamentarism , legalitate , ordine morală.

Faptul că , din figurile românești ale liberalismului , el invocă doar pe cei din familia Brătianu ,

pe **Ion și Vintilă Brătianu** - tatăl și fratele mare -

(spre deosebire de Dinu care vorbea și de Sturdza și a admis excelența lui Duca)
poartă pecetea "complexului" fratelui bastard care ,
pornit în dizidență pe tema Restaurației - cu speranța că Regele ,
pentru care a făcut ruptura , va vedea în el pe liberalul demn de guvernare -
se vedea înșelat în așteptările lui.

Altfel, însă, **credița sa liberală este fără cusur,**
singura nedreptate , făcând-o fraților lui.

Știu că această opinie poate fi vulnerabilă ,ca venind de la un "istoric" dar...
cum eu nu țin să fiu atât de ortodoxă, voi risca această abordare .

Lecuit de "carlism" , trecând treptat chiar în tabere anticarliste,
lui Gh.Brătianu îi va trebui încă 5 ani de tribulații politice laterale ,
până să revină în familie ! Cum ași putea aborda altfel chestiunea ?

" Ea [tragedia de la Sinaia] ridică , în toată întinderea și în toată gravitatea ei ,
problema respectării libertăților constituționale și a principiilor
pe care trebuie să le reprezinte prin concepția , ca și prin acțiunea sa ,
orice guvern, dar mai ales un guvern al partidului liberal.

Strămoșii noștri ne-au deprins cu gândul că **un guvern liberal**
este **un guvern cu prestigiu și autoritate desăvârșită ,**
cu mână liberă în conducerea statului,
fără ipoteca nici unei știrbiri și nici unei transacțiuni ."

(aplauze la PNL-georgist)

Un guvern cu depline puteri , pentru a avea și deplină răspundere
și a menține astfel la adăpost de orice zguduiri , **rolul normal al factorilor**
care alcătuiesc **structura permanentă a vieții noastre constituționale.**

Un guvern care, prin propriile sale forțe politice și morale ,
să poată cârmui fără siluiri , rezolvând problemele și îndrumând curente de opinie,
în cadrul vieții democratice și parlamentare ,
de care **noțiunea liberalismului nu trebuie despărțită ,**
un astfel de guvern **nu se poate sprijini ca formulă și practică de guvernământ,**
pe un sistem de represiune , de teroare și de delațiune,
suprimând libertățile individuale ,stânjenind în afară de incinta Parlamentului
orice viață politică normală .

Un guvern liberal , prin însăși constituirea sa ,
trebuie să cuprindă în sânul său **forțele politice reale ale partidului ,**
pentru că **un guvern liberal nu trebuie să întărească ,** printr-un nou exemplu,
teoria pe atât de greșită , pe cât de tendențioasă ,
a incapacității regimului parlamentar ,
ce se înfiripează tot mai mult ca o concluzie a ultimelor guvernări de partid .

Nu este adevărat că a dat greș un regim întemeiat pe Constituție și Parlament ,
atâta vreme cât aceste instituții nu au fost și nu sunt lăsate
să-și exercite , prin reprezentanții și conducătorii lor,
întreaga lor răspundere și întreaga lor acțiune . (aplauze PNL-georgist)

Nu este deajuns să amintim de Constituție numai cu prilejul solemnităților ,
iar **ideea de ordine , nu poate fi o acoperire a abuzului.**
Ordinea se sprijină pe lege. Tirania pregătește anarhia.
Noi înțelegem respectul legii de sus în jos, ca și de jos în sus !

(apaluze la PNL-georgist)

Noi n-am conceput **o guvernare liberală** altfel,
decât ar fi însemnat ea astăzi, pentru **Ion și Vintilă Brătianu**
(**apaluze la PNL-georgist**) , iar **dacă țara a voit o guvernare liberală ,**
pe aceasta a voit-o , și nu pe aceea pe care o înfățișează

formațiunea de guvern pe care partidul acestei majorități [Dinu Brătianu !]
a acceptat-o . Această concluzie se desprinde și din
examinarea **programului pe care ni-l prezintă Mesajul "**

[trece la critica programului economic]

6.d) **Oct.Goga , discurs la mesaj : // România pre-revoluționară // , 24 febr.'34**

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 422- 425)

[LD : foarte interesant discurs ! Cu o primă parte în care predomină ironia și stilul **opoziționistului "de serviciu"** - care a și fost aprobat de toată opoziția ! - apoi, un **atac de substanță la adresa democrației , a principiilor sale sacrosante, a instituțiilor sale**, într-un cuvânt la **negarea regimului politic** în care evoluase România după Unire , culminând cu **diagnosticul dat : România pre-revoluționară .**

Discursul marchează , fără echivoc, convertirea lui Goga la o **doctrină autoritaristă, antidemocratică, naționalistă, xenofobă ,** având ca stindard deloc original, **deviza : "România , Românilor ! "**

Discursul lui Goga , poate fi socotit și ca o **presiune-invitație - îndemn către Carol II , invitând la o schimbare de regim .**

Că acest lucru se va realiza **deabia în dec.'37 ... toate la timpul lor.]**

Goga / 24 febr.'34

▣ **Mesajul Regal**

▣ **Răspunsul la Mesajul Regal**

" **PNA este hotărât să nu atragă într-o discuție de amănunte , textul Mesajului Regal**, convins fiind de la început că și **actuala pagină retorică solemnă**

este **menită să rămână fără consecințe**, ca și această **ieftină literatură** , de ocazie, pe care de ani de zile o primește , **fără nici un ecou**, opinia noastră publică .

Trecutul apropiat ne-a învățat cam **ce preț trebuie pus pe acest ritual fastuos** al bunei noastre democrații.

" Într-adevăr, o analiză cât de sumară poate arăta oricărui spirit limpede , călăuzit de bună credință, **deșertăciunea gloselor cu care guvernul liberal** a ținut să-și inaugureze sesiunea parlamentară . În vremuri de o tragică seriozitate , ni se dau **aceleași clișee fără relief**, se afișează **aceleași optimism fals**, se difuzează aceași **grandilocvență ipocrită**, care de multă vreme **au obosit sufletul mulțimii** la noi și **au trezit îngrijorătorul scepticism** prevestitor de furtună în societatea românească.

" **În loc de a se privi realitatea în față și a se trage concluziuni din ea**, într-un mod simplu , sincer și drept, printr-o **mărturisire de pocăință** , pe urma atâtor nenorociri și, printr-un cuget eroic, hotărât să remedieze răul ,

Mesajul afirmă cu seninătate mulțumiri inexistente și lansează **făgăduinți de mult răsuflare** , ca și când o fericire biblică ar stăpâni biata noastră țară.

" Dacă ar mai fi fost nevoie să se mai dovedească încă o dată ceea ce se știe de obște , că **organismele politice perimate** în concepțiunea și structura lor **sunt inadapabile** , atunci **această predoslovie liberală** ar putea servi ca un **prețios document** , pe seama **oricărui analist de istorie contemporană** . "

[LD : este un obicei al lui Goga de a invoca analistul de istorie , nu ?]

El va da câteva exemple , ca să se descifreze această "ciudată " mentalitate "

[-----]

Goga / 24 febr.'34

▣ **Criza morală : psihologie turbure ; cutremur molecular ; fierbere revoltată ;**

[LD : Goga se oprește cu analiza Mesajului, trecând la **analiza crudei realități a țării**]

" **Să ne oprim cu analiza Mesajului**, pentru a nu fi învinuiți că **suportăm ironia frivolă la căpătâiul unui bolnav**. Să nu ducem mai departe enumerarea acestor **mostre de pompoasă elocință**, din care se desprinde o **tristă dilemă** sau un **condamnabil spirit de suprafață** , **neputința guvernului** de a adânci lucrurile , **iluzionismul efemer** al oamenilor

copleșiți la început de beneficiile puterii sau, ceea ce este și mai rău, **teama de a mărturisi în fața țării adevărul stărilor primejdioase în care se găsește.**

" Ori ce ar fi, neînțelegerea unor pripiți, sau tăcerea unor fricoși ,
noi nu ne putem înăbuși glasul aspru al realității care ne înconjoară.

Vom spune deci tuturor , care vor să ne audă, de jos de tot , până sus de tot ,
că , **de ani de zile**, mergând din rău în mai rău ,

asistăm la un penibil proces de decompoziție al prestigiului nostru de stat .

Mai mare și mai gravă decât mizeria materială , care țipă din toate colțurile și sapă toate clasele
[-----]

Goga / 24 febr.'34

▣ Diminuarea autorității de stat

" **Stăm pe un vulcan** al cărui clocot , din adâncime, urechile pricepute îl deslușesc deabinelea.

Ce ar putea să-i stăvilească , să-i comprime tendința eruptivă ?

Desigur că **autoritatea ideii noastre de stat** , respectul pe care îl inspiră

însăși **temeliile așezării acestei țări** .

Nenorocirea însă vrea ca tocmai **această autoritate să fie pulverizată și căzută în noroi** ,

lucru știut și simțit de toată lumea la noi. Iată deci cadrul întunecat în care ne mișcăm :

o puternică zguduire sufletească , lipsită de punctul fix pe care să ne rezemăm

în pragul zilei de mâine .

În astfel de împrejurări, sinceritatea și îndrăzneala în fixarea adevărului ,

devin **atribuție de căpetenie ale unui cuget patriotic , care vrea înlăturarea răului.**

Învestiți cu aceste însușiri , noi ne vom coborâ la origina situației deplorabile de astăzi,

accecându , în câteva cuvinte , **concepțiunea profund greșită** ,

cu care s-a inaugurat și în care a persistat viața noastră de stat de la Unire încoace.

Cincisprezece ani sunt deajuns ca să constituie o experiență

și să ne dea o perspectivă de apreciere. "

Goga / 24 febr.'34

▣ Prematura acordare a votului universal

▣ Democrația viciată

[**LD : atenție ! fără prejudecăți, fără ipocrizii și complexe, va trebui să-ți spui părerea în această chestiune. Între timp ai experiența de aproape 50 de ani de dictatură comunistă , tot sub " vot universal" , și , mai elocvent, ai experiența de după 1989 , a acestui vot. De ce trebuie să sărim în sus , să considerăm neapărat "reacționar" , luciditatea unor oameni privin acest "vot universal" ? " Egalitatea" și "votul universal " ... utopie ? demagogie ?]**

[-----]

"Așa zisa democrație, însă, instalata la baza noului stat ,

ne-a prăvălit într-o dislocare haotică.

Votul universal, în forma lui actuală, exercitat de o populațiune fără pregătire ,

a devenit un obstacol pentru dezvoltarea și întărirea țării ; (**exclamări la PNL și PNT)**

concepțiunea națională a fost înlocuită cu preocupările sociale și cu lupta de clasă

spiritul public , năvălit de revendicări pur materiale , a pierdut din vedere însuși scopul

care s-a dus lupta noastră de veacuri ; **demagogia**, din ce în ce mai trivială , **gonind de pe**

arena vieții publice , **elita intelectuală** , prin concesiile ei interesate , **a anarhizat masele** ,

pentru a căror înfrânare , **fiecare guvern s-a folosit** de cele două atribute constante ale

democratismului începător : corupția și teroarea.[-----]

▣ Parlamentarism - caricatural

Parlamentarismul , născut din **fără de legi** și practicat prin **incompetență** ,

a devenit **o caricatură lămuritoare și costisitoare** , **o mașină de legi grăbite** ;

unele fără consistență și fără efect, slăbind respectul cetățenilor pentru ideea de legalitate ;

altele, prin demagogia lor, **direct păgubitoare oricărei consolidări** ." [-----]
Goga / 24 febr.'34

▣ **România pre-revoluționară : Românișm eclipsat ! Străinii ! Evreii ! Bolșevicii !**

[**Atingând și această latură, Goga culege aprobarea entuziastă a cuziștilor, care se va manifesta până la sfârșitul discursului.**] [-----].

Goga / 24 febr.'34

▣ **Noua concepție de Stat : autoritarism și naționalism integral**

▣ **Modelul : Mussolini !**

▣ **Monopartidocrația productivă .**

" La lumina fulgerelor care amenințau noțiunea patriei ,
s-a întrezărit o nouă concepțiune de Stat ,
grefată de **principiile autorității și ale naționalismului integral**.
Mussolini a fost **creatorul** care a plămădit , mai întâi într-un **sistem de cugetare politică** ,
recentul **revirement de redeșteptare universală**.
Rând pe rând, **au căzut alcătuirile lumii vechi**, înfrânte de valul acestei ideologii proaspete
și cotropitoare .**Mulțimea însăși**, cu intuiția ei, **deslușind o salvare în noul curent**,
s-a pornit să elaboreze ca percepțele din vecini." [-----]

Goga / 24 febr.'34

▣ **Partidul Național -Agrar**

[LD : la sfârșitul discursului, s-a văzut ținta urmărită de Goga :
atragerea către partidul său a mișcărilor naționaliste, inclusiv a Gărzii de Fier ,
pentru realizarea unei coagulări capabile să ceară și să cucerească puterea.
El va persevera în acest autointitulat "apostolat" , în ani ce vor urma ...]

"**Partidul Național-Agrar , conștient că numai o largă primenire ,**
având la temelie ideia națională și principiul de autoritate ,cu toate consecințele lor logice
, **poate să ne scape de pe marginea prăpastiei , se dedică acestui apostolat** ,
având ca țintă **redeșteptarea neamului și noua lui organizare politică** ,
prin toate mijloacele compatibile cu căile onoarei [LD : atenție ! Nu a constituției !]
Această concepție , preconizată de noi cu mulți ani înainte, îi este perfect familiară ,
astăzi când **românișmul** , prin instinctul său de conservare ,
și-a decretat mobilizarea lui sufletească.

" **PNA , înțelegând necesitatea istorică a raliei tuturor mișcărilor sincer naționale**
într-un mănunchi , **cu scopul de a lua conducerea țării în timp apropiat**
(**înteruperi pe băncile majorității**) știind că , sub tăcerea de astăzi ,
se plămădesc forțele tumultuoase de mâine ,
face apel la toată suflarea , liberă sau încarcerată , [Garda de Fier]
să se miște ascultând lozinca :< România a Românilor ! >
Partidul Național-Agrar nu votează Adresa de Răspuns la Mesaj ."
(**Aplauze pe băncile PNA**)
O.Goga / 24 febr.'34

7.) **ACCuza , discurs la mesaj, 2 mart.'34**

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 2 mart.'34 , p. 543 - 553)

[LD : el susține că prin falsificarea Constituției din 1866 (preluată ca " model" și în Constituția din 1923) **Regele a fost scos din funcțiune** , **prerogativa lui fiind luată de șeful de partid**.
Pledează pentru " reîntronarea " art. 88 din Constituție,
prin care **Regele să intre în atribuțiile sale.**

LD : discurs foarte lung. Pentru sistematizare , am dat titluri , subtitluri problematice :

ACCuza / 2 mart.'34

▣ **Solidaritatea națională .**

▣ **Statul național**

Raportul [Eug.Titeanu] zice :

< Solidaritatea în jurul Coroanei este simbolul suprem al solidarității naționale , pe care jertfele de ieri ne-o dictează ca o poruncă , iar în împrejurările de astăzi ne-o impun ca o datorie. >

"**Solidaritatea națională** : poruncă și evidentă datorie.[-----]

Condiția solidarității naționale așa dar, ca membrii națiunii să fie cu toții solidari , în primul rând în jurul guvernului nou, **condiția aceasta este o problemă** , a cărei soluție o numim noi astăzi "**statul național** "

" **Ce este statul național ? Statul național este statul care își îndeplinește îndatoririle sale către națiunea care l-a creat și care îl întreține prin munca sa , prin puterea sa de apărare.** Dle raportor [-----] **Nu v-ați interesat de fondul problemei** .Dacă v-ați fi interesat de fondul problemei , ați fi văzut că solidaritatea națională este o problemă [-----] Ce faceți dvs ? Învăluțiți raportul dvs în **fraze de efect frumoase** , dar care **fraze nu au absolut nici un conținut**. Regret , dle raportor, eu **te stimez pentru fondul ideilor d-tale** . dar în afară de formă , **se vede că nu este nimic aici** ; te desfid să-mi arăți că este ceva " [-----]

Programul LANC

" Cu aceasta ajung la expunerea **programului Ligii Apărării Naționale Creștine** , în care vom arăta **măsurile** pe care le considerăm absolut necesare pentru **restabilirea suveranității națiunii românești , pe pământul ei , România .**

[LD : nici nu știu ce nume să dau acestei teorii a lui Cuza .

Conservatorism (apropo de forme fără fond) ?

Antidemocratism , antipartidism (apropo de curentele autoritariste) ?

Diversiune interesată (apropo de faptul că LANC nu era partid) ?

Speculație pro-monarhistă (pentru a veni în întâmpinarea dorințe manifeste a lui Carol) ?

Obsesie maniacală (dacă putea fi diagnosticată) , de om bătrân ?

Se întoarce la evenimente cu , 75 de ani în urmă ...la detronarea lui Cuza , la venirea lui Carol ... pe care dorea să le "corijeze " .

Dar : este șeful unei formații politice parlamentare, cu influență la populație ; este consecvent ; și-a elaborat teoria ; avea argumente , etc etc ...

iar **argumentele lui erau pe placul lui Carol al II-lea** ...

Trebuia, oare , să fie tratat cu "indulgență " sau răsete .]

ACCuza / 2 mart.'34

▣ **Prima reformă preconizată de LANC**

▣ **Reforma constituțională**

" Prima problemă **care trebuie rezolvită** și pe care **nu o puteți rezolvi dvs.** este **problema politicii constituționale** .

Această problemă constă astăzi imediat în **reintrarea în Constituție** .

Constituția zice : < Art. 33. Toate puterile emană dela națiune >

Această **Constituție , votată la 1866** , în nepotrivire cu fondul social de la noi,

avea un mare defect : nu era "națiunea" de la care să emane toate puterile .

Și atunci ce s-a întâmplat ? Întrucât **nu era o națiune conștientă și bine organizată,**

o țărănime cultă și conștientă, o poporațiune de la orașe cunoscătoare și, mai ales,

independentă, așa cum existau și există în țările de unde ne vine Constituția ,

ce s-a întâmplat ?

**"S-a întâmplat că s-a format "națiunea constituțională " ,
adică grupările de partide , de la care apoi au emanat toate puterile statului :
puterea legiuitoare , puterea executivă , puterea judecătorească ,
confundate toate în una : puterea partidului.**

" La aceasta s-a adăugat și faptul istoric că a venit să aplice , la noi în țară ,
această Constituție , nepotrivită cu starea socială de la noi , un principe tânăr , de 26 de ani
, fără experiență , și care venea într-o țară în care se produsese
dezordinea actului de la 11 februarie 1866 , act , la care , din nenorocire ,
participaseră și elemente din armată . În mod fatal , ce s-a întâmplat ?

**În loc ca Regele , potrivit art.88 din Constituție să numească și să revoace pe miniștrii Săi ,
Regele a numit un șef de partid , care , acela , apoi , a numit el pe miniștrii lui .**

Prin urmare , **s-a suprimat din Constituție funcțiunea însăși a Regelui ,
prin faptul că Regele nu a mai numit miniștrii săi , ci a numit numai pe unul ,
care acesta își numea miniștrii ."**

ACCuza / 2 mart.'34

Inversarea consultării electorale.

**" Și atunci , evident , care era problema care se punea aceluia care fusese însărcinat
cu formarea guvernului ? : să facă alegerile în așa fel , încât să-și creeze majorități.**

Așa se explică de ce , de la 1866 și până azi , **să se facă această comedie ,
sângeroasă , gălăgioasă , a alegerilor siluite , violente și falsificate prin furturi de urnă ,
care au produs o adâncă nemulțumire în țară și o adâncă dezorganizare a spiritului mulțumii
, prin faptul că statul însuși , chemat să garanteze legalitatea , tocmai statul acesta este acela
care turbură și falsifică această legalitate . (aplauze la LANC)**

Ce se cere dar , pentru a ieși din această situațiune nenorocită ?

**Se cere să intrăm în Constituție . Pentru aceasta , în primul rând , trebuie ca
alegerile să nu mai fie făcute de partide , pentru ca nația să-și poată exprima liber voința
[-----]**

Prin urmare să se facă această reformă constituțională , ca **alegerile să nu se facă de partide ,
și să fie prezidate "De oricine care nu are nici o legătură cu partidele și care va fi chemat ,
prin încrederea Regelui , magistrați , care , după alegeri , să meargă la MSRegele cu
rezultatele . Apoi , dintre reprezentanții Parlamentului ales , în deplină libertate ,
se vor numi guvernele , oricare vor fi .**

ACCuza / 2 mart.'34

8.a) Gr.Iunian (PTR) , discurs la Mesaj , 2 mart.'34

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 2 mart.'34 , p. 553- 561)

[LD : El pune sub semnul întrebării "practica parlamentară " ca primul contact al Guvernului
cu Parlamentul să se facă prin citirea **Mesajului regal** de către Suveran ,
ceea ce **poate să compromită prestigiul Coroanei ,**
asociat la orice fel de "făgăduieli " ale guvernului .]

Iunian /

▣ **Mesajul Regal**

Prof.Cătuneanu , în discursul de ieri , afirma că **Mesajul** înseamnă
mijlocul prin care factorul Constituțional , **Coroana ,**
ia contact cu celălalt factor constituțional , **poporul , prin mijlocirea**
parlamentului , punct de plecare de la care **prof Cătuneanu**
a găsit îndreptățirea să se plângă împotriva unei omisiuni ,
pe care a calificat-o **ireverențioasă .**

Dacă ar fi așa ... **cea mai gravă ireverență** ar consta în respingerea
Adresei de Răspuns la Mesaj !

"Mesajul este altceva. Mesajul este mijlocul prin care Guvernul ia contact cu Parlamentul și conține declarația de program supusă adunărilor , pentru ca guvernul să vadă dacă poate sau nu să conteze pe sprijinul Parlamentului, reușind să stabilească o unitate de concepție , în ceea ce privește programul cu care se înfățișează.

Printr-o dispoziție constituțională și o practică , a cărei menținere nu știu întrucât este și utilă, acest prim contact al guvernului se ia prin Mesajul citit de Suveran.

Spun că nu știu întrucât este de util, deoarece foarte adeseori se abuzează de către guverne și am văzut Mesaj în care , bunăoară , se afirma mulțumirea că s-au făcut alegeri libere , contra cunoștinței generale contrare .

Se fac apoi de către guvern făgăduieli în ceea ce privește realizarea de anumite puncte de program și mare public ar putea bănuși că toate aceste făgădueli făcute prin Mesajul Regal , ar purta girul Suveranului.

Dacă aceasta ar fi interpretarea dată, cum , în repetate rânduri , aceste făgădueli guvernamentale nu s-au ținut, dacă s-ar asocia la ele girul Suveranului, ar putea să rezulte de aici o știrbire a prestigiului și autorității Coroanei , prestigiu și autoritate pe care noi trebuie să le apărăm cu toată hotărârea. "

Gr.lunian / 2 mart.'34

▣ Adresa de Răspuns la Mesaj

[LD : Este al IX- lea Parlament , al IX-lea Mesaj regal, după marea Unire .]
Revezi rolul lui Gr.lunian la Restaurație . Gândește-te la reverența acestuia față de Carol și încearcă să vezi cât exprimă loialitate , cât perseverență șantajistă la adresa PNL, cât amărăciune de a se simți "abandonat " .
Încearcă s-o acorzi cu celelate concepții radicale ale lui.]

" Din Adresa de Răspuns la Mesaj, rămâne o singură realitate :prilejul manifestării sentimentelor de devotament al membrilor Adunării față de Suveran , și sunt împrejurări în care cu adevărat o asemenea manifestare este utilă , sunt momentele în care îndoială asupra sentimentelor ar putea să existe .

De aceea ne bucurăm când în adresa de răspuns la Mesaj citim fraza :

<Solidaritatea în jurul Coroanei este simbolul suprem al solidarității naționale , pe care jertfele de ieri ne-o dictează ca o poruncă , iar împrejurările de azi , ni-o impun ca o datorie. >

Suntem bucuroși că împrejurările de astăzi au impus ca o datorie a tuturor membrilor acestei Adunări o solidaritate în jurul Coroanei.

Am vrea să putem spera că, printre împrejurări, care au impus această datorie, nu figurează întru nimic împrejurarea că Partidul Liberal se află la guvern , pentru că să nu vedem în viitor modificări cumva această atitudine de solidaritate , care a avut pe vremuri unele absente ,

și să ferim pe viitor Țara , de manifestări care sunt întotdeauna de natură să facă rău.

În ceea ce mă privește [asta era !] îmi dați voie să mă gădesc dispensat de a face asemenea protestări de devotament ; le-am făcut în alte vremuri , când aceasta implica un risc.

Am dat fără întrerupere dovezi de nestrămutat devotament , ca să nu pot lipsi astăzi de obligația de a mă alătura la aceste manifestări ale dvs, de nu ar fi decât pentru a împiedica riscul pe care l-aș avea astăzi , ca aceste manifestări să nu se înfățișeze ca manifestări de platitudine "

[-----]

Gr.lunian / 2 mart.'34

▣ Regimuri dictatoriale

▣ Guvernul PNL = regimul dictaturii "lașe"

[LD : trece la ... după ce face elogiul regimului parlamentar.
Evident că face aluzii , mai mult sau mai puțin directe , la partidele , mișcărilor, curentele ,

reprezentate atunci de **ACCuza, O.Goga și CZCodreanu.**
Pune însă **guvernul și regimul PNL** în rândul "**dictaturilor lașe**",
și în jurul acestei **premize** își construiește **pledoaria apărării Gărzii de Fier**.
Nici o clipă nu-i trece prin cap ...**ipoteza apetitului dictatorial al regelui Carol,**
și că el , prin felul cum căuta să legitimizeze constituțional rolul regelui,
... **alimenta un curent "prodicatorial"** .] [-----]

" **Sunt diferite moduri de a face dictatură.** Sunt , de sigur, **unii oameni politici** care ,
încurajați de ceea ce se întâmplă aiurea, de rezultatele pe care regimurile de dictatură
le-au avut în alte țări, **cred folositor țării noastre** și încearcă
să încetățenească asemenea regimuri și la noi.

" Se fac asemenea încecări fără să se țină seama că aceasta reclamă
și **anume împrejurări** care , din fericire, **nu sunt la noi** ;
și **o anume orientare a spiritului general** , care **nu este la noi.**
Și, ca să reușească , încercările de a instaura dictatura , mai reclamă un lucru,
fără de care o dictatură nu se poate face : **reclamă un om** ,
care să înfățișeze **un element de încredere aproape generală** .
Acesta este elementul în jurul căruia regimurile de dictatură s-au putut naște .

Un asemenea om nu s-a ivit încă.

" Este adevărat , **am avut și dictaturi cu decret -regal :**

în Spania , dictatura lui Primo de Riviera .

Aș putea recomanda **amatorilor de dictatură cu decret -regal**

să reflecteze cu seriozitate la interesele superioare ale țării noastre ,

în lumina experienței pe care alte țări au făcut-o înaintea noastră ,

prin alcătuirea unor asemenea regimuri [**aluzie Italia, Spania**]

[-----]

Gr.Iunian / 2 mart.'34

▣ **Răspunderea generațiilor**

▣ **Solidaritate !**

[LD : parcă se produce un declic ! După ce preț de cca 2 ore , a rostit acea filipica
radicală contra PNL, scoate crenguța de măslin și îndeamnă la ... patriotism, solidaritate,
reconciliere, înțelegere . Punctul pe î ... îl pune desamăgitul ACCuza :

" Nu mai vine nimeni la școala d-tale dacă vorbești așa ! "]

Gr.Iunian / 2 mart.'34

8.b) Gr.Iunian (PRȚ) , comunicare : arestarea lui Nae Ionescu , 6 mart.'34

("Dimineața " , an 30, nr. 9769, 8 mart.'34 + foto **Argetoianu, Iamandi , Mavrodi**)

[LD : amintește de rolul lui Nae Ionescu la restaurație ... **Vezi 1930**]

// rolul lui Titulescu în arestarea și rearestarea lui Nae Ionescu //

// despre represiuni, arestări ; despre proces //

Virgil Madgearu - se asociază întrebării ; apără pe Titulescu ;

O.Goga - se asociază comunicării ; **Argetoianu** -cere accelerarea procesului ;

CCGiurescu -cere anchetă parlamentară ; **Vict.Iamandi** și **Al.Mavrodi** -răspund .

[LD : chestiunile legate de asasinarea lui Duca , sunt, în parte , necunoscute până astăzi.

În funcție de partea de barcadă în care s-au aflat, există variantele respective.

Ce este sigur : vendetta de aici a început .

Despre cum și-a răsplătit Carol sprijinitorii... Nae Ionescu este un exemplu.

implicarea lui Carol, taină mare !]

Gr.Iunian (PRȚ)

▣ **Arestările lui Nae Ionescu**

Adresează o comunicare primului ministru în legătură cu arestările ilegale ce s-au operat în ultimul timp. Între cei arestați, se află și **profesorul Nae Ionescu.**

/ Acesta a fost arestat în ziua de 2 ianuarie , la Sinaia, cu puțin timp înainte de a fi primit în audiență la Rege . Puțină vreme după arestare, comisarul ce executase ordinul a venit să-și ceară scuze spunând că a fost o greșeală.

Câteva ore după aceasta , însă, profesorul Nae Ionescu a fost arestat din nou și adus în Capitală , unde a fost predat poliției.

De acolo, a fost trimis la Consiliul de război, unde a fost reținut până la 25 ianuarie .

[-----]

/ La 5 martie, când expira acel mandat de arestare a d-lui Ionescu, el trebuia reînviat. Dl g-ral Mihail Ionescu, comandantul Corpului II armată, însă, în competența căruia intră confirmarea sau infirmarea mandatelor, a revocat mandatul , așa că d.Nae Ionescu a fost pus în libertate luni, la ora 6 și jumătate d.a.

[probabil pe 5 martie , deci cu o zi înainte, dar a apucat să vorbească cu Iunian câteva ore]

/ La ora 10 jumătate seara , însă, pe când d.Iunian se afla acasă la d.Nae Ionescu , au venit domniile comisari regali , colonel [ștersătură] , colonel Hotineanu și Pascu și i-au comunicat că trebuie să-l aresteze din nou , deoarece s-a făcut o greșeală.

Prof.Nae Ionescu a fost ridicat .

[-----]

C.Argetoianu / 6 mart.'34

▣ **Grăbirea judecării procesului crimei de la Sinaia**

[-----]

Și merg și mai departe : cred că **evenimente ca cel petrecut ieri [eliberarea și rearestarea lui Nae Ionescu]** nu s-ar fi putut întâmpla .Iar dacă nu s-ar fi întâmplat , era mai bine pentru prestigiul guvernului. Nu vorbesc despre **cel eliberat și arestat după 2 ore**

[Nae Ionescu] pentru că acelaia **dvs îi faceți o aoreolă de martir**.[-----]

Vict.Iamandi / 6 mart.'34

▣ **Autoritatea judecătorească**

▣ **Iunian - arestarea lui Nae Ionescu**

" În prima chestiune , aceea pe care d.Iunian a considerat-o , spre deosebire de toți ceilalți vorbitori , de o importanță mai deosebită, rearestarea dlui Nae Ionescu, guvernul nu poate da decât un răspuns. **D.Nae Ionescu se găsește trimis înaintea instanței judecătorești** , competentă în această afacere.

Asupra eliberării sau asupra menținerii sale în arest , autoritatea judecătorească respectivă , ea singură este chemată să se pronunțe.

[-----]

Gr.Iunian / Replică / 6 mart.'34

▣ **Respinge acuzațiile**

▣ **Nae Ionescu și Restaurația**

[-----]

- **Iunian** : Dl subsecretar de stat **s-a mirat** de faptul că am prezentat aici pe **profesorul Nae Ionescu** ca pe un personaj care **ar avea vreun merit real în dezvoltarea vieții politice** a statului nostru .

Or, el **are un merit real** , [**Restaurația !**] **despre care nu voi vorbi aici,** pe care ați refuzat multă vreme să-l înregistrați și pe care, peste capul dvs ,

țara l-a înregistrat

- **Iamandi** : lunian n-are căderea să aducă aici, în momentul de față, acest proces. **Procesul este închis.** Noi suntem în serviciul țării, leali, mai leali decât mulți din dvs !
- **Iunian** : **Dacă Iamandi voia să nu se vorbească** despre această chestiune, apoi **nici d-sa nu trebuia să se ocupe de cei care datorează recunoștință dlui Nae Ionescu [MSRegele !]**
- **Iamandi** : " **Înțeleg prietenia dvs față de d.Nae Ionescu, dar nu înțeleg să transformați pe d.Nae Ionescu într-un erou național și să faceți Coroanei ofensa de a-l prezenta drept autorul Restaurăției.** **Regele s-a întors pentru că a voit țara, și Regele se găsește astăzi în fruntea țării, fiindcă țara îl vrea.**

Iunian - Iamandi / 6 mart.'34

9.) Eug.Titeanu (raportor Răspuns la Mesaj) , discurs -concluzie , 6 mart ' 34

(DAD, MO 18, șed. din 6 mart.'34, p. 619 - 629 - lipsă fraza de început)

[LD : Apără regimul constituțional , parlamentar, guv. de partid, rotativă.

Este contra dictaturii și " partidului unic "

Atenție ! Nu pare să-i treacă prin cap, că unul din candidații la dictaturii ar putea fi MSR !

La un moment dat, chiar subliniază , de câteva ori, că în România nu există un astfel de om care să poată coaliza națiunea !

//PNA-Goga : corporatism ;monopartidocrația ; cezarism /

// PNL : constituționalism ; democratism ; parlamentarism //

Vezi text integral [fișier PNL](#)

Eugen Titeanu / 6 mart.'34

▣ Declarația PNA - Goga

"Dior, există o delarațiune a Partidului Național-Agrar .

A cetit-o aici , cu oarecare **hiatusuri în voce**, unde aș vrea să deslușesc **o lipsă de convingere**, d.Octavian Goga . Zic cu oarecari hiatusuri în voce, și aceasta nu este o necuviință sau o observațiune deplasată , **eu subliniez propria d-sale mărturisire , că această declarație n-ar fi scris-o personal. [!?!**] [-----]

Această declarație are în unele părți **unele profesii de credință** desigur, interesante.

Nu o împărtășim .O combatem .

Dar în alte părți , are **un ton atât de ușor**, atât de **pamfletăresc** , în sensul unei **gazetării cotidiene** și a unei **discuții prea ieftine a ideilor**, **încât refuz să cred că șeful unui partid , care vrea să provoace o întregă metamorfoză** a vieții noastre publice, ar putea să aducă **atâta ușurință în judecarea unor capitole hotărâtoare ale vieții noastre publice**,

cum ar fi **viața parlamentară** sau însăși linia noastră de **politică externă**. [-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ Corporatismul

▣ Corporatismul Goga : monopartidocrația

[LD : este deosebit de interesanta **exceza lui Titeanu**, care vorbește **dinăuntru doctrinei corporatiste** ,pe care a susținut-o în tinerețe, convertindu-se apoi la **virtuțile parlamentarismului democratic partidist** . Argumentarea este exemplară , sau , vine pe.... ceea ce cred eu despre parlamentarism.

Pe de altă parte , prin acest discurs , Titeanu se situează în **galeria marilor parlamentari , a marilor oratori** care trec de la **analiza poilitică serioasă , la pamfletul ucigător** contra adversarilor .]

" Ce vrea dl Goga ? **DI Goga** face mai întâi **o critică parlamentarismului**. Ideea nu-i aparține.

Este, **nu o dogmă curentă**, mai mult **o modă**, aş putea să spun că este mai mult **un snobism** al vremurilor noastre.

" Voi face **o mărturisire** .**Şi eu am servit această credinţă.**

Aveam însă o scuză , o serveam **la vârsta de 19 ani.**

Eram fascist şi autoritar , dar, vedeţi dvs , **aveam scuza tinereţii mele** ,
şi **nu eram şef de partid**, nici de partid real, nici de partid imaginar. "

"**Astăzi dl Goga vine şi reia ideea a cărei paternitate** în această ţară poate **ar reveni altora.**

"Suntem **o întreagă falangă scriitoricească** care **am preconizat corporatismul.**

Atunci când dl **Goga** , alături de dl **Manoilescu**,

vine şi devalizează pe cei care , pe vremuri, **am preconizat această idee**,
am putea să-i facem **un proces de revendicare.**

- **I.Petrovici** : Dta l-ai convins şi pe dl Goga .

- **Eug.Titeanu** : **Ce face dl Goga ?** Un proces al parlamentarismului.

Nu am să recitesc aici toată **frazeologia acestei declaraţii** , dar **metoda de a înfăţişa**

Parlamentul acesta ca ceva desuet, ca o instituţie decăzută şi decrepită ,

metoda de a prezenta , mai cu seamă, în optica noii generaţii , instituţia aceasta,

ca o arenă a corupţiei, a lipsei de valori, a răsturnării oricărei ierarhii de cugetare ,

când eu cred , alături de cei mai reacţionari de aici, şi alături chiar de dl profesor Cuza ,

că tribuna Parlamentului şi lucrările comisiunilor noastre , permit, poate ,

una din cele mai normale selecţii .

Înseamnă a face **o operă de discredit**, împotriva căreia **noi ne ridicăm cu toată tăria.**

O operă de discredit care merită , poate, o analiză ceva mai amănunţită , fiindcă ,

a dărâma este uşor ; dar eu întreb pe dl Goga , ce pune în loc ?

" **Este o întrebare** pe care mi-o puneam şi eu când dărâmam şi ,
sincer vorbind, **nu prea găseam soluţia. "**

"**DI Goga a găsit-o** . D-sa pune **ceva nou şi foarte complicat** , **ceva care ar merita o disertaţie**

în **secţia constituţională a " Institutul Social "** unde, pe vremuri ,

alături de **dl profesor Gusti**, făceam nesfârşite lucrări de bibliografie ."

"**D-sa dărâmă totul şi substituie un sistem nou : " monopartidocraţia "** .

Aşa o numeşte în declaraţie.

Ce este "monopartidocraţia " ? este ceva **lung ca şi Nabucudonosor** , care îmi aduc aminte

că se cita în şcoală ca exemplu a numelor foarte lungi. Acest sistem **mai lung decât un**

alexandrin întreg, această **minune**, acest **panaceu**, care ni se oferă,

merită o analiză şi un popas pe calea disecărilor.

Ce este "monopartidocraţia " ? Am citit declaraţia, dar, vedeţi, dl Goga este prudent :

păstrează ca un soi de **reţetă magică** , ca un fel de **formulă secretă , tibetană** , acest sistem,

şi nu dă nici o explicaţie .**D-sa spune simplu : vom face "monopartidocraţie " (ilaritate)**

"Am căutat şi eu **să disec formula**, cu puţină **filologie**, cu puţină **citire a ziarului**

d-sale, cu puţină **informaţie** luată **din anturajul de cugetători** care-l urmează.

" **Întâi mi-am spus** aşa : **"monopartidocraţia"** , poate să fie , dat fiind rezultatul şi înfrângerile

dvs succesive , **partidul omului care rămâne singur cu ideea lui** . (**mare ilaritate**)

[-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ **" Monopartidocraţia " -Goga**

▣ **Cezarismul .**

[**LD** : dacă **în 1934** Titeanu nu vedea posibil **"cezarismul" şi " monopartidocraţia"** ,
dacă nu Goga va fi acela care să-l realizeze , **în 1938 , Carol al II-lea , acest regim îl va**
instaura .Şi , printre sprijinatorii săi, se vor găsi **toţi acei străluciţi "democraţi "** ,
care au apărat cu străşnicie regimul parlamentar pluripartidist

Ei bine - vorba lui Titeanu - evoluţia aceasta va trebui să o urmăreşti ...

Ea apare odată cu guvernul de "tehnicieni" a lui Iorga , din 1931 ,

şi în 7 ani se va impune.De ce ? Cum ?]

"**Dar am mai căutat o altă explicaţie** . Mi-am spus că - şi explicaţia aceasta este în

contradicție cu un pasaj foarte important din declarația d-lui Goga -
"monopartidocrația" se referă , poate , la monomania din ultima vreme
de a forma oricum și cu orice preț, partide.

" **DI Goga** a fost unul dintre aceia care **au alimentat această frenezie de creare a partidelor mici** , ceea ce mă îndreaptă să dau această explicație .

Dar , cu surprindere , **am citit mai jos** , în aceeași declarație , că **dl Goga se ridică împotriva principiului fărâmitării forțelor politice** . Se ridică împotriva acestei pulverizări a organelor civice din țara noastră și devine partizanul regimului pe care-l indică :

"monopartidocrația " adică **teoria unui singur partid pe întreaga țară.**

"Ei bine , dlor , un singur partid ? Mai întâi , **logic, nu se poate ,**
fiindcă sunt **opiniuni diverse** , fiindcă există și **metode și programe și ideologii**
și **curenți și mesianisme diverse** , fiindcă **fiecare caută de la individ la colectivitate ,**
într-o ideologie - o formulă magică - mai binele la care are dreptul.
Dar , în orice caz , **dacă se poate teoretic închipui** , măcar o clipă , **crearea unei forțe unitare** ,
care să creeze **această "monopartidocrație"** pe care o visează dl Goga ,
lucrul nu poate fi făcut decât de o mișcare cezariană ,
de o mișcare într-adevăr **plebiscitară** , care **să măture totul și care să substituie** tuturor
luptelor secundare , **voința unitară a unei națiuni întregi.**

"Să-mi dați voie , însă , să caut în **statisticile electorale** , în **posibilitățile dvs** de acțiune , în **raușita dvs** de până acum , în **speranțele dvs** de ieri , pe care le aveți și în **deziluziile** de astăzi , pe care le recoltați , să **caut zădarnic** și - mă iertați - **marea forță plebiscitară și mesianică care să întroneze în această țară , printr-un curent** de masivitate impunătoare , **acea "monopartidocrație"** pe care o visează dl Goga . Caut forța și n-o văd .

(**ilaritate , aplauze**) [-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

10) **Ion Nistor (ministru secretar de stat)** , discurs final la Mesaj , **6 sept.'34**

(DAD , MO 18 , șed. din 6 mart.'34 , pag. 627 - 634) **Discurs integral, fișier PNL**

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ **Monarhia**

LD : în realitate , nu a fost o **unanimitate declarată formal** . Unii oratori au omis să aibă formula .
Cu sau fără intenție . Este adevărat că , nu au existat declarații de adversitate .

Dar , pieziș , au existat insinuări privind rolul pe care Monarhia ar fi trebuit să-l joace
în mecanismele puterii . Din acest p.d.v. , reforma constituțională cerută de unii
avea chiar această intenție . **Încât ... eu cred că aprecierea lui Ion Nistor sunt ... "diplomate "**]

"**Partidele din Cameră , în unanimitate** , și-au exprimat simțămintele lor de **credință ,**
dragoste și lealitate față de M.S.Regele , simbolul vizibil al **suveranității naționale** ,
ocroitorul țării și purtătorul ei de grijă.

Din vremurile vechi ale închegării noastre , **forma de guvernământ monarhică** a călăuzit
neamul nostru , prin toate răspântiile istoriei , până la deplina ei consolidare de astăzi .

(**aplauze prelungite , îndelung repetate**)

" Monarhia constituțională a fost , este și trebuie să rămână
forma de stat națională a neamului românesc.

Această temelie trebuie **să o întărim și să o consolidăm** ,
pentru a o transmite tare și viguroasă generațiilor ce se vor succede . "

[-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ **Constituția**

"Unii oratori au mai preconizat și **modificarea Constituției** , în sensul programului lor politic .

[-----]

Deviza guvernului nostru este : legi puține , dar bine studiate și prompt aplicate .
În condițiile acestea , este firesc să **nu ne gândim serios la modificarea Constituției .**
Constituția , ca orice operă omenească, **ar putea fi și ea modificată ,**
dacă nevoile de dezvoltare ale națiunii ar cere-o imperios.

" Pentru moment, **aceste nevoi nu se evidențiază .**

De aceea, **planuri de modificare nu intră în preocupările guvernului ."**

(**Aplauze prelungite la PNL**) [-----]

I.Nistor /

Mesajul Regal arată principiile și directivele prin care înțelegem să înfăptuim
programul nostru de guvernare .

Dați-i aprobarea , votând proiectul de Răspuns la Mesajul Tronului .

(**aplaude prelungite la PNL ; oratorul este felicitat călduros**)

I.Nistor / 6 mart.'34

11.) M S R Carol II , cuvântări , primirea Răspunsurilor la Mesaj , 9 mart.'34

/ Delagația Camerei / Delagația Senatului /

("Universul " , 11 mart.'34 ; "Lupta " , 10 mart.'34 + **foto Regele Carol II**)

[**LD : cele două cuvântări vor fi citite în Cameră și Senat de către președinții respectivi**
Sublinierile, subtilurile , zierele sau LD]

MSRegele a primit , succesiv, delegațiile Corpurilor legislative care au adus

Adresele de Răspuns la Mesaj.

Carol II / 9 mart'34

▣ **Răspunsul la Mesaj al Camerei Deputaților**

" Domnule președinte, domnilor deputați,

Cuvintele pline de o adâncă pricepere a nevoilor de azi ale României ,
prin care **adunarea deputaților răspunde la Mesajul Tronului**, sunt pentru Mine
un semn că sesiunea actuală a corpurilor legiuitoare va fi folositoare pentru țară.

Legiferarea

" **Legi puține dar utile, bine întocmite și bine studiate** , legi a căror necesitate , pentru a aduce
o cât mai mică ușurare a timpurilor grele , este **metoda de lucru care trebuie adoptată.**

Vorbe puține dar înfăptuiri reale, iată lozinca care trebuie să călăuzească
lucrările domniilor voastre.

Solidaritate și disciplină

" Țara întreagă, **de la rege până la cel mai umil cetățean, are ochii ațintiți asupra**
reprezentanților națiunii și așteaptă de la ei și de la guvern,

o alinare , o îndreptare , un pas înainte .

" **Eu am o încredere nestrămutată în puterile acestui neam** , în resursele nesecate ale
României, ca să nu **cred ferm și hotărât că viitorul nostru va fi strălucit.**

Dar , pentru asta , **se cere de la toți care au răspundere** în această țară,
o **muncă fără odihnă , un patriotism luminat, un simț al solidarității naționale.**

Mai presus de orice interes personal sau de grupare .

" **Acum 75 de ani, s-a înfăptuit unirea principatelor** , unire care ne-a dat puterea de a
dobândi **independența și România Mare .**

Astăzi, din nou, unirea tuturor forțelor trebuie să ne ajute să dobândim ceea ce mai trebuie patriei
: prosperitatea economică și întărirea morală.

" Sunt convins că domniile voastre sunteți pătrunși de aceste adevăruri și vă veți strădui ,
din toate puterile și cu toată **autoritatea ce v-o dă calitatea voastră constituțională ,**
să colaborați pentru această întărire a țării.

Carol II / Convalescența postbelică

" **De la război** încoace , cu toate momentele de prosperitate aparentă ,

lumea întreagă lăncezește într-o prea lungă **coalescență** , din care trebuie hotărât să ieșim.

Efectele economice și morale ale acestei boli se simt prea puternic.

Trebuie de la toți , o **energie vădită , o muncă încordată** , cinstită , și de **un patriotism**

mai presus de orice jertfă, ca să pășim înainte , înspre acolo unde calitățile naturale ale poporului și ale statului român ne arată drumul. **Întărirea forțelor naționale** , prin toate mijloacele, este **un imperativ** care nu trebuie să scape nimănui.

Dar , spre a reuși și a evita pe viitor jertfe dureroase , ca aceea da cari domniile voastre și Eu am suferit-o prin **răpirea dintre noi a lui IGDuca** , încă o dată afirm că avem **o neapărată nevoie de deplină solidaritate națională și socială** - fiecare dintre noi trebuind să fie conștient de ce datorim astăzi , viitorului.

Carol II / Legislativul în sprijinul Executivului

" Domnule președinte, domnilor deputați,
Întărirea aceasta nu se va putea înfăptui prin legi multiple , ci prin **o acțiune vădită de guvernare** , acțiune în care **domniile voastre sunteți chemați de a îndeplini marele rol ce vi-l dă Constituția și de a ajuta puterea executivă** la această bună orânduire de care avem așa de mare nevoie.

Conversiunea .

În sesiunea aceasta veți fi chemați a da **o așezare definitivă chestiunii datoriilor agricole și urbane**. Sunt convins că veți găsi în sufletele și conștiința domniilor voastre , mijloacele prin are se va putea face , nu numai **o operă de echitate** , dar **și o operă de bună așezare economică** , care să permită un real avânt pentru ziua de mâine.

Unificarea codurilor

Tot celor aleși în actuala legislație le revine cinstea de a vota **primele coduri ale României Întregite** .

Carol II / Politica externă

" Domnule președinte, domnilor deputați,
România duce o politică în care **pacea este un crez** , și **pe ea și-a bazat toată acțiunea ei diplomatică** . În această atmosferă, au avut loc vizitele ce le-au făcut țării , suveranii Iugoslaviei și ai Bulgariei , precum și celelate personalități politice. Aceste **vizite și tratatele iscălite** de Noi, au fost însemnate de **lozinca** pe care sunt fericit a vedea că Adunarea Deputaților o întărește încă o dată :

Pacea și intangibilitatea granițelor noastre ."

Carol II / Armata

" Cu aceeași bucurie văd **grija ce sunteți hotărâți să dați scumpei Mele oștiri** . **Ea întruchipează** în cel mai înalt grad **virtuțile strămoșești ale neamului** : **credința în Domnitor, dragostea desăvârșită de Patrie** , **spiritul de jertfă și de disciplină neprecupețită**. Prin aceasta , **ea nu este numai pavăză graniței** , dar și **o veșnică școală morală cetățenească**. **Iată de ce , sunt totdeauna atât de legat de dânsa** și sunt **profund mișcat** când văd că **Țara** , prin **reprezentanții ei, este hotărâtă de a o întări** , în așa fel, încât să devie **un instrument perfect și înzestrat** , după toate cerințele de astăzi. **Oștirea pe uscat , pe mare sau în aer**, ne este **cea mai sigură garanție** că vom putea menține idealul nostru de pace "

Carol II / 9 mart'34

▣ **Răspunsul la Mesaj al Senatului**

" Domnule președinte, domnilor senatori ,

Legislativul în sprijinul Executivului

" Prin cuvintele ce Mi le adresați, în numele **Maturului Corp**, sunt fericit a constata că, înaintea Țării și a Suveranului, **vă luați angajamentul solemn** de a cerceta cu toată seriozitatea și răvna cerută de timpuri , **proiectele** ce vi le va înfățișa **Guvernul Meu**.

" Lumea întreagă se zbate de niște greutateți de care n-a scăpat nici România .

Acei care stau la cârma țării precum **și Domniile Voastre**, care sunteți **aleși spre a da guvernului ajutorul impus de Constituție** , aveți **o grea răspundere** în fața alegătorilor Domniilor Voastre.

Carol II / Problemele economice.

" Am ajuns în vremuri când **munca intensivă și rodnică este o cerere obștească** .
Ea trebuie să dea rezultate cât mai alinătoare tuturor . Trăim momentul suprem unde
cumințenia faptelor predomină cu mult **asupra strălucirii vorbelor**.
Problemele care astăzi domină situația , **sunt cele economice și cele morale**.
Cele economice, au , pe lângă importanța lor vădită, și rostul de a putea da o temelie pentru
ridicarea sufletească și românească a Țării. Energia noastră trebuie să se îndrepte înspre eforturi
reale de productivitate . Cu cât producția unui organism este mai vădită, cu atât viața este mai
intensă și, noi voim să trăim .România trebuie să fie veșnic vie .Trebuie ca prin măsurile ce le veți
lua , să asigurați producției o rentabilitate trainică. "

Carol II / Moralitatea publică

"De îndată ce grijile de toate zilele vor fi, întrucâtva, mai ușurate, atunci **opera morală
va fi mult mai lesne de îndeplinit**.

În această a doua operă însă, **nu este nevoie numaidecât de legiuiri** .

E nevoie de suflet, de hotărâre și de solidaritate națională.

Manifestațiuni morbide , cum a fost **aceea care a răpit dintre noi pe IG Duca**,
și de lângă mine un **sfetnic prețuit, sunt efectele unei prea lungi convalescențe**
a unei boli de care suferă lumea întreagă de la război încoace.

Dar **țara noastră** românească este **atât de bogată** și

poporul nostru are atâtea **virtuți sufletești** ,
încât viața noastră publică trebuie să fie strălucită.

În această **reîntărire continuă a Patriei** , **pe o bază de cinste și de moralitate publică**,

imperios cerută de toți, **Corpurile Legiuitoare** și în deosebi **Senatul** ,

au **marele lor rol de sprijinitori și de îndrumători ai guvernelor** .

Aceste **virtuți publice** nu sunt apanajul unora , ci trebuie să fie **apanajul colectivității**,
apanaj care este mai presus de toate **o datorie absolută către noi înșine**.

Ele sunt **efectul unei ambianțe** care ne poate da **încrederea** , singura temelie de neclintit pe
care se poate clădi viitorul "

Carol II / Armata

" Cu bucurie văd legătura ce o faceți între **întărirea iubitei Mele oștiri și întărirea Patriei** ,
atât în interior cât și în exterior. **Ostașii români** au știut totdeauna să-și facă pe deplin datoria
acolo unde au fost puși. Datoria aceasta trebuie **să fie întărită prin grija** ce o dau reprezentanții
națiunii , **perfectării** cât mai bune **a acestui instrument**, care la noi este menit a întări voința
noastră nestrămutată a păcii, solid instrument [.....] [**LD : ca în cuvântarea precedentă**]

Carol II / Politica externă [**LD : ca în cuvântarea precedentă**]

Carol II / Legislația [**LD : ca în cuvântarea precedentă**]

Carol II / Unitate și solidaritate

" Facă-se ca acest an , în care se împlinesc **75 de ani** de la crearea **Statului Român** în forma
sa **modernă**, să însemne pentru noi **începutul unei epoci de adevărată unire și simțiri**,
pentru un progres real. Fără unire, fără colaborarea sinceră a tuturor,
suntem la îndemâna oricărui dușman , oricărui factor de disoluție.

"**Inima Mea**, care bate atât de tare pentru tot ce este bine **poporului Meu**,
urează țării din adâncul ei, ca să se înfăptuiască această **conlucrare** , această sprijinire **cot la
cot, umăr la umăr**, a tuturor oamenilor de bine, a tuturor conștiințelor românești.

" Mulțumindu-vă pentru **caldele cuvinte** , urări și sentimente de dragoste
ce **Mi le adresați Mie și Dinastiei**, reânoiesc asigurarea tuturor străduințelor mele neâncetate
pentru **progresul țării Mele** , pentru care **lupt și voi lupta veșnic** "

Carol II / 9 mart.'34

12.) **Victor Iamandi (subsecretar Interne) , răspuns la interpelări, 10 mart.'34**

// **protecția muncii naționale** //

O.Goga : pericolul străin // naționalism integral //

ACCuza : pericolul evreesc // xenofobie antisemită //

Gh.Brătianu (PNL-g) : pericolul străinilor // naționalism moderat //

("Universul " , an 51, nr.69, 12 mart.'34 ;

Vict. Iamandi / 10 mart.'34

▣ Curențele naționalist extremiste

[LD : deliberat sau nu, Iamandi tratează aceste curențe în osmoză - cum în realitate erau - fără a nominaliza grupările sau liderii ;
înglobându-le doctrinele, platformele, lozincile, influențele , acțiunile ;
etichetându-le în " periculoase" sau " pașnice" ;]

" Reformatorii "

" Cui se datorește această așa zisă reacțiune naționalistă ?

Reprezintă această reacțiune naționalistă , un fel de rezultată a ultragierii , pe care clasa noastră conducătoare ar fi aruncat-o problemelor vitale ale națiunii noastre ? Nu, d-lor, reformatorii au ieșit numai în momentul când criza mondială , abătută asupra țării noastre, a găsit un câmp de proiecțiune destul de însemnat și la noi, când criza economică și financiară s-a agravat - când nevoile s-au înmulțit ; când pletora destul de numeroasă a titraților a început să umple piețele publice , fără posibilitatea unei întrebuițări imediate -
atunci au apărut reformatorii !

" Reformatorii aceștia , luând exemplul de aiurea , unde situațiile sunt cu totul altele,

Fascismul italian

în special - pentru ca să spunem lucrurile deadreptul , din Italia, și, în ultima vreme , din Germania - confundă situația din Italia de la 1920-1921 , premergătoare marșului asupra Romei , cu situația din țară , deși însuși Mussolini a declarat că fascismul nu este marfă de export , iar că , din punct de vedere extern, cine urmează indicațiunile fascismului , riscă să-l pună în conflict cu interesele permanente ale țării și să provoace neajunsuri cu urmări incalculabile .

" Acești reformatori cu orice preț, au început acțiunea lor pe două tărâmurii : pe tărâmul teoretic, cerând reforma statutului , și pe tărâmul violenței, al revolverului și al bombei .

Corporatism ; Dictatură ;

"Reforma statului ? S-au găsit, de sigur, câțiva intelectuali , care să o susțină. Intelectualii, cu cât sunt mai rafinați, cu atât mai ușor găsesc justificări pentru toate situațiunile și pentru toate teoriile. Aceasta nu înseamnă că ei spun adevărul și indică linia reală , pe care trebuie să meargă un stat. Reforma statului ? Cum ?

Statutul actual, așa zis democrat , pe care îl cunoaștem, nu mai corespunde misiunii pentru care a fost constituit. Trebuie să-l reformăm.

Unii [CZCodreanu ? Goga ?] nici nu ne dau rețete prea ample : ei vor dictatura !

Alții [Manoilescu] zic : trebuie să formăm **statutul corporatist !**

Ei au mers până acolo și au spus : **corporatist și democrat !**

Îmi pare un nonsens , care provoacă ilaritatea , împerecherea noțiunilor de stat "corporatist" și " democrat" . Nu într-un acum în discuțiune asupra valorii acestor formule de stat.

Noi știm că **corporațiile și breslele au dispărut** o dată cu revoluția franceză și că **reparația lor** , oricât de stilată ar fi forma, înseamnă o evoluția " a rebours " , împotriva cărora se ridică toată conștiința politică a acestei țări .

Ea nu se poate realiza decât cu prețul sacrificării tuturor intereselor

legate de acest stat " . (aplauze la PNL) Dlor , deci reforma statutului și dictatura ; iar ca instrument de manevră : tinerimea "

[LD : să legi această profesiune de credință ... de metamorfozarea lui Iamandi într-un sprijinitor al dictaturii carliste , care , a avut , ca inovație instituțională, reorganizarea breslelor și un fel de parlament corporatist
Sau , poate explicația se găsește în fraza următoare a lui Iamandi !]

[-----]

" În orice caz, dacă va fi cândva vorba să se reformeze acest stat ,

el va trebui să se reformeze nu după indicațiunile unei tinerimi nepregătite și incapabile,

din cauza situației care nu-i îngăduie să pătrundă în inima lucrurilor ,
ci de toată intelectualitatea acestei țări, atunci **când chestiunea va fi coaptă**
și **când se va socoti necesar** să se facă această reformă .
Și în orice caz, **o reformă a statutului** , nu va fi posibilă
decât tot în cadrul ideilor democratice ." [-----]
Vict.lamandi / 10 mart.'34

▣ **Democrație - dictatură**

" Dlor, este , desigur, un adevăr deobște recunoscut că **în evoluția vieții popoarelor**
și în **evoluția diferitelor forme de organizare ale statutului**,
au fost **etape și anumite epoci istorice** care s-au încheiat , unele succedând pe altele.
" Socotesc că **democrația se găsește abia la începutul consacării ei** . (**aplauze la PNL**)
Că sunt unele neajunsuri ale acestui regim , da ;
că sunt unele anomalii, recunosc ; dar între aceste neajunsuri și anomalii ,
și între perspectiva unei dictaturi ,
pe care să o aducă nu știu cine, și nu știu cum,
ca să se păcăduiască tot ceea ce s-a adunat după străduinți de decenii ,
și după o muncă a tuturor generațiilor, care s-au succedat în această țară,
prefer regimul democrației , cu toate scăderile lui ...
(**aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL**)
el , cel puțin asigură dezvoltarea în libertate , acordată tuturor forțelor vii ale națiunii "
(**aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL**)
Aceștia sunt exponenții reacțiunii naționale nesănătoase.
Reacțiunea națională sănătoasă și creatoare , o facem noi și o fac partidele de
guvernământ serioase . Noi nu împărtășim părerea că, într-o țară ca a noastră, sunt posibile ,
la infinit, **experiențele tuturor acelor care încep în necunoscut și sfârșesc în aventură."**
(**aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL**)
Vict.lamandi / 10 mart.'34

13.) Proclamarea fuziunii dintre național-țărăniști și lupiști , 11 mart.'34

Mihalache -Lupu- Maniu

("Dimineața" , an 30, nr. 9.774, 12 mart.'34 + **foto** mulțimea în fața clubului PNȚ)
[LD : cu două zile înainte dr.Lupu fusese în audiență la Rege, și-i explicase rațiunea și
consecințele benefice ale fuziunii .

Conform uzanțelor , nu s-au rostit critici directe la adresa Regelui Carol.
Dar ... PNȚ își fixează ca punct esențial de program **lupta împotriva "amatorilor de**
dictatură " **Troica Mihalache-Maniu - Lupu** va fi consecventă în această direcție.
Mihalache , era un momarhist tradiționalst ,conservator ; Maniu ... oare cum era ?!
Treptat, treptat , se consumă "despărțirea apelor"... și Carol își va extrage din PNȚ
viitorii colaboratori . Chiar dacă cei doi vor merge todeauna împreună,
la capitolul "monarhie" au avut viziuni nuanțat diferite]

Motțiunea de fuziune :

[-----]
Considerând că , în aceste condițiuni , orice acțiune divergentă a democrației țărănești
slăbește forța **regimului constituțional parlamentar**
și încurajează tendințele de formațiuni dictatoriale ; [-----]
dr.Lupu : "V-am chemat pe dvs, tovarășii mei de lupte grele , **ca să vă consult**
și să vă rog să ratificați fuziunea cu partidul național-țărănesc.
Împrejurările sunt grele , pentru oricine vrea să cerceteze situația democrației ,
astăzi, în Europa, pretutindeni, bate un vânt de dictatură
În Germania , democrația a fost înfrântă.
În Austria, tunurile au distrus admirabile realizări ale social-democrației vieneze.
S-a pus , atunci, pentru mine, problema : **am dreptul să merg - singur - mai departe ?**

Nu am datoria să alătur forțele mele , **altor forțe democratice ?**

Dacă am trăi în Franța , unde pot exista **17 partide diferite** ,
dar unde **aceleași 17 partide** sunt **capabile să se unească**

într-**un guvern de uniune națională** , atunci când împrejurările cer o atare unire,

- **atunci da, aș fi mers mai departe** . Trăim , însă , în alte împrejurări.

Avem datoria să **privim realitatea în față**.

Când vântul de dreapta , care bate peste frontiere , **șueră și la noi** -

atunci **trebuie să întărim baricadele democrației**. [-----]

Mihalache / (în ședință)

"**Pretutendeni, mijesc amatorii de aventuri și cei îmbătrâniți** , cari nu mai au curajul să se adreseze nici inimilor și nici conștiințelor și care **așteaptă să-și satisfacă ambițiile lor**

personale cu investitura de sus , [**aluzie ACCuza? Iorga ? Argetoianu ? Manoilescu ?**]

cât și **amatorii precoci de dictatură** [**aluzie la CZCodreanu**] cari se silesc, înainte de a termina cartea , **să rezolve cu gloanțe problemele politice ale țării** .

Deslegarea viitorului nu se poate însă urmări cu aceste mijloace. [-----]

"**Dacă în vremurile liniștite ne puteam permite luxul nuanțelor, al variantelor în simfonia țărănească, azi, în fața primejdiei dictaturii**

, cu toții, ca un comandament al națiunii, al celor care și-au pus speranțele în noi, **să ne dăm mâna, să ne-o strângem** și

să privim numai spre obiectivul comun. Timpul trebuie câștigat . [-----]

Mihalache / (în balcon)

În fața noastră se ivesc **perspective cari ne dau dreptul dreptul să ne îngrijorăm**.

Sunt oameni care au epuizat toate experiențele din tinerețe până la bătrânețe

[**aluzie: ACCuza, Goga, Iorga , ș.a.**] și **tineri care le surâde anarhia** [**aluzie Garda de Fier**]

Unii, roși de dorința de a domina , **șerșesc pe la toate porțile și la toate ușile** , de sus în jos, **ca să stăpânească această națiune**.

Rânjesc amatorii de dictatură pe la toate colțurile și printre ei sunt și **bătrânii cei răscopți** , dar

și **copii precoci**, cari au pretenția să pună la punct **cu ajutorul gloanțelor** ,

dacă nu problemele , cel puțin **capetele oamenilor politici**. [-----]

Cele două **partide democratice fuzionate azi, au mers paralel**, și azi când se deslănțuie furtuna , **nu mai trebuie corăbii** cari să meargă încet și în ziczac, **ci vapoare puternice** cari să spargă valurile, să meargă drept și repede la țintă.

Cu astfel de sentimente, **noi, care reprezentăm democrația țărănească** , ne-am propus să

înlăturăm obstacolele și uniți **să pornim împotriva tendințelor dictatoriale**

venite fie de la dreapta , fie de la stânga. [-----]

Lupu /

Nu mai departe decât **acum o lună** , în monumentalul **oraș multiseclar al Vienei**, **albinele muncitoare** cari construiseră cele mai frumoase exemple de **organizații puternice ale democrației** , **au căzut victime barbariei reacțiunii**.

În momentul când **reacțiunea neagră din afară** , alimentată de **bătrâni ramoliți** [**ACCuza**]

și **tineri imberbi** [**CZCodreanu**] **își arată capul** ,

în acel moment i-am spus lui Mihalache : **dă-mi mâna încoace**,

ca să **construim puternice baricade**. [-----]

- **Mihalache** : / la banchet :

" Sunt încredințat că traduc **sentimentul dvs unanim** , precum și sentimentul unanim **al întregului PNT** , închinând cel dinăi al nostru pahar pentru sănătatea suveranului nostru iubit **MSRegela Carol II**, căruia îi urăm din adâncul inimii viață lungă și rodnică pentru întărirea patriei. **Am fost , suntem și rămânem partid monarhic constituțional**.

Ca partid constituțional înțelegem să ne confundăm **rațiunea noastră de a fi** , cu necesitatea de a face din nevoile , **din aspirațiile și din voința nației** , **instrumentul natural** de realizări în alcătuirea și conducerea de stat .

Ca partid monarhic înțelegem **să apropiem** , cât mai împletit ,

voința și aspirațiile naționale cu **voința și aspirațiile Coroanei**.

Înțelegem să facem din **partidul nostru instrumentul firesc național** , natural,

de **colaborare a celor doi factori constituționali** : **Coroana și Națiunea**.

Înțelegem să **lucrăm continuu** pentru a **apropia Națiunea de Coroană și Coroana de**

Națiune , pentru ca să se cunoască , să se încreadă , să se iubească - și astfel colaborarea să fie caldă , statornică , rodnică. Cu acest crez și cu aceste simțăminte , să strigăm cu tot sufletul : Trăiască Regele ! Trăiască România ! "

luliu Maniu / la banchet

"Țin să se știe că eu nu mă supăr decât atunci când vreau.

Nu uit niciodată și știu să aștept.

Îl felicit pe dr.Lupu mai ales pentru că a avut tăria să renunțe la o situația personală de care se face foarte mult caz în țara românească . E acum la modă în țara noastră că, dacă nu-ți dai aere de dictator, să fii cel puțin șef de partid.

Sunt puțini oameni cari, după ce au ajuns , renunță,

cu ușurința cu care a făcut-o d-rul Lupu, de dragul democrației .

M-am despărțit și eu de șefie , pentru ca să iau o atitudine.

Renunțarea am făcut-o de bună voie. Atitudinea am luat-o și declar că

mă voi ține de ea până ce voi învinge ." [-----]

Maniu / Dimineața **Metafore pentru România Întregită ... Crezul democrației ...**

" Viața politică a țării românești se prezintă în felul următor .Închipuiți-vă o catedrală, în care meșteri de seamă au pus tot ce inteligența omenească este în stare să imagineze , ca să fie cât mai măreață . Dacă această catedrală îți dă totuși impresia că va cădea pe tine , mai poți să te uiți la frumusețile ei ?

" Închipuiți-vă un pod care leagă două țărături deosebit de fertile. Constructorii podului l-au construit neînchipuit de frumos. Dar mergând pe pod ai în fiecare clipă senzația că e șubred . Aceasta este , în imagini, viața politică românească.

De câțiva vreme se vorbește de dictatură. De câțiva ani s-a declarat război democrației.

Or, e vinovată democrația că în 3 ani și jumătate am avut 11 guverne ?

Care guvern a căzut la noi din cauză că parlamentul l-a dărâmat ? [vizat Carol II]

Mie nu mi-i teamă de democrație .Ea nu va ieși totdeauna învinsă.

Până la sfârșit totdeauna izbândește democrația.

Dar cu experimentările , se oprește progresul țării.

În loc să fim preocupați de mersul înainte al națiunii , noi trebuie să ne încordăm forțele , pentru a ține piept tentativelor de dărâmare a democrației .

Să știe toți că întru apărarea acestei idei sfinte , a democrației , ne vom găsi oricând uniți și cu puterile încordate .

Vrem să trăim în catedrala mare a țării românești , în religia libertăților publice și nu sub presiunea nesiguranței. Vrem ca podul , care a unit toate provinciile surori, să nu se clatine sub picioarele noastre." [-----]

Maniu / Facla

" În străinătate , regimul democratic parlamentar a fost adesea învinuit că a turburat continuitatea operei de guvernare .

La noi această învinuire nu se poate aduce.

La noi, un regim democratic parlamentar n-a putut să-și dea roadele

și nici nu poate fi învinuit cu nimic.Să ni se arate un singur caz când în România Mare un guvern a fost împiedicat în opera sa , de mișcări democratice ori de parlament, chiar și atunci când el era viciat din naștere și când opera lui de guvernare nu corispundea voinței naționale. În schimb, în mai puțin de 4 ani, am avut 11 guverne schimbate , de altceva decât de parlament.

Noi nu am avut în acest timp un regim parlamentar democratic,

ci o autocrație deghezată și condusă de forțe ascunse cari trebuie înlăturate "

Telegramă către MSRegele .

"În momentul sărbătoririi reântregirii partidului național-țărănesc, prin contopirea sa cu partidul țărănesc de sub conducerea d-lui dr. Lupu, primul nostru gând se îndreaptă spre Majestatea Voastră. Vă exprimăm Maiestate și cu acest prilej, devotamentul nostru către Coroană, careia , prin actul consfințit astăzi, îi punem la îndemână cel mai puternic instrument , în serviciul intereselor superioare ale statului ." Președinte , Ion Mihalache Fuziunea PNȚ + PȚ / 11 mart.'34

14.) Legea apărării Statului,

A. *Expunerea de motive*, **Victor Antonescu**, Senat (2 apr.) , Cameră (4 apr.'34)

(DAD, MO 38, șed. din 4 apr.'34, p. 1647 -1650)

/ Necesitatea legii : **extremismul STÂNGA - DREAPTA /**

/ **Răspunderea partidelor politice** / Partidele de ordine / libertățile cetățenești /

/ Legea penală - legea preventivă / **Dizolvarea grupărilor politice** : parlamentari și membri //

/ Măsuri preventive : funcționari, elevi, studenți, asoc.secrete /

/ **Regimul democratic : monarhia, parlamentul /**

/ Drept comparat: legi represive //

/ **Legea apărării statului /**

[-----]

Vict.Anntonescu / 2, 4 apr.'34

▣ **Necesitatea legii**

▣ **Răspunderea partidelor politice**

▣ **Extremismul : de stânga - de dreapta**

" Nu credem că este necesar să insistăm asupra **realității fenomenelor morbide de ordin social și politic, care s-au manifestat în ultimul timp** și care ne impun să prezentăm acest **proiect de lege.**

"Faptul că **unele grupări politice înțeleg să facă apel sau să întrebuițeze violența și chiar crima, contra autorităților sau cetățenilor pașnici** de alte credințe politice , **constituie o gravă amenințare** față de care legiuitorul nu poate să rămână indiferent .

"Dacă actele de violență , comise izolat sau în grup,

cad uneori **sub sancțiunea legilor în vigoare** - autorii lor putând fi pedepsiți - **legile actuale**

nu prevăd nici un fel de măsură contra grupului în numele căruia s-a acționat

sau în sânul căruia a apărut **acea periculoasă psihologie colectivă ,**

care **determină comiterea unor asemenea acte de violență sau de teroare,**

care amenință , în mod general , **ordinea de Stat**

" **Grupările sau partidele politice** sunt necontestat

indispensabile mecanismului parlamentar și regimului constituțional ,

însă activitatea sau propaganda lor trebuie să rămână și să se facă

în limitele legilor și principiilor constituționale

care stau la baza așezării Statutului nostru.

"**Când violența ia locul ideii , când crima sau delictul înlocuește critica,**

rațiunea de a mai fi a acelei grupări , nu mai există.

" În fața **tendințelor de desagregare socială,** în fața **mișcărilor cu caracter anarhic și**

terorist, fie ele de dreapta , fie de stânga,

noi **dispozițiuni de ordin legislativ se impun,** spre a da putința unei acțiuni rapide

de **apărarea ordinii în Stat** și de **înfrânare a ațățărilor primejdioase. "**

[-----]

Expunerea / 2, 4 apr.'34

▣ **Monarhia**

"Dorim să apărăm instituțiile fundamentale ale Statutului,

și în primul rând, **Monarhia și Regimul Parlamentar.**

Apărând Monarhia înțelegem să asigurăm **intangibilitatea acestei instituțiuni**

- **suprem arbitru și admirabil regularizator** al vieții publice -

căreia îi datorăm **propășirea României de ieri și consolidarea ei de astăzi "**

14.a) **P.C.Andrei (PNT) , discurs la lege, 4 apr.'34**

(DAD, MO. 38, șed. din 4 apr.'34, p. 1660- 1663)

[LD : ce înarmat era Petre Andrei... probabil este documentat de pe vremea legislației represive din timpul guvernării PNT ! Numai că ... ceea ce a avut voie să facă PNT, PNL nu are drept !

Dincolo de argumente, unele profund democratice, cum va plăti el cu viața , în 1940 ...]

Subtitluri, sublinieri, semne, comentarii - LD

[-----]

PCAndrei / 4 apr.'34

▣ **Legea românească**

[LD : aici amprenta adversității față de PNL atinge culmea orbirii ! Păcat !

Nu era nevoie de atâta argumentare juridică comparativă ... care, dimpotrivă, ar fi pledat pentru legea adusă de liberali]

" **Legea** pe care o prezentați dvs , **ce trebuie să apere dânsa ? Ideologia liberalismului ?**

Dar la aceasta ați renunțat și pe teren politic și pe teren economic.

Atunci, **ați căutat un fel de motivare** superioară în **vechiul articol 14 din această lege**, pe care , constat cu plăcere, că **Senatul l-a șters**.

Dvs , desigur, **ați uitat să scoateți această motivare**, pentru că se constată că vorbiți de **apărarea Monarhiei , a sufragiului universal și a regimului parlamentar.**

PCAndrei / 4 apr.'34

▣ **Monarhia .**

[LD : în sept.'40 ... regele nu a fost înțelept și cuminte ? Dar sprijinirea dictaturii lui ?]

Cum a putut un democrat , ca Petre Andrei , să sprijine regimul persoanei al lui Carol ?

Nu a fost tocmai această dorință de a stăvili ascensiunea legionarilor ?]

"Dle ministru, **apărarea Monarhiei** cred că **era o creațiune fictivă**.

Dvs creați, prin lege, **pericole imaginare**, deoarece , în Țara Românească , **nimeni nu a atăcat Monarhia.**

Toate partidele și toate grupările politice s-au declarat **fățiș monarhiste** , și au declarat că ele consideră **Monarhia ca un mijloc de unitate a poporului nostru**.

În afară de aceasta, **Monarhia nu se apără prin lege.**

După cum **democrația este în funcțiune de selecțiunea adevărată a conducătorilor**,

Monarhia depinde de înțelepciunea și de cumintenia Suveranilor :

istoria politică ne dă numeroase exemple care evidențiază adevărul afirmațiilor mele.

Din fericire, **avem un Rege tânăr, care își iubește poporul.**

Este bine că ați scos acest articol din lege. "

[-----]

Petre Andrei / 4 apr.'34

14.b) **Gr.Iunian (PRT) , discurs la lege, 5 apr.'34**

(DAD, MO 39, șed din joi, 5 apr, 1934, p. 1698 - 1704)

Iunian / 5 apr.'34

Text integral - **fișier PNT**

▣ **Legislația represivă**

▣ **Pericolul extremist : stânga, dreapta**

" Dle președinte, d.lor deputați, voi arăta **motivele** pentru care **sunt hotărât să votez împotriva acestui acord de lege .**

Justificați prezentarea acestui proiect pe **unele turburări grave** , turburări sociale, care legitimează din partea dvs unele măsuri excepționale.

Fără îndoială, că **o societate organizată este în drept să ia măsuri** pentru ocrotirea ei.
Cu o condiție : să învedereze utilitatea acestor măsuri, și să învedereze
că anume tendințe de împotrivire constituie unele manifestări bolăvicioase ,
sporadice, dar totuși **destul de violente**,
pentru ca să pună în pericol organismul statului. [-----]

[**Modificarea legii Mârzescu din 1924**]

" **La 1927**, s-a ivit în părerea **partidului liberal**, care și atunci guverna ,
nevoia unei întăriri a dispozițiilor **legii pentru apărarea liniștii publice** din 1924,
și s-a modificat **art. 11** al acestei legi, pentru a asigura **apărarea ordinii constituționale** .
lunian / 5 apr.'34, retro ' 27 , retro"30

▣ **Prevenirea Restaurației**

▣ **Legislație represivă**

[**LD : putea să lipsească** , din argumentele lui, tocmai subiectul Restaurației ?!
PNL a **avut o perioadă** , înainte și după război, când nu a avut nevoie de legi excepționale. La
1922, PNL era un partid de autoritate incontestabilă.

Atunci când i-a slăbit autoritatea, a simțit nevoia **legii Mârzescu** , în 1924 ...

Apoi, în 1927 ...Așa ca simplă speculație, poate ar trebui să formulezi aici
ipoteza , deloc" istorică " , privind ... **cum ar fi fost deceniul 4** dacă ...

linia PNL se impunea și **Carol nu era " restaurat " ?!**]

" Dar mai târziu, **în 1927**, ați fost siliți să veniți cu **o lege ca să împiedicați**
o schimbare în ordinea constituțională .

[**LD : câtă ipocrizie din partea lui lunian !**]

" N-aș vrea să mai răpesc acum timpul acestei Adunări , în această zi, în care ni s-ar fi căzut
dreptul la odihnă, dacă n-ați fi fost așa grăbiți să **veniți cu această lege de apărare a regimului**
dvs, dar este în cunoștința tuturor **cât de aspre erau amenințările pe care președintele**
Partidului Liberal, omul acela de mare autoritate ,
Ion ICBrătianu , le aducea , **spunând** , cum spun de altfel toate guvernele, că
<atâta vreme cât suntem noi aici , vom păstra această ordine constituțională ,
pe care nimeni n-o poate înlătura . >

Dar când ați avut impresiunea că s-ar putea să fiți slăbiți totuși în această acțiune
de apărarea ordinii constituționale , **ați votat o lege , legea de la 1927**,
la care ați adăugat **unele aliniate la art.11**, prin care **pedepseați pe acei care vor duce**
propagandă pentru înlăturarea ordinii constituționale .

Ați făcut aceasta în special pentru **ca să înlăturați schimbarea**
care s-a făcut la 8 iunie 1930. Atunci am fost întrebat de regretatul Duca :
care este punctul meu de vedere ? **Am afirmat în momentul acela :**

< Cred că nu este necesară o schimbare , dar atunci când voi crede
că este necesară , voi activa , fără nici o șovăire, pentru a o realiza.

În momentul în care masele vor socoti această schimbare necesară,

toate dispozițiunile legale ale dvs nu o vor putea împiedica. >

A apărut necesitatea. A fost mai puternică voia maselor decât toate dispozițiile legale ale dvs, și
această dispozițiune a legii din 1927 , a rămas literă moartă."

Gr.lunian / 5 apr.'34

14.c) I.C. Cătuneanu_ apoi Gh .A.Cuza_ discurs la lege, 4,5 apr.'34

(DAD, MO 38, șed. din 4 apr.'34 , p. 1663-1664 ;DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34, p. 1672- 1677)

[**LD : Discursul început de Cătuneanu** s-a întrerupt deoarece Camera nu era în număr.

A doua zi, Cătuneanu absentând - grav bolnav - **continuu discursul Gh.A Cuza**]

Documentele integrale- **fișier LANC**

[LD : pe 5 apr. era joia marea , din săptămâna patimilor ;

GACuza este deosebit de marcat de boala subită a prof. Cătuneanu, ca pe un blestem ...

francmasonic - devine următorul deputat ales pe acea listă.
Are 38 de ani ; este un înverșunat antimason, după ce , vremelnic, intrase în masoneria din Iași ;
Deși nu fusese pregătit să ia cuvântul, face o expunere argumentată
privind necesitatea ca masoneria să fie scoasă în afara legii.] Supratitlurile problematice,
sublinierile, comentariile îmi aparțin :
// Francmasoneria = asociație secretă și ocultă //
// Scopurile masoneriei : distrugerea bisericii creștine ; distrugerea granițelor ;
distrugerea armatei ; **distrugerea monarhiei** //
[-----]

GACuza / 5 apr.'34 , retro 1929-'30

▣ **Francmasoneria și Restaurația regală**

... Țin să amintesc că , în anul 1929, pe vremea **guvernării țărăniste** (**exclamați la PNȚ**)
Cele spuse de mine nu au absolut nici o legătură cu guvernarea național-țărănistă
.Dvs nu vedeți decât lupta politică ! Am menționat regimul d-lor, pentru **a preciza o epocă**
și nu cu intențiunea , cum poate credeți, **să vă servesc interesele dvs.**
- **Virgil Madgearu** : în privința aceasta, ați putea să vorbiți despre rolul pe care , se spune,
că l-a avut masoneria la schimbarea guvernului din 1931.Ar fi mai interesant.
- **GACuza** : Evident.

D-lor, **în anul 1929, când această ocultă masonică simte pulsul din ce în ce mai vibrant**
al acestui popor, esențialmente monarhic, afirmat în manifestările de dragoste
ce se ridicau tumultuoase din adâncurile acestui popor **pentru Regele Carol II,**
în momentul acela **francmasoneria își însușește înlăuntrul lojelor,**
tema " readucerii" principelui Carol pe Tron, și în felul acesta ,
atrage o sumedenie de ofițeri , înființând așa numitul **ordin al "Cavalerilor Spadei "** .
Se înființează **o organizație masonică militaristă,** cu un caracter distinct,
și cu un scop bine determinat înlăuntrul lojelor : **scopul de a-l aduce pe regele exilat în țară.**
A readuce pe Regele Țării ?

D-lor, Regele Țării nu a fost readus ; Regele Țării și-a luat singur locul ce l se cuvenea
și pe care nimeni nu l-l putea contesta,

primit fiind cu brațele deschise de către un popor întreg. (**aplauze unanime**)

Și fiindcă am ajuns aici, este necesar să observ , încă o dată,
duplicitatea acestei monstruoase oculte a cărei politică de dedesubt și de tradițiune
a fost întotdeauna **antiregalismul**, și care, **pentru a-și ajunge scopurile de dominațiune,**
îmbrățișează, formal, ragalitatea , pentru a o putea înfrânge mâine, cu mai multă lesniciune.
Dacă anumite capete încoronate, ca regii Suediei și Angliei, sunt și șefi ai masoneriei,
aceasta nu înlătură **lupta de toate clipele , dusă de masonerie** în decursul istoriei ,
împotriva regalității. Citiți paginile istoriei Franței și vedeți că , de la decapitarea lui Ludovic al
XVI, toți regii, Ludovic XVIII, Carol X, Ludovic Filip și pe urmă împăratul Napoleon III,
cu toții au fost detronați de masoni. Aceeași masonerie, care a prăbușit Tronul Habsburgilor
și care a înneecat în sânge coroana Ronaovilor.

Căci masoneria , alături de anticreștinismul și antinaționalismul ei,
este în esență și antiregalistă , mergând sub forma falațioasă a simpatiei pentru regalitate ,
până la **revoluții răsturnătoare de tronuri , și până la regicid.**

Dvs știți că, pe baza tradiției de la 1789 , astăzi încă, în anumite împrejurări, în lojile masonice se
ard, după un ritual anumit, anumite păpuși cu coroana pe cap , simbolizând regalitatea ?

[-----] o păpușă simbolizând pe Regele Filip le Bel al Franței, care a desființat , la 1308,
ordinul Templierilor și , arzând pe rug pe marele maestru Iacob de Molay...

Masonii susțin că practica aceasta este împotriva persecutorului înaintașilor lor.

Noi însă susținem , cum e firesc, că arderea în efigie, nu e numai a regelui Filip,
ci simbolizează distrugerea principiului regalității."

GACuza / 5 apr.'34

14.d) CCGiurăscu (PNL-geogist) , la *Legea pentru apărarea Statului*, 5 apr.'34

(DAD, MO 39, șed. de joi, 5 apr.'34 , p. 1693- 1694)

[LD :era " joia mare " , din săptămâna patimilor ; cu o zi înainte, vorbise Titulescu , despre politica externă ; la Consiliul de război... ultimele zile ale procesului Gărzii de Fier.

Deși legea era îndreptată explicit, împotriva Gărzii de Fier,

CCGiurăscu nu spune absolut nimic despre G de F ,

evocată , aluziv, sub expresia ... "neliniști și frământări"]

[LD: sublinierile, subtitlurile problematice , comentariile îmi aparțin :

// PNL geogist : conceptul de **ordine organică, profundă, reală** //

// Legea Antonescu - Monarhia ; Parlamentul /

// Legea Antonescu - favorizează partidele mari ; discriminează partidele mici /

// Legea Antonescu - vis-a vis de moravurile politice , aspecte etice :

neîncrederea în conducători ; promisiuni neonorate //

// Neliniști naționale : Armată ; Învățământ ; Administrație ; Presă ; Politică externă /

// Legea Antonescu = lege represivă /

[-----]

CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ Conceptul de "ordine organică"

" **Vedeți dar**, d-lor deputați, **cât de relativ este acest concept de ordine**, ce poate să însemne ordinea într-un **anumit moment** al dezvoltării unui popor, și cum **acceptia de odinioară** , nu se mai potrivește deloc **cu acceptia din alt moment** al dezvoltării sale istorice.

" **Dacă această premisă este adevărată** , atunci , **cu rigoare matematică** , **trebuie să fie și concluzia**.

Să nu ne oprim deci la această concepție de ordine , cum v-am spus, **de suprafață , de caracter administrativ și polițienesc**.

Să căutăm să analizăm și să pătrundem adânc **sensul noțiunii de ordine**, și veți vedea atunci la ce rezultat ajungem ."

CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ Legea Vict.Antonescu

▣ Regimul monarhic

[LD : până aici i-a fost " obiectivitatea" : privind trunchiul comun !

Acum, devine, " **opozantul de partid " prin excelență !**

Acum este vânturată sabia frustrantă și complexată a unui partid-mlădiță ,veleitar , care se rupsesse de partidul-trunchi doar în speranța captării bunăvoinței regelui Carol .

Ceea ce este stânjenitor ,în cazul lui CCG , este faptul că el nu era un tânăr deputat "de rând" , era istoric ,ceea ce presupunea o cultură politică și un minim discernământ

Zelul pro-carlist al lui CCGiurăscu ... era destinat acelorași urechi regale.

Altfel, totul poate fi "obiectiv" .]

Am spus că nu voi intra în analiza juridică a textului de lege prezentat în fața Parlamentului.

Nu mă pot totuși opri să nu **relev un fapt** , care mi se pare **deadreptul extraordinar** .

Vă mărturisesc că, atunci când am citit **expunerea de motive** și am văzut , sub semnătura d-lui **ministru de justiție Antonescu**, mi-am zis că trebuie probabil să fie

un "**lapsus calami**" , o **inadvertență**, atât de extraordinară , mi s-a părut afirmația .

Citesc în expunerea de motive - și vă rog s-o judecați dvs - fraza în care se afirmă următoarele :

<Dorim să apărăm instituțiunile fundamentale ale statului și în primul rând monarhia și regimul parlamentar >

"Dle ministru, d-lor deputați, vă mărturisesc că această frază pentru mine a constituit un motiv de **profundă nedumerire** , ca să nu spun altfel . **Cum adică ?**

Avem nevoie de o lege pentru apărarea ordinei în stat ,

ca să garantăm și să apărăm monarhia în statutul Românesc ?

Dar cine ar fi acela care , cu gândul măcar , ar îndrăzni să se atingă de ființa aceluși care simbolizează însuși statutul românesc, și a cărui prezentă este garanția de dezvoltare a acestui stat ?

Mi se pare, d-le ministru, că e necesar să dispară acest fragment de frază din expunerea de motive . [-----]
CCGiurăscu / 5 apr.'34

14.e) Pamfil Șeicaru , la legea apărării statutului , 5 apr.'34

(DAD, MO 39, șed. de joi, 5 apr.'34 , p. 1704- 1707)

[LD :deputat "aparte" , "independent " : ales succesiv în parlamentul PNT, PNL

Interesant , temut (?!) , cu originalități pe care i le îngăduia statutul lui ... , cu câteva premoniții deosebite (întâmplătoare sau nu !) privind viitorul apropiat sau depărtat al României . Printre aceste previziuni : **regimul democratic va fi distrus și va fi urmat de regimuri totalitare extremiste , de dreapta și de stânga .]**

Sublinierile, supratitlurile, comentariile , îmi aparțin :

Șeicaru / 5 apr.'34

▣ Războiul = apusul democrației

" În filozofia militară a lui Clausewitz , există o teorie : extrema limită a capacității ofensive a democrației - vizibilă atunci când se aduce o forță , după care urmează răsturnarea raporturilor de forțe -

extrema limită a capacității ofensive a democrației , a fost atinsă în iulie 1914 , dată după care a urmat răsturnarea raporturilor de forțe, când **elementele vrăjmașe democrației** au început să câștige teren.

" Nu uitați că cei patru ani de război, nu au reprezentat un regim democratic, ci un regim de totală negare a libertăților individului -

individul fiind înglobat în masă, individul fiind anulat .În ziua când s-a sunat goarna mobilizării, faimosul coran al **Drepturilor Omului**

a fost călcat în picioare , și fiecare individ a fost încadrat într-o companie, într-un regiment.Omul a aparținut unei discipline și **libertatea n-a mai avut cuvânt !...**

În iulie 1914, nimeni nu și-a dat seama că **regimul democrației și al libertății s-a sfârșit .**

[-----]

Șeicaru / 5 apr.'34

▣ Regimuri autoritare

▣ Regimuri democratice

" Întâmplător, înainte de a mă sui la tribună , mi-am aruncat sumar ochii pe **fizionomia de astăzi a Europei ; a Europei "democratice "**.

Am privit-o și am început să văd **unde sunt regimuri democratice** și

unde sunt **regimuri nedemocratice** .Văd : .

Italia : Mussolini ;

Rusia : Stalin ;

Germania : Hitler ;

Turcia :Mustafa Kemal ;

Ungaria : Goemboes

Austria : Dolfuss

Iugoslavia : Regele Alexandru

Portugalia : Salazar

Polonia : Pilsudski

- **I.Petrovici (PNA-Goga) : România ?**

- **Șeicaru : Probabil că va fi șeful d-tale ! (ilaritate !)**

- **Petrovici : Să te audă Dumnezeu ! (ilaritate !)**

- **Șeicaru : D-lor, vedeți dv, fenomenul acesta al lichidării democrației**

nu este , așa dar, un fenomen sporadic. Plutește ceva în atmosferă.

" Și eu vă întreb : **de ce există această sete de autoritate ?**

De ce , pretutindeni, omul simte necesitatea de a renunța la fantoma unei libertăți

care mâine poate fi pusă în discuție , de prima bandă înarmată ?

De ce preferă omul regimul cel mai puternic de autoritate ?

Pentru simplul motiv că cel mai aspru regim de autoritate are totuși o limită , pe când nesiguranța , această "splendidă" libertate , statul pasivist, care stă deoparte și lasă țara să fie câmp de luptă între bande înarmate , nu mai asigură viața individului.

Individul ajunge la discreția primului cutezător, care-i poate suprima viața !

Prin urmare, statul pasivist este pretutindeni respins."

[-----]

Șeicaru / 5 apr.'34

▣ **Legea Antonescu = ariergarda democrației**

▣ **Apărarea monarhiei și parlamentului (ex-art.14)**

[LD : ce profecție făcea Șeicaru ! Să fi fost o intuiție ? Să fi avut el dreptate și la celelate argumente ? Cine era , de fapt, Șeicaru , în viața publică ?

Însfârșit , văd ce era cu buclucașul **art.- 14** , de care s-a legat toată lumea . , și care fusese scos de Senat]

"Vedeți încă **câtă naivitate** conține această lege. Este , aș spune, o **lege de sacrificiu** .

Când luptam în război și ne răzbea inamicul , atunci lăsam în linia de tranșee

pe nenorociții camarazi ai noștri , care rămâneau în urmă , **ca ariergardă.**

Și d-ta , d-le Mihalache , știi acest lucru : **erau sacrificiații** .

"Această lege , aș spune că **este ariergarda regimului democrat** .

Ce spunea art 14 ?:

< Orice act de propagandă , săvârșit prin mijloace interzise prin prezenta lege, împotriva monarhiei, regimului parlamentar sau sufragiului universal, se va pedepsi cu închisoarea corecțională de la 2 până la 6 ani, cu amendă de la 20.000 până la 100.000 lei și cu interdicție corecțională. >

Împotriva atacurilor contra monarhiei există însă **legea de lesè majestate**

Dar dvs , **la umbra monarhiei, ați vrut să asigurați** două lucruri :

regimul parlamentar și sufragiul universal [-----]

Șeicaru / 5 apr.'34

▣ **Răspunderea guvernanților .**

▣ **Invitație la ...regim autoritar .**

▣ **Invitație la...eroism**

[**Este greu de spus cui adresează Șeicaru ... invitația la " voință hotărâtă " -**

Este și mai greu de spus ... pe cine încurajează Șeicaru la un " eroism" , fie și ilegal .

Ceea ce știu, este admirația lui mărturisită, la un moment dat , pentru Mussolini ...]

" Dilor, pentru că dl **ministru de Justiție și guvernul vor să aibă** , cu un ceas mai devreme, **această lege** , pe care **eu o doresc să fie fructuoasă**, să nu formeze încă o iluzie , ca și alte măsuri de **disciplinare a anarhiei**, vă urez să nu aveți de pe urma acestei legi și alte desamăgiri, cum ați avut și în urma altor **măsuri de disciplinare a forțelor anarhice.**

Dar adug : aceste forțe anarhice , aceste scormoniri a ceea ce formează elementul teluric în națiune, **de unde vin ?**

Asupra cui cade răspunderea acestei zdruncinări , acestei permanente tulburări a națiunii ?

[**LD : atenție ! ... de fapt acum își spune gândul....]**

Este oare nevoie de a legifera ,sau este nevoie de o voință hotărâtă care să accepte impopularitatea ?

O voință hotărâtă care să aibă în sufletul ei **conștiința destinului nației , și să nu aibă nevoie de această lege** , votată la iuțeală , ca să-i justifice măsurile !

Vedeți dvs , **nouă ne lipsește elementul eroic** : această lipsă am îndurat-o de-a lungul

istoriei noastre . Ceea ce se face în manualele didactice cu elementul nostru eroic din trecut , este mai mult o istorie oficială, necesară pentru educația tinerei generații.

Să nu uitați că **în trecutul nostru nu există martiri ai niciunei credințe !**

În toate statele Europei credința religioasă mobiliza conștiințele și le vântura : noi am fost însă un popor sceptic. **Ne lipsește** ceea ce se numește **trecutul eroic**, vibrația interioară .

De aceea, și dvs, oamenii politici, **refuzați examenul eroismului.**

Examenul eroismului îți impune să treci dincolo de hoatrele legalității , atunci când ai conștiința că țara este în pericol.

Iar ratificarea acestei conștiințe eroice , nu o dă actualitatea , o dă ziua de mâine.

Ziua de mâine îți dă nota hotărârilor de azi de a reprima anarhia ! "

Șeicaru / 5 apr.'34

▣ Legea - concluzie

În concluzie : legea dvs o socotesc un expedient, o socotesc o iluzie .

Vreți să fie votată ? **V-aș vota , poate , și cu legea aceasta ;**

dar nu-i văd înăuntru puterea de a reprima anarhia !

Și nu o văd, fiindcă însuși regimul aceasta al sufragiului universal, pe care dvs îl apărați,

însuși acest regim poartă în structura lui organică germenul anarhiei !

Și atunci, izvoarele anarhiei neputând fi oprite ,

veți avea fie anarhia de extremă stânga , fie anarhia de extremă dreapta !

Și această anarhie de extremă stânga sau dreapta , veți vedea dvs

cum este **salutată de aceia care sunt în opoziție** și care râvnesc locul dvs.

În consecință, dle ministru, **eu nu consimt să votez legea**[-----]

Pamfil Șeicaru / 5 apr.'34

14.f) Aurelian Bentoiu (raportor) , legea apărării statutului ,

(DAD, MO 39, șed .din 5 apr.'34, p. 1708-1714)

Bentoiu / 5 apr.'34

▣ Ordinea în stat

▣ Regimul constituțional

▣ Democrația parlamentară versus monopartidocrația

" Care este ordinea socială și politică pe care vrem s-o apărăm ?

Acel minim, acele baze esențiale, despre care Hauriou ne spune că sunt indispensabile , **căci fără ele mergem la catastrofă.**

Care sunt , ca să le identificăm complet, în regimul dreptului actual,

în structura constituțională a statutului , **în momentul de față ?**

Simplu. O spune d-l ministru în **Expunerea de motive** și o știm cu toții :

este regimul parlamentar democratic, este structura constituțională a țării,

este sufragiul universal , ca mijloc de degajarea a voinței colective .

" Ei bine , **este în primejdie această bază , sunt în primejdie aceste lucruri ,**

în momentul de față ?]-----]

Ce spunea d-sa [Goga] în declarația la Mesaj ?

< Autoritatea căzută în noroi [....] Svârcolirile votului universal de întâia etapă ,

așa zisa democrație , votul universal a devenit un obstacol pentru dezvoltarea

și întărirea țării [....] la lumina fulgerelor care amenință noțiunea de patrie ,

s-a întrezărit o nouă concepție de stat ,

greafată pe principiul autorității și naționalismului integral .Mulțimea însăși .>

Veți vedea ce gravă afirmație : anume că tot ceea ce s-a putut selecționa **ca o elită socială din masele acestui popor**, **rămâne obtuz și incapabil să înțeleagă** imperatiile clipei și

realitățile care ne înconjoară , și că **adevărul se recepe numai de mulțime** , care, cu intuiția ei , **găsește o deslegare în noile curente** : < s-a pornit această mulțime să-și elaboreze ca percepțele > - ei, d-le Goga , "mulțimea" dacă o lași pradă tuturor dezorientărilor , elaborează două forme de salvare : **unele colorate în roșu** - și nu știu dacă le vreți pe acelea - și **altele**, acelea **pe care le-ați dori [naționaliste]** , dar când se deslănțuie furtuna este foarte greu , d-le Goga , **care copaci vor fi desrădăcinați.**

[-----]

" Mai departe [**citând pe Goga**]

< Închegarea tuturor forțelor națiunii într-o **monopartidocrație productivă** , după atâta vreme de dezbinare , **preocupă astăzi psihologia masselor** ce au început , de jos în sus, să se afirme în țară cu o putere neobișnuită . >

Ei bine, d-lor, **la asemenea rătăcirii ce să răspund ?** Rămâne o constatare de făcut .

Pe planul ideologic democrația este atăcată .

Atăcarea democrației în chipul acesta și difuzarea în mase a unor asemenea idei , nu constituie netăgăduit o primejdie care trebuie reprimată ?

Dacă se oprește la discursuri , desigur, nu.

Dacă trece la organizarea violenței, netăgăduit, da.

Asemenea primejdii , numai în starea lor de virtualitate , **pot fi prevenite ;**

dar dacă ai naivitatea și inconștiența **să aștepti să dea roadele, nu mai poți să le reprimi.**

D-lor, **suntem democrați** , toți din această incintă. **Eu unul, și generația căreia îi aparțin, sunt democrat prin sânge , prin ereditate , prin extracțiune socială și prin convingere ;**

căci , din tot **ce am citit ca teorie politică** , de la cei mai mari gânditori , care au abordat problema , considerând **aprecierile și pro și contra** , mi-a rămas convingerea că

tot regimul democrat este cel mai preferabil " (**aplauze la PNL**)

[-----]

Aur.Bentoiu / 5 apr.'34

▣ **Dictatură ? Democrație ?**

▣ **Legea apărării statului**

[LD : Una din două : ori și Bentoiu nutrea oarecari simpatii pentru **"personajele providențiale"** ori ... a alunecat și el pe panta polemicilor quasi bășcălioase atât de vehiculate în epocă .

Timpul va demonstra că , **și în România , se vor găsi amatorii de dictatură ...**

În fond, eu urmăresc ceea ce , deocamdată , este total eludat :

apetitul dictatorial al lui Carol II . În 1939, AB va deveni ministru de Justiție în gov.Tătărescu

Dar , atunci, **în 1934**, se poate spune că **generația sa**, prin cultură și credință politică,

se identifica cu regimul democratic. Cum va evolua ea, vom vedea]

" Am auzit astăzi , de la această tribună , **convingerile sincere ale prietenului Șeicaru** , convingeri dezinteresate și determinate, poate, de **admirația care l-a covârșit** , privind **realizarea lucrărilor publice în Italia** , sau din alte țări.

Dar vedeți că, concluziunile care se trag din aceste lucrări, pot să fie diferite.

Trebuie **să aprofundăm nițel problema** , pentru că **nu putem accepta așa ușor** că este bine

să imităm un regim adoptat și aplicat în alte țări , și aceasta pentru mai multe motive.

În primul rând, **o dictatură poate să fie bună** , dar are nevoie de **personajul providențial** ,

care să fie acel arhitect despre care ne vorbea dl Pamfil Șeicaru ,

înzestrat **cu viziunea istorică a viitorului națiunii** .

Ei bine, **Italia a avut norocul să-l găsească . Poate și Germania .**

Dar s-ar putea ca noi să nu-l găsim , căci pe cine am pune ?

Pe dl Goga ? Mi-e teamă că la sfârșitul dictaturii d-sale , nu-i va ajunge d-lui Petrovici

tot pesimismul lui Schopenhauer ca să facă bilanțul ! (mare ilaritate la majoritate)

Pe cine altul să-l punem ? **Și apoi , de ce să privim numai trecutul apropiat ,**

și să nu privim în orizonturile mai largi ale istoriei , această problemă ?

Eu știu că , **în perspectiva istoriei, și într-un trecut mai îndepărtat ,**

s-au văzut atâtea exemple de rezultate catastrofale ale dictaturilor.

DI Giurăscu le știe mai bine decât mine, toate acestea.

Eu nu le mai reamintesc , pentru a restrânge cuvântarea mea.

Sub Wilhelm II , n-a fost un adevărat **regim dictatorial** ?

Dar nu se lansa, și atunci, **în fiecare săptămână un nou transatlantic**

și **lucrările publice în Germania** nu impuneau admirația tuturor ?

Dar nu **era prezent dictatorul la fiecare asociație studențească** ?

Nu era **inițiatorul tuturor academiilor** ?

Nu **vorbea poporului atât de des** , încât nemții repetau speriați de loquacitatea lui :

< Er hat Wieder geshprochen > ? " [**< Iar a vorbit ! >- trad Mălina**] ?

Ce s-a ales din regimul lui Wilhelm II ?

Vi s-a afirmat astăzi de la această tribună și este exact :

din dictatură rezultă sau război sau revoluție,

și nu trebuie să ne epateze rezultatele uni dictaturi și roadele care se pot culege în cadrul

unei generații. **Să ne gândim la putințele prăbușirii și la primejdiua de a acoperi ,**

sub edificiul dictatorial , câteva generații care ne vor urma." (**aplauze la majoritate**)

Prin urmare, d-lor, **eu rămân pentru regimul democratic,** în care credem cu toții,

și rămân , de n-ar fi altceva, decât pentru că **este regimul care asigură o posibilitate**

medie de viațuire, suportabilă tuturor.

Și geniilor care râvnesc la dictatură, și inteligențelor comune ,

ba trăesc - și din considerente de umanitate trebuie să trăiască - **și cretinii ,**

pentru că noi **nu putem să aplicăm rețeta dictatorială și să-i castrăm**

pentru a nu-și putea perpetua prostia ; (**aplauze prelungite la majoritate**)

de n-ar fi decât pentru **argumentul lui Socrate** care, acum atâtea veacuri

- cuvintele i le reproducea **Platon în " Republica " -**

întrebat : cum ar trebui în **statul ideal** - vedeți era obsesia culturii mai vechi ,

construcția apriorică a unui stat ideal - cum ar trebui , în statul ideal ,

tratat **un om cu totul eminent, un geniu ?**

< L- am onora - răspunde Socrate - **ca pe o ființă demnă de admirație ;**

dar după ce i-am atras atenția că **nu sunt asemenea oameni în statul nostru**

- și că , la urma urmei , nici nu trebuie să fie - **i-am unge capul cu untdelemn**

- semn de cinste - **i-am pune coroana pe cap și i-am escorta până la frontieră .>**

(**mare ilaritate , aplauze prelungite la majoritate**)

D-lor, tocmai pentru **putința acelei evoluții lente** și al **realizării progresului ,**

în ritmul penibil de încet în care se realizează , și trebuie să fie realizat ,

în concepția oamenilor cu simțul realității , optez pentru regimul democrat .

Și , terminând **considerațiunile mele asupra acestei chestiuni a ordinii în stat**

- revenindu-i acestei legi cinstea de a o apăra - sfârșesc cu o imagine , cu o comparație :

o lege, un regim de organizare socială este ca și un pom .

Nu pe toate meridianele anumite specii de pom fac fructe.

Mărul , mi se pare - sau nu știu care specie de pom - **există și în Japonia .**

dar **Blasco Ibanez** ne spune că nu face altceva decât ... **flori,**

care se întrebuintează de japonezi la sărbătoarea primăverii ; **fructe nu face .**

Prin urmare, **s-ar putea ca regimul dictatorial să nu dea fructe la noi.**

Dar mai ales este o altă chestiune , **dacă am asemănat un anumit regim cu un pom:**

pentru ca pomul să-ți dea roade , cel dintâi lucru este să nu arunci cu pietre în el ;

și rostul legii de față este de a împiedica să se arunce cu pietre

în pomul democrației " (**aplauze prelungite la majoritate**)

Aurelian Benteoiu / 5 apr.'34

15) Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român , 27 - 28 apr.'34

Dr.C.Angelescu (ministr.Instrucțiunii, cultelor și artelor)

a.) **Radu Lascu** (PNL-g) - **M.Condrus** (PNL)

b) **Petre Andrei** (PNȚ) - **dr.Angelescu** (PNȚ)

c) **ACCuza** (LANC) - **C.Angelescu** (PNL)
(DAD, MO 50, șed de sâmbătă , din 28 apr.'34, p. 2620-2624)
[LD: **Discuția generală și pe articole .Era sâmbăta Învierii , ultima zi a sesiunii parlamentare .**
După legile represive , această lege a educației tineretului în timpul extrașcolar, vădea
îngrijorarea dar și preocuparea guvernului pentru canalizarea tineretului
spre acțiuni "sănătoase" naționale, culturale și sportive .]
Doc. integrale la **fișier Învățământ , Cultură**

15a.) R.Lascu - M.Condrus

▣ Instituția OETR

[-----]

" Și , în afară de aceasta , **mai protestați și contra faptului că este amestecat numele MSRegelui în această acțiune .** Dar în toate țările din lume familia regală, Regele , se află în capul instituțiilor de educație , de binefacere, sportive...

- **Radu Lascu** : **Sunteți în greșeală , d-le deputat .**

Nimeni n-a pus în discuție această chestiune. Mergeți prea departe !

- **M.Condrus** : " S-a pus în discuție faptul de ce amestecăm pe MSRgele în această chestiune. Ei bine, ce vă supără pe dvs. ,că **MSRegele vrea să controleze și să îndrumeze această activitate ?**

Aceasta înseamnă o grijă în plus pe care , spre bucuria noastră, și-o ia MSRegele.

Ce vă supără că MSRegele se găsește în fruntea acestei mișcări ?

Din contră , ar trebui să vă bucurați că MSRegele se ocupă până în cele mai mici amănunte de această mare problemă .

M Condrus - Radu Lascu

15.b) **Petre Andrei** (PNT) - **dr.C.Angelescu** (ministru) -

[LD : este evident că , în această sesiune, Petre Andrei își asumase sloganul opozantului intransigent : să ceară plecarea de la guvernare ! Ardelenii lipsesc și de la această dezbatere Discuția putea să fie interesantă dacă ... nu ar fi intervenit, iar și iar, iritățile și "ieșirile" politice... care duc pe acești mari intelectuali la insinuări jignitoare , degradante ...

Altfel ... **era acest OETR o instituție de colaborare interministerială sau ...**

un nou pas al MSR de a-și asuma atribuții directe de guvernare ?

Și dacă este așa ... cine va deveni colaborator al MSR , Angelescu sau Petre Andrei ?

[-----]

Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ Legea OETR

" D-lor deputați, **acest proiect de lege, ca tendință generală,**

nu poate nimeni să-l respingă ; el este pornit dintr-o justă îngrijorare .

(**apaluze la majoritate**) Dar îmi permiteți să manifest și **oarecari îndoeli .**

În primul rând, constat că se înființează un Oficiu de educație a tineretului român,

un Oficiu general. **Vă întreb însă : în acest caz, nu se dă oarecum un fel de certificat de**

incapacitate pentru Ministerul Educației Naționale ?

ce rost mai are atunci Ministerul Educației Naționale ? [-----]

- **PCAndrei** : Bazându-mă tocmai pe acest argument, vă întreb :

dacă fac parte din acest Consiliu toți miniștrii,

atunci **de ce mai aveți nevoie de această lege , prin care faceți un Oficiu special ?**

Ori el este un organ nou, pe care îl instituiți, **un fel de supraguvern ,** și atunci să spuneți deschis că miniștrii devin simple organe de execuție ale acestui Consiliu,

sau acest Consiliu se confundă cu primul ministru și Consiliul de miniștri ,

și atunci nu văd necesitatea acestui nou organ și a acestei legi.

Este o contradicție în care dvs însivă ați căzut acum. "

Acestui Oficiu i se prevede un buget anual, localuri, subvenții (art 8- 9) [.....]

" Deși suntem de acord cu ideea generală a necesității întăririi și supravegherii cât mai vigilente a educației , care trebuie să pornească din toate părțile

- și societățile particulare trebuie supravegheate ! - **deși suntem de acord cu această idee,**

noi credem că inițiativa trebuie să pornească de la Ministerul Educației

Naționale, și să se execute prin organele pe care le are la dispoziție.

Nu putem fi însă mulțumiți de ideea unui supra guvern care să aibă în subordinea sa toate ministerele și ale cărui atribuțiuni și însărcinări se vor prevedea numai în Regulament .

Eu sunt convins , **de altminteri** , că **și d-nii colegi din majoritate** , care vor vota acest proiect de lege, **o vor vota cu inimă îndoielnică și cu convingerea că abziec la drepturile lor. "**

(**aplauze la PNȚ**)

PCAndrei / 28 apr.'34

15.c) **dr.C.Angelescu** (ministru)

" D-lor deputați, v-am adus în discuțiune acest proiect de lege , pentru înființarea unui **Oficiu de educație a tineretului român** , din punct de vedere **moral și național**.

Desigur că **una din ramurile acestea privește școala**.

Însă **școala** , după cum spuneam și aseară , **are ca principală atribuție cultura , instrucțiunea tineretului** , și cu deosebire instrucțiunea și cultura tineretului **în școală , nu în afară de școală**.

Trebuie să recunoaștem că , din nenorocire, **educațiunea în școală trece pe planul al doilea**.

(**Aprobări**) Ar trebui , deci , să facem astfel ca această educațiune să vie pe primul plan.

[-----]

C.Angelescu / 28 apr.'34

▣ **Regele și OETR**

[**LD : deci PNȚ și PNL erau pe aceeași poziție**.

Se pare că acest fapt a fost criticat de iunianiști sau]

Am fost criticați pentru că **Consiliul** a fost pus **sub președinția MSRegelui** .

Apoi bine, d-lor, tocmai dvs veniți să protestați ?! Dar dvs ați făcut același lucru :

dl Gusti a venit cu "Fundatiile regale" și a prevăzut în lege ca **MSR este președintele și conducătorul Fundațiilor Regale**.

- **PCAndrei** : Să restabilim un fapt . Este f. ușor să combați pe cineva că a spus lucruri pe care nu le-a spus .

- **Vlad Dimitriu** (PRȚ- iunian) Dle ministru , **ați repetat și dvs greșala PNȚ** .

Sunteți pe linia continuității .

- **Teodor Iacobescu** (PNȚ , ex-lupist) **Fundațiile sunt una, Oficiul este alta ...**

- **dr.C.Angelescu** : D-lor s-a prevăzut **președinția MSRegelui** , pentru ca **această instituție să nu mai fie supusă fluctuațiilor politice** . (**aplauze la majorități**)

La fel ca și legea pe care o va aduce dl ministru al Apărării Naționale [**premiliteria**]

ca să nu mai fie supusă influențelor partidelor politice ,

am pus-o sub scutul MSRegelui. " [-----]

15.d) **ACCuza** (LANC) / 27 apr.'34

▣ **OETR**

▣ **Instituție deasupra partidelor**.

[**LD : ACCuza nu pierde ocazia unei tirade antipartidiste** .

Din acest p.d.v, poate aici stă secretul menținerii lui în viața parlamentară :

a încurajat totdeauna veleitățile lui Carol al II-lea]

" Deși într-o **discuție prea grăbită** pentru un obiect atât de important precum este obiectul prezentei legi, **am crezut de datorita mea** să viu la această tribună și **din partea LANC**

să aduc respectuosul nostru omagiu Majestății Sale Regelui (aplauze unanime)
și, în același timp, **vii felicitări d-lui ministru al Instrucțiunii** (aplauze la majoritate)
și **dvs , majoritatea** , care vă pregătiți să votați această lege cu așa însuflețire .

" **Voi să rețin o declarație a d-lui ministru** , cu deosebire interesantă .

**D-sa a venit și a spus că această lege are drept scop
să scoată educația tineretului de sub înrâurirea partidelor politice.**

Este cea mai **desăvârșită satisfacție** pe care **mi-o dați mie** ,
care de 40 de ani combat partidele. "

ACCuza / 28 apr.'34

Legea OETR

16.) Închiderea sesiunii ordinare , 28 aprilie '34

(DAD, MO 50,șed . din 28 apr.'34, p. 2707)

[Ședința se ridică la ora 22, 15 . peste câteva ore , trăgeau clopotele Învierii]

C.Angelescu (ministr.Instrucțiunii) ,

citește **Mesajul Regal** de închidere :

"Domnilor deputați,

**Sesiunea ordinară prelungită a Corpurilor legiuitoare se încheie astăzi ,
după o rodnică activitate.**

" În ordinea economică și financiară , s-au realizat **cele dintâi măsuri**
menite să ducă la **ușurarea și la consolidarea situațiunii generale a țării**.
Între acestea , **legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane** ,
înseamnă nu numai **deslegarea definitivă a unor mari și tulburătoare probleme financiare
și sociale** , dar ea **asigură** totdeodată și **condițiunile prielnice pentru reînvierea creditului**
și pentru **reluarea muncii și a inițiativelor creatoare** , în toate domeniile economiei naționale.
Punerea în aplicare a acestei legi deschide , astfel , **posibilitățile cele mai largi și mai sigure**
pentru **refacerea economică și financiară**.

" În același timp , **înlesnirile fiscale** aduse prin **modificarea unor legi cu caracter financiar** ,
precum și **simplificările realizate în organizarea Camerelor profesionale**
și **în funcționarea unora dintre regiile autonome** , vor contribui
la **sporirea activității economice și la restabilirea echilibrului în gospodăria generală a țării** .

" De asemenea , **în ordinea culturală , administrativă și socială** ,
**legile votate corespund unor nevoi adânc simțite și vor fi , în aplicare ,
un instrument de propășire și de consolidare a statului nostru** .

Domnilor deputați,

"**Mulțumindu-vă pentru munca stăruitoare** ce ați depus în cursul acestei sesiuni,
și **deplin încrezător în rezultatele binefăcătoare ale programului legislativ** ,
pe care le-ați realizat ,

" În virtutea art. 90 din Constituție,

Eu declar închisă Sesiunea Ordinară Prelungită a Corpurilor Legiuitoare .

Semnat, **Carol** " (**Aplauze unanime , prelungite**)

Sfârșitul sesiunii ordinare / 28 apr.'34

Vacanță parlamentară

17.a) **Al.Vaida-Voievod** , interview : guverne / partide / doctrina PNȚ / , 4 mai 1934

("Dimineața" , an 30, 6 mai '34 - H.Soreanu)

[**LD : nu contează denumirea dată formulei : guvern de " uniune" , " colaborare" ,**

"coalitiie" etc etc ... ideea unei guvernări sub autoritatea regală , prinde contur ... iar Vaida este unul din susținătorii formulei ...]

Cluj, 4 mai

Vaida i-a promis că va face declarații. L-a primit și, după o discuție de 3 ore, atingând cele mai variate probleme, a făcut următoarele declarații :

- **Cum vedeți situația politică actuală ?**

- "Este în tot interesul acestei țări ca, **după ce un guvern a început să lucreze , să poată continua, să nu fie întrerupt**, și acel guvern **să poată da maximum posibil**, în limita puterilor sale. Aș avea de formulat critici cu privire la metodele ce se întrebuițează azi ; dar, în principiu, **veșnicile schimbări sunt mult mai dezastruoase decât o guvernare proastă**.
[-----]

- **Ați vrut să ne vorbiți despre relațiile dintre partide ?**

- " Mi-am dat toată silința ca **între partidele noastre să fie relații civilizate** .
[-----]

" Îmi închipui că **dacă 10 - 20 de fruntași ai vieții publice** , reprezentând **toate partidele, s-ar întruni la un sfat prezidat de Majestatea Sa Regele** ,

s-ar cădea de acord asupra **problemelor vitale** cari trebuie soluționate pentru asigurarea viitorului statului român .

S-ar putea asigura **continuitatea constituțională a guvernării de stat** și ,astfel, cu toate schimbările de guvern, **evoluția normală a țării ar fi asigurată** . "

Al.Vaida / 4 mai '34

17.b) Valeriu Pop (ardelean proaspăt înscris în PNL) , mai '34

(Valeriu Pop, **Amintiri politice** , 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)

[LD : **Dacă nu exagerează...** Valeriu Pop devine un fel de " sfetnic" personal " al regelui .

În ceea ce s-a numit "**criza din mai**" ... joacă tare ...Îndată după complotul lui Precup, i-a trimis lui Tătărescu o scrisoare (10 apr.) în care **îl avertiza că situația din Ardeal este ieșită de sub control** , dar avertismentul lui nu a avut nici o urmare practică.

Circulau zvonuri tot mai persistente despre o ... **schimbare de regim** .

18 mai.'34

▣ **Audiență la Rege : modificarea Constituției ?!**

▣ **Schimbarea guvernului ? !**

După o conversație prealabilă cu g-ral Ilasievici , **Regele îl primește în audiență**.

" **Am de la început impresia că Regele nu mai are încredere în destoinicia lui Tătărescu**, și că **nu este dispus să facă nimic pentru salvarea regimului**.

E îngrijorat de nemulțumirea din oștire și **vrea realizări politice palpabile**.

Mă întrebă ce părere am despre **schimbarea Constituției** și despre **necesitatea modificării**.

Expun că nici o formulă nu are valoare intrinsecă și absolută. Rezultatele sunt în funcție de oameni. Evident că **oamenii capabili realizează mai ușor și mai mult cu o formulă bună și care nu e greoaie și dă teren liber inițiativei**.

Discutam despre necesitatea **reducerii numărului parlamentarilor**, a modificării structurii **Senatului**, asupra eliminării discuțiilor inutile și zgomotoase, asupra **pedepsei cu moartea, răspunderii efective a guvernanților**, a simplificării aparatului e stat .

" Întrebat asupra impresiei **ce ar produce asupra opiniei publice modificarea Constituției**, răspund că, făcând de oameni ce au simpatii în **opinia publică** ,

ar primi fără împotrivire reforma, chiar cu simpatie,

însă totul este în funcție de rezultatele guvernării următoare reformei.

" **Regele mă chestionează asupra persoanelor**.

Începe cu **Averescu** , făcându-l elogii .**Nu contest stima și considraștia** de care se bucură ca ostaș, arăt , însă , că **faima omului politic este mediocră iar vârsta**

îl face inapt pentru a conduce o acțiune de înnoire a Tării.

Mă întrebă și răspund obiectiv și fără rezerve, cu privire la Iorga, Argetoianu, Angelescu, Goga, Iunian. Plec cu impresia că Regele era hotărât pentru o formulă Averescu , dar că cele expuse de mine l-au pus pe gânduri.

25 mai 1934

▣ Criza politică.

▣ Averescu ? Angelescu ? Argetoianu ?

"Declarându-se criza, lumea intră în panică. Îl găsesc pe Tătărescu și anturajul său desfigurați, și complet dezorientați.

Sfătuiesc pe Tătărescu să arate Regelui că este gata a proceda la modificarea Constituției , alegându-se momentul oportun , de comun acord între Coroană și primministru.

Tătărescu mă roagă să vorbesc cu Argetoianu ,

care este propmotorul și inițiatorul crizei prin prezentarea Memoriului ofiterimii , însă este nemulțumit văzându-se trecut pe al doilea plan .

Mă autorizează chiar să vorbesc cu Argetoianu chiar de o combinație.

Îl sfătuiesc pe Tătărescu că, dacă va putea domina situația,

să treacă la imediata primenire la echipei ministeriale,

cu cea actuală neputându-se face față situației.

Îl văd pe Argetoianu , pe care îl găsesc nu prea încântat de formula Averescu -Angelescu, care ar prefera o întărire a guvernului Tătărescu cu elemente din afară. Îl întăresc în aceste idei și când îl părăsesc am impresia că va căuta să contracareze formula Averescu.

Dr.Angelescu , plecat la Palat , hotărât să accepte formula Averescu , găsește pe Rege schimbat și nehotărât a declanșa criza de guvern.

Combinația cade , urmând să se facă formele lichidării crizei ceva mai târziu."

Valeriu Pop / mai '34

18.) M.Manoilescu , România, stat național- corporativ , 1934

Tipografia ziarului " Universul " , București.

[**LD : stabilește filiații de principii și instituții manoilesciene , în regimul instituit de Carol II în 1938 .**]

Manoilescu / '34

▣ Liga Corporatistă

▣ Reforma constituțională

În **aprilie 1932**, în primul număr al revistei "Lumea Nouă " , el lansa **ideea corporativă**, pornind de la necesitatea funcționării statului , în interesul țării, **deasupra partidelor, regelui revenindu-i dreptul exclusiv să conducă aceste interese .**

Deviza era : "Regele și Parlamentul Corporativ ! "

În acest scop, s-a organizat "**Liga Național Corporatistă** " , al cărui președinte era **Manoilescu** , actual **senator** , reprezentând **Corpului industriașilor .** (p. 7-8)

În ediția revăzută a studiului , MManoilescu **renunța la ideea unei singure Camere reprezentative, optând pentru sistemul bicameral,**

compus dintr-o **Camăra economică** și un **Senat social-cultural**

destinând existența a **două mari clase de corporații** (p. 3)

Liga nu preconiza o revoluție politică , ci o serie de reforme legale, a căror **bază** trebuia să fie **o reformă constituțională.** (p. 29)

M.Manoilescu / 1934

▣ Liga Corporatistă

▣ Țeluri , Principii

Țelul Ligii era să faciliteze **soluționarea problemelor economice, sociale și culturale** ale țării și să permită **realizarea unui echilibru mai drept între români și minorități.**

Principiile Ligii erau astfel enunțate :

- a) " **Noua concepție funcțională** asupra individului : **definirea doctrinară și încadrarea calității funcționale în texte pozitive de lege**, în virtutea cărora **rolul individului se va confunda cu profesiunea sa, înlocuind dreptul cetățenesc cu dreptul funcțional ;**
- b) **acordarea de drepturi absolut egale cu ale bărbatului, tuturor femeilor** care împlinesc funcții sociale permanente ;
- c.) **ideea ierarhizării intereselor** : interesul general al țării - interesul colectiv al corporațiilor - interesul individual (p.30)

M.Manoilescu / 1934

▣ Liga Corporatistă

▣ Parlamentul corporatist

Parlamentul să fie alcătuit din **Camera economică și Senatul social-cultural_**

Camera economică urma să fie compusă **numai din reprezentanții activităților economice** naționale.

Camera social-culturală urma să fie compusă din 300 senatori (p. 37)

M.Manoilescu / 1934

▣ Guvernul

În concepția național-corporatistă , **guvernul nu mai trebuia constituit pe principiul solidarității ministeriale** (adică schimbarea totală a echipei)

Pentru a se păstra continuitatea , **șefului guvernului,**

era **numit și revocat numai de Suveran , după libera sa apreciere** . (p. 38)

M.Manoilescu / 1934

19.) MSR și Gh. Tătăărăscu , inaugurează linia ferată Reșița-Orșova , 11 iun.'34

("Adevărul" , 14 iun.'34)

Câlnic. Au participat **membrii guvernului**, autorități din **Severin și Timiș-Torontal**, reprezentanți **CFR**, imensă mulțime, **fanfare și renumitele coruri bănățene.**

S-a oficiat un **serviciu religios.** **Richard Franasovici** (ministr.Comunicațiilor) a rostit un toast.

MSR a semnat pergamentul ce se va pune la **fundamentul stației Câlnic.**

Apoi, MSR a vizitat **uzinele Reșița.** Seara , un **banchet la Reșița.**

Apoi MSR a plecat la Timișoara, unde va merge la o **vânătoare de fazani** , iar **Tătăărăscu a plecat la București**, unde a fost chemat urgent -

Gh.Tătăărăscu. Legislatura PNL. Sesiunea extraordinară .14 nov.-

20.) Ședința festivă în cinstea lui Louis Barthou , Senat și Cameră, 21 iunie .'34

(DAD, MO 3, șed. din 21 iun.'34, p. p.61- 69 ; " Lupta " , an XIII , 23 iun.'34 .)

m.) Louis Barhou (ministr.de Externe) //despre audiența la Rege //

[românilor]

" Simt într-adevăr că **sufletul românesc** este devotat și credincios al **sufletului francez** .

Am simțit-o în această **Adunare** [----] toți **șefii tuturor partidelor** [----] ieri, în cursul călătoriei mele , **bărbați și femei** de toate condițiile sociale [----] ieri , intrând în București , când ați adus atingere unei libertăți : libertatea mea de a ieși din gară , de a mă urca în trăsură [-----]
M-ați strâns însă atâta (**râsete**) și **m-ați strâns atât de tare** - și nu despart din omagiul meu **femeile** cari m-au primit tot atât de bine **ca și bărbații** -
că **am simțit bătând inima românească ."**

[**La Rege**]

" **Iar azi dimineață** , am avut prilejul de a auzi **vocea cea mai înaltă a țării dvs**, cea **care poate spune** cu o autoritate excepțională **destinele națiunii** , cea care **poate vorbi** în numele **diplomației**, în numele **armatei**, în numele **națiunii întregi**, nu pot uita că azi dimineață , **într-o întrevvedere** care a fost cordială și plină de încredere ,

Regele Carol al II-lea mi-a spus **adâncă Lui simpatie pentru țara mea.**

" Cred că **nu-l trădez gândul** , dimpotrivă, sunt sigur că **i-l exprim** , spunând că **El mi-a afirmat** că, fiind cel mai mare cetățean al țării Sale, **nu există nici un altul mai legat decât El de prietenia și de alianța cu Franța "** (**aplauze îndelung repetate**)

21.) **Dinu Brătianu - Iuliu Maniu** , **întrevvedere** , **26 iun.'34**

("Adevărul" , an 48, nr. 15.478 , 29 iun.'34 - **Scrutator**)

[**LD : este f. greu să detectezi relațiile dintre partide și Rege...**

În cazul acestor relații, **Regele și camarila "lucra "** cu ... persoane !

Dar , prin formule " sugerate " , prin aluzii , se pot marca anume momente, episoade , care ... au premers instaurării regimului de dictatură regală , monopartidistă , din 1938.

Dar ele se adună, se adună.... Vezi mai ales la fișier Sistem de partid .]

Scrutator /

Scrutator /

Întrevvederea Dinu Brătianu - Iuliu Maniu continuă să formeze **obiectul preocupărilor și comentariilor cercurilor politice.**

După 2 zile de note informative, este momentul unui **mic comentariu** .

Aceasta cu atât mai mult cu cât este necesar să se precizeze **sensul și însemnătatea reală** a întrevvederii, și **să se înlăture confuzia** între obiectul real urmărit de cei doi oameni politici, și realizările politice care ar putea să rezulte de pe urma unui **eventual acord**.

Astfel, **se vorbește de un guvern național** , format de **forțele reale ale țării, atașate regimului parlamentar și constituțional.**

Or, această chestiune n-a fost pusă ! Ea ar putea forma , eventual, obiectul unor discuții , când împrejurările ar fi propice. Astăzi nu acest punct este în discuție , ci cu totul altceva .

S-a pretins , apoi, că **demersul d-lui Dinu Brătianu** ar constitui **un avertisment** , nu numai pentru **factorii din afara partidului liberal** , **ci și pentru unii factori importanți din partid** , care **s-ar fi abătut** - în ultimul timp - **de la tradiția liberală** și, prin **atitudinile lor servile [Carol ?]** , ar fi compromis forța de care depinde **menținerea unui regim cinstit parlamentar și constituțional.**

Scrutator /

▣ **Apropierea PNL-PNT**

Deși **inițiativa** a fost a d-lui **Brătianu** (prin Armand Călinescu) , ea **a fost dorită și de Iuliu Maniu.** **Discuția** a avut loc în **conduțiuni de prealabil consens.**

În trecut , **Maniu s-a întâlnit cu Ionel Brătianu, cu Vintilă Brătianu**

Dar atunci deosebirile de vederi erau atât de profunde,

încât nu a putut avea loc înțelegerea .

De fapt, **după terminarea alegerilor și moartea tragică a lui IG Duca,**

s-au făcut primii pași spre o înțelegere .

Pe cale instinctivă, **cele două mari forțe politice atașate regimului parlamentar , au înțeles de unde vine primejdia , și cât de mare este această primejdie .**

Instinctul de conservare le-a determinat pașii și acțiunea.

Ceea ce s-a întâmplat în mai ["**criza" din mai !**] , a constituit momentul hotărâtor.

O înțelegere , adusă de împrejurări, **exista deci și mai înainte** ca cei doi să se fi întâlnit.

Întrevederea de acum , de sigur, **n-a fost determinată** numai de **primejdiile din afara** celor două partide, **ci și din primejdiile din interiorul lor.**

Cu alte cuvinte, întru reușita scopului urmărit ,

s-a convenit că este nevoie de **atitudini perfect unitare** din partea **celor două forțe,**

adică **să nu se admită nici în partidul de guvernământ** slăbiciuni cari ar ușura aventurile,

nici în partidul național-țărănesc să nu se admită

posibilitatea unor adeziuni la formule ocazionale sau meșteșugite.

Cele două partide **să fie fixate și perfect unitare** în privința unui singur lucru :

asigurarea menținerii regimului parlamentar ;

excluderea posibilităților de încercări aventuriere .

Rezultă limpede :

1. **Deosebirea** enormă între **acordul tacit** de până acum , care și-a găsit obârșia în sentimentul primejdiei comune , și **acordul** ce se propune , **bazat pe o clară concepție politică.**

2. Că nu sunt în discuțiune chestiuni privitoare la constituirea de guverne naționale,

ci de **constituirea de FRONTURI UNICE , care să împiedice aventurile :**

3. Că întru realizarea acestor postulate , este absolută nevoie de **atitudini unitare ,**

nu numai **între cele două forțe politice, ci și în sânul acestor partide.**

Scrutator /

▣ Fronturi democratice

Așa pusă problema, oricine își dă seama cât de mari sunt **dificultățile și asperitățile .**

Această acțiune, pe cale de desfășurare , **nu va fi o operă grăbită.**

Nu ! .D.Brătianu va încerca **să vadă pe toți acei conducători politici**

care s-au fixat **pe linia parlamentarismului democrat**

și în această direcție, **se prevăd dificultăți.**

Unii au aprehensiunea că tot ce se pregătește , **ar constitui manevre pentru asigurarea**

rotativei guvernamentale . Eroare !

Încercările pentru **constituirea de stări politice** de natură să întrunească

guvernări constituționale și parlamentare cinstite , nu se fac în vederea rotativei.

Dacă s-ar putea realiza minunea ca un guvern național , de pildă, să poată înfăptui revizuirea

Constituției , **în sensul întăririi regimului democratice ,**

nici liberalii și nici național-țărăniștii , nu vor pune înaintea egoismul lor de partid .

Dinu Brătianu -Iul.Maniu / 26 iun.'34

* Reînțoarcerea osemintelor ex-regelui Carol II , în România, 13- 14 febr.2003

Notă LD :consemnez aici ceremonia (pentru că eu lucram în această zi la dezbaterile din Parlament din 3 iul 1934.)

Osemintele lui Carol II sunt aduse în țară , împreună cu cele ale Elenei Lupescu .

Televiziunile românești transmit în direct ceremoniile de la Lisabona, Otopeni și

Curtea de Argeș. Pe Otopeni se desfășoară un ceremonial consacrat primirilor

de șefi de state :regimentul de gardă, fanfara (marș funebru) , imnul României,

Portretul Regelui și decorațiile. Rostesc cuvântări : Adrian Năstase , ministrul de Externe

al Portugaliei , prințul Radu Duda de Hohenzolern .

Diverși reporteri, istorici , comentează episoade din viața și domnia lui Carol .

Eu am o senzație ciudată, ciudată despre cum se face și se scrie istoria.

22.) Mircea Cancicov , Victor Iamandi , declarații politice , Târgu Ocna, 20 iul.'34
(Adevărul " , 21 iul.'34)

Cancicov / 20 iul.'34

▣ Modificarea Constituției ?

▣ Apărarea regimului constituțional democrat

[LD : spusele sale dau semnale privind **tentativele oculte de revizuire a Constituției** ,
întârziate și dejucate , atunci, pentru o perioadă , dar realizate în 1938 .
Va trebui să surprinzi undeva și cumva ... nașterea , evoluția și împlinirea acestei tendințe]

" Desigur, nu se servește ideea de ordine atunci când , din senin, nu se știe cum,
nu se știe de unde, nu se știe de ce, se provoacă îngrijorarea opiniei publice
prin aruncarea întempestivă a formulei modificării Constituției .

" **Opinia publică** a reacționat .**Partidul național - liberal** reacționează.

Partidul național-liberal a dat dovadă în trecut , chiar sub regimul censitar , zis oligarhic,
nu numai că **nu se teme de modificările constituționale** , dar **le poate determina** atunci când
necesități naționale sociale și politice le fac necesare ,

dar numai cu respectarea tuturor formelor constituționale , și

după un **prealabil proces de opinie publică** ,

chemată și **provocată să delibereze asupra unor noi orientări**.

Pe când **astăzi, prin șoapte** , pornite din **oficine ascunse**,
răspândite tainic de oameni care pot compromite chiar ideile bune,

din senin se vorbește de modificarea Constituției , care capătă astfel aspectul unui
adevărat atentat contra **ținerii democrației**, care tocmai **începuse să dea roadele**
unei **orientări cuminti și așezări definitive** , în acești **15 ani de aplicare** .

Care sunt relele ce decurg din aplicarea Constituției și **care sunt principiile sau textele**
anume , **care au împiedicat instaurarea unui regim politic normal** în ultimii ani în România ?

Într-un editorial de la începutul lunii iunie , marele ziar parizian "**Le Temps**" ,
comentând **zvonurile alarmante** cu ocazia crizei din mai , se exprima astfel :

< **Sunt exagerări** , în România nu s-a proclamat dictatura . Trebuie să constatăm că
în România este ceva anormal în felul cum rapid și neașteptat

se deslănțuie crizele politice . Lipsește astfel stabilitatea; cea mai bună politică externă ,
ca și cea mai bună politică internă, nu pot da rezultatele sperate . >

Desigur, zice și opinia publică românească , **e ceva anormal**. Dar toată lumea este convinsă
că **aplicarea sinceră a Constituției** , ar **înlătura tocmai acest anormal** .

" **Modificarea Constituției** ar fi **profitabilă numai aventurierilor politici**,

cari ar dori **stabilizarea și normalizarea anormalului**.

PNL, în permanentă evoluție și în continuă adaptare, azi, ca și în trecut ,

când nevoia s-ar prezenta, **va aborda cu curaj** orice problemă ,

care ar implica modificarea Constituției.

Nu permite , și nu va putea permite , însă, **ca această problemă gravă**

să se pună și să se tranșeze în mod ocult, prin înlăturarea procedurii legale prevăzută ,
ca orice normă de procedură, tocmai pentru **respectarea drepturilor cetățenești**.

[-----]

Victor Iamandi / 20 iul.'34

▣ Revizuirea Constituției ?

▣ Constituția din 1923

[LD : Ce se va întâmpla cu **Iamandi între 1934- 1938** ... de va deveni unul dintre colaboratorii lui
Carol, **sprijinitor al octoarei Constituției**, pe care o respingea cu atâta vehemență ?

Vom vedea ! .]

" Pentru îndeplinirea aceste misiuni [**programul PNL**] nu e nevoie de nici o transformare

bruscă a **pactului nostru fundamental** , ale cărui **idei cardinale** și a cărui **elasticitate de adaptare** la situația reală a țării se înfățișează , cel puțin pentru câteva decenii de acum înainte , ca **singurele criterii de funcționare a statului**.

"Constituția din 1923 , votată de adunările naționale constituționale , sub directa conducere a lui **I.C.Brătianu** , **trebuie să stăpânească întreaga epocă de consolidare a României reîntregite** .

A se ațâța chestiunea unei modificări a Constituției - fără ca conștiința obștească să ceară așa ceva și fără ca interesul țării să o reclame , **însemnează a se provoca frământări interne inutile și periculoase**.

"Simplificarea aparatului de stat și rețușarea unor instituțiuni a căror funcționare nu este destul de strânsă și de satisfăcătoare , acestea **se pot realiza în cadrul suficient și de accesibil al actualei Constituții**.

Dacă suntem categoric împotriva modificării Constituției , pe care n-o cere nimeni și care nu poate folosi la nimic, **suntem cu atât mai înverșunați adversari ai schimbării pactului nostru fundamental pe calea octoazei . "**
[-----]

23.) **Gh.Tătăărăscu** , la "**Părerii libere**"* (**tineretul liberal**) , București, **declarații**, **3 aug.'34**

("Adevărul" , 4 aug..'34)

La restaurantul Vișoiu, o masă a **grupării "Părerii libere"** , a tineretului liberal.

Au participat : **Gh.Tătăărăscu** , **Gr.Dumitrescu** (guvernatorul BNR) ,

Gh.Gheorghiu (secretar g-ral la Ministerul Muncii) , etc.etc.

Tătăărăscu / 3 aug.'34

▣ **Reformă constituțională ?**

▣ **Dictatură ?**

Referindu-se la polemicile din presă **privind modificarea Constituției**, el a arătat că

PNL nu a avut în Programul de guvernare o asemenea reformă ;

nicăeri **în țară**, **nu i s-a cerut** așa-ceva ; nici **Suveranul nu a cerut-o**;

"Cei care vorbesc în Țara românească de dictatură, trebuie să fie demenți.

Atunci când factori de drept ar cere modificarea Constituției, aceasta nu se va putea

face decât pe căile legale .**Cine ar face altfel, ar fi un trădător al intereselor neamului "**

Gh.Tătăărăscu / 3 aug.'34

23 a) **Gh.Tătăărăscu, Dinu Brătianu, declarații politice** , Timișoara , **6 aug.'34**

(Adevărul " ,an 48, nr. 15.513 , 7 aug.1934)

a) **Consfătuire PNL** . b) **Conferință ministerială** .

Dinu Brătianu / 6 aug.'34

▣ **Revizuirea Constituției ? Nu !**

Se discută revizuirea Constituției . "Nu trebuie să alunecăm pe un teren periculos.

Constituția este opera partidului, care , după ce a încheiat într-o singură țară toate

provinciile locuite de români, **a dat statului o operă democratică** , bine concepută ,

bine întocmită ,în care **poporul nostru se poate dezvolta liber** ,

dându-i puțința **să-și dirijeze singur soarta** ,

dând și **guvernului posibilitatea să administreze** , **evitând anarhia și dictatura** .

În ce direcție s-ar face o revizuire :

într-una din extrema stânga , care ne-ar duce la neputința de a guverna , sau într-alta de extrema dreapta , care ar suprima libertățile existente ?

Și una și alta sunt egal de periculoase.

O revizuire a Constituției ar fi și inoportună și inutilă.

Nici un guvern nu se poate plânge că dispozițiile constituționale sunt o piedică în realizările ce a dorit să facă.

Greșelile ce s-au comis sunt ale guvernelor , ale oamenilor fără experiență și fără conștiința datoriei lor și ele sunt reportate prin schimbări în personalul de conducere și prin sancțiuni în contra celor ce au abuzat în scop interesat de puterea ce li s-a dat .

" Primul nostru ministru , în ultimele zile, a împrăștiat echivocul ce părea că domnește în partidul nostru în privința modificării Constituției , arătând că o asemenea chestiune nu trebuie pusă. "

[-----]

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

▫ Modificarea Constituției ? inactuală !

[LD : același p.d.v. cu Dinu Brătianu. **Dar ... nu aceeași apreciere a Constituției și o porțiță deschisă spre revizuire , dacă ... Coroana sau Parlamentul ar dori-o !]**

"S-a vorbit de o acțiune în vederea revizuirii Constituției noastre.

Am spus și repet : oricâte ar fi imperfecțiunile și lipsurile Constituției noastre , partidul național-liberal a considerat problema revizuirii Constituției ca inactuală.

De aceea guvernul nostru nu a înserat-o în programul său.

Dacă Coroana sau Parlamentul ar ridica această chestiune, guvernul va aviza și, luând contact cu forurile de conducere ale partidului, se va rosti.

Iată punctul de vedere al guvernului.

Partidul național-țărănesc, prin glasul șefului său, [Ion Mihalache] a anunțat însă o revizuire a Constituției pentru a putea realiza statul țărănesc.

Suntem desigur în fața unui fapt nou .

Mă voi rosti asupra lui cu alt prilej , și voi spune atunci care trebuie să fie, după părerea mea, atitudinea noastră față de această nouă ofensivă demagogică "

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

24.) Banchetul în cinstea lui Iuliu Maniu , București, Grădina Gib, 14 aug.'34

("Adevărul " an 48, nr. 15.521, 16 aug.'34)

foto-banchet : Maniu vorbind ; Filipescu - vorbind;

foto-medalioane : Pavel Brătășanu, Ion Mihalache, Virgil Madgearu)

a) Pavel Brătășanu	b) Gr. Filipescu (P:C)
c) Ion Mihalache (scrisoare)	d) Virg.Madgearu
e) Gh.Crișan (Ardeal)	f) Pan Halippa (Basarabia)
g) G.Alvirescu (Bucovina)	h) N.Mateescu (tineret)
i) Gr.Gafencu (senator)	j.) Iuliu Maniu

b) Grigore Filipescu

[-----]

Nu v-am văzut d-le Maniu , nici amenințând Coroana [**Duca !**] , nici scriind articole injurioase la adresa ei , care n-au văzut lumina zilei , grație numai prudenței unui prieten.

Ați plecat de la guvern cu simplitatea cu care ați venit , fără a forța ușile la început, și fără a le trânti la sfârșit. Ați părăsit palatul așa cum se cuvine să-l părăsească un sfetnic al tronului :cu pălăria pe cap , **iar nu cu gesturi destrăbălate** , în mașina care v-a adus ,

urmat de o ceată de gură cască strâmbându-se de râs, pe seama unui președinte de Consiliu .[Cine ?]

N-ați fost mercenarul nimănui ; nu v-ați pretat nici o dată să fiți păpușa altuia ca să trebuiască apoi să scuzați guvernarea dvs prin cuvintele < Eu nu sunt eu > . [Iorga !] [-----]

d) Virgil Madgearu

[-----]

▫ Iuliu Maniu monarhist

Răzbunare , pentru ce împotriva lui Iuliu Maniu? Pentru că Iuliu Maniu, silit de PNȚ să primească guvernul și să se întoarcă din retragerea sa de la Bădăcin , a spus : **< Primesc guvernul cu condiția lămurită să am mâna liberă , pentru ca în cadrul Constituției , să guvernez țara și să pot răspunde de actele mele și ale guvernului meu . >**

Acesta este adevărul și de aceea ne-am întrunit aici ca să protestăm.

De aici chemăm țara la reacțiune împotriva acestui odios atentat [-----]

Despre această manifestație , **câte nu s-au scris și câte nu s-au înscenat?**

S-a spus : va fi o manifestație împotriva monarhiei !

Noi ne întrunim împotriva coroanei ? Dar noi cei de aici suntem oameni cari avem

cele mai devotate sentimente față de drepturile și de prerogativele Coroanei .

Noi suntem demnii slujitori ai Coroanei și înțelegem să-l acordăm totdeauna și în toate împrejurările , **tot respectul nostru .**

Dar cui i se aduce această imputare că ar fi antidinastic

și că ar urmări republică în România ?

Lui Iuliu Maniu care este **reprezentantul cel mai pur al ideii monarhice** în țara românească !

Prin educația lui , prin sentimentele lui , prin conștiința lui despre misiunea istorică a acestei

țări , **Iuliu Maniu a fost, este, și va rămâne** cât va trăi **un monarhist sincer** și

un **adept al ideii monarhice** în țara românească.

Iuliu Maniu înțelege necesitatea Coroanei în țara românească .

Iuliu Maniu nu cere decât un singur lucru :

ca să se asigure consolidarea și continuarea ideii românești .

Iar în acest scop , el , care cunoaște istoria epocii care a dus la prăbușirea monarhiei

habsburgice , **cunoaște un adevăr mai presus de orice , că nu se poate consolida**

o monarhie decât în cadrul unui sincer regim constituțional.

" Prin urmare este o infamie să se vorbească despre Iuliu Maniu

ca un **profitor la scaunul de președinte al republicii românești**

și eu nu înțeleg cât de mult **s-au pierdut mințile oamenilor care fac această propagandă**

, fără să-și dea socoteala că **astfel subminează ideea monarhică în această țară. "**

[-----]

Adevărul va triumfa ; ceasul se apropie , când ceea ce propovăduiești d-ta va deveni

un adevăr pe care întreaga opinie publică și-l va însuși

și ceea ce dorești d-ta se va realiza, spre binele țării " [-----]

f) Pan Halippa (fost ministru, Basarabia)

Basarabia nu putea să lipsească de la această masă a românilor.

Protestează cu vehemență contra

încercărilor unora de a coborâ nivelul vieții publice românești.

" **Basarabienii nu sunt regionaliști. Îndreptarul lor rămâne Bucureștii.**

Dar nu un București care să însemne o cloacă de infecție morală.

Dorim ca , în această Capitală , să se ridice numai **oameni de talent, oameni cu caracter.**

Dacă voim să jucăm , în aceste vremuri turburi , rolul pe care înțelegem să-l jucăm ,

apoi se cuvine să luptăm pentru luminarea neamului și pentru **consolidarea dinastiei ,**

dar a dinastiei nesubjugate " [-----]

g) G.Alvirescu_(deputat , Bucovina)

Aduce salutul Bucovinei.

"Azi, când **habsburgii încearcă să ridice din nou capul, atentatul încercat contra d-lui Maniu,**

însemnează o lovitură dată însăși neamului românesc.

Înțelegem să luptăm pentru mântuirea țării, pentru **mântuirea monarhiei "**

[-----]

i) **Gr.Gafencu** (senator)

[-----]

Nu am venit aici să plângem sau să ne plângem.

Insultele nu s-au îndreptat împotriva noastră.

S-au dus campanii împotriva acestei sărbătoriri,

dar acestea nu ne privesc. **Suntem hotărâți să nu facem politică în această grădină.**

S-au ridicat cuvinte grele și nedrepte .

Acestea nu ne ating. **Suntem fără ură și fără patimă. Sărbătorim un bărbat al țării ,**

fiindcă **îl știm că e drept, întreg și curajos.** Și cinstindu-l pe el, cinstim țara .

Dacă este un **gând mai întunecat** care ne stăpânește azi, **e acela al îngrijorării :**

nu e bine ce se petrece în jurul nostru și câteodată chiar la noi.

Lupta între frați a atins o nemaipomenită înverșunare

și infectează toate lăcașurile vieții publice.

Sămânța urii se întinde .

Se cuvine, oare , să stăm deoparte ? [-----]

Sunt bărbați cari reprezintă un ținut sau o epocă . Iuliu Maniu și Alexandru Vaida- Voevod , uniți pe vecie în sufletele noastre **au fost și sunt mândria Ardealului.**

Cine se atinge de Iuliu Maniu , nu lovește numai într-un bărbat

ci lovește într-o credință

în care se împletesc **amintirile luptelor noastre de ieri și năzuințele de mâine.**

Care e românul care ar ridica piatra întâi ?

Să nu clătinăm așezămintele care stau la temelie acestui stat .

Idea și voința românească sunt legate de **Tron și Dinastie.**

Închinăm întregul nostru **devotament monarhiei,** care se sprijină pe toți acei care o slujesc **cu fruntea sus și cu conștiința împăcată.**

Să nu otrăvim prin pizmă și răutate viața noastră de toate zilele.

Nu sunt vremuri de dezacorduri între cetățeni și e bine să ne strângem rândurile.

Nimeni n-a cerut mai mult ca **sărbătoritul de azi,**

lumină, rânduială și cinste în treburile publice.

Să ne ferim însă de învinuirile pătimase care înveninează tot neamul.

Să ne unim. Să ne îndreptăm gândurile la aniversarea marelui război

și să trecem peste clevetirile neputniicioase ale străzilor și ale cafenelelor. "

[-----]

j.Maniu / 14 aug.'34

▣ **Misiune împlinită**

▣ **Datoria de a spune adevărul.**

[LD : fii atentă la **propria autodefinire** și dă-ți o explicație pentru tendința lui de **retragere la Bădăcin,** pentru a-și păstra neatins **prestigiul dobândit.**

Gândește-te **dacă , nu cumva,** Maniu a fost mai apoi , împins de împrejurări , să se implice în vârtejul luptelor politice interne.

Dar , mai gândește-te **dacă era într-unul sincer ,**

dacă această **"modestie"** nu era de fapt un **"orgoliu" nemăsurat** a unui om care credea că **națiunea trebuia să-i fie pururi recunoscătoare** și că avea **dreptul de a fi ascultat.**

Mai gândește cum trebuie să-l vezi pe acest bărbat politic .

De ce nu venea în Parlament - dacă era apostolul democrației parlamentare ?]

" Iubiți comeseni, **am avut toate satisfacțiile** pe cari le poate avea un cetățean într-o țară. **Am avut toate onorurile** oficiilor publice și **m-am bucurat nevrednic de încrederea mulțimei**. Și **am avut fericirea** - peste toate - ca peste vrednicia mea, din bunătatea lui Dumnezeu și încrederea poporului, **să prezidez prefacerea istorică** care, după 2000 de ani, **a înstăpânit în Dacia superioară, dominația latină.**"

" Nu mai vreau nimic. Nu mai aștept nimic. Nu tind la nimic.

Nu este însă un bun care să n-aibă și o parte de pasiv. **Și am și eu pasivul meu.**

Împărțită de soartă cu mulțumiri sufletești și ne mai dorind nimic,

am datorita de a aprofunda serios problemele

și a spune adevărul pe față și mulțimei și celor puternici.

Evident că **această îndatorire**, ca și oricare alta, **are riscurile sale.**

Le port cu o seninătate imperturbabilă. (aplauze îndelungate)

Am spus și voi spune întotdeauna ceea ce cred și cum cred,

indiferent ce ar urma pentru mine (strigăte de bravo, aplauze furtunoase)

Eu am datorita să spun ce cred și națiunea are dreptul să urmeze, dacă vrea,

sau să nu urmeze, ceea ce nu-i convine.

" Eu, d-lor, în această stare sufletească, **mă uit cu oarecare plăcere sadică,**

la acei râvnitori și la acei lingușitori.

Nu mai am decât un singur regret : că ei nu bağă de seamă că

acei care le oferă cu o mână zahăr,

cu cealaltă mână izbesc cu biciul în obrazul națiunii.

În ceea ce mă privește pe mine, **prefer rolul invers :**

să mă lovească cu biciul în față cu o mână,

dar să dea belșug de bunătate pentru neamul românesc. "

Maniu / 14 aug.'34

▣ Anti - republicanism

▣ Pro- monarhism

[LD : motivație impecabilă. Asumare fără echivocuri pentru răspunderea **Restaurației** .

Argumentare democratică pentru păstrarea **regimului constituțional**.

Numai cine era de rea credință sau cu intenții camuflate, putea socoti altfel.

Din păcate, așa a fost. Și, din nefericire, în 1938, se va ajunge la **dictatura regală**.

La acest capitol, **Maniu a fost consecvent și înfrânt.**]

" Dar îmi pare bine **că ați accentuat sentimentul monarhic.**

Într-adevăr, **poporul românesc**, și cu el noi toți, **suntem adânc monarhici.**

Cunoaștem tradiția seculară a acestui neam,

dar nu este suficient ca în popor să sălășluiască sentimentul monarhic și dinastic,

nu este suficient ca noi conducătorii să fim monarhici și dinastici.

Noi nu avem nevoie de aventuri republicane.

Cine cugetă la așa ceva, nu știe ce gândește și nu știe ce vrea.

Între multele riscuri pe care trebuie să le suport, **sunt calomniile, fără sfârșit,**

de care sunt atins. Între altele, se spune că sunt republican.

Că eu dușmănesc pe Suveranul nostru.

Pentru dvs, nu pentru mine, **pentru dvs** care mi-ați făcut cinstea să stați la o masă cu mine, **trebuie să pun la punct această calomnie.** (aplauze)

Cum adică, **eu sunt republican ?**

Cine a fost acela care trebuia să suporte ironiile fără sfârșit

ale **acelora cari azi se desfătează în lingușiri** [aluzie la PNL], dacă nu eu ?

Apoi, d-lor, **n-aș fi eu bun de legat, dacă** ași năzui să distrug rezultatele bune ?

N-ași fi eu un criminal dement dacă ași dușmăni pe acela pe care l-am proslăvit ?

n-ași fi eu un om care nu m-ași putea uita în ochii lumii, dacă ași dușmăni fapta

[**Restaurația**], pentru că **cred că a fost un bine** și pentru că sunt sigur că

națiunea așteaptă într-un viitor apropiat **rezultate frumoase de la Suveran** și de la neam.

" Dar , firește , d-lor , nu pot să fac o concluzie .

Respectuos până la scrupulozitate față de drepturile constituționale ale Coroanei , am datoria ca să nu las ca nici cea mai mică părticică din drepturile Națiunii să fie știrbită .

" Și vă întreb eu , **dacă** în adevăr , **sunt dinastic** , și **dacă** , în adevăr , **am răspunderea pentru Restauratie** , **dacă n-am și datoria ca să feresc ca Regele să nu îndeplinească acte de guvernământ pentru care nu poate avea răspundere și pentru care sunt făcute guvernele trecătoare , iar nu cei care trebuie să reprezinte continuitatea vieții de stat , aspirațiile și tradițiile neamului românesc . "**

Maniu / 14 aug.'34

Banchetul -protest / Grădina Gib /

25.) **Gh.Tătărăscu (prim ministru) ; Dinu Brătianu (scrisoare) , Târgu Jiu, 23 aug.'34**

consfătuire liberală ; conferință ministerială

("Adevărul " , 24 august '34)

[LD : 23 febr.2003] **cecurile politice** atribuiam o mare importanță manifestării de la Tg.Juiu , **fief-ul lui Gh.Tătărăscu**, locul de unde , și altă dată , își anunțase marile opțiuni.

Inițial , **fuseseră convocați doar parlamentarii olteni**, pentru un schimb de vederi ,

pentru nevoile provinciei. Pe urmă însă , **și-au anunțat sosirea peste 200 de deputați și**

senatori din toate ținuturile țării, **membrii " grupării H "** , mulți membri ai **Cabinetului...**

În culise, cercurile liberale vorbeau de **o nouă orientare a guvernului și partidului liberal !**

Și cred că, într-adevăr , așa a fost .

De la acest moment , se produce despărțirea de "moștenirea" lui Duca , **deși reformele**

anunțate le va anunța ca fiind sub aceeași " **tutelă** " ,

și ca reprezentând aplicarea **Planului de guvernare** elaborat de el .

Titluri, subtitluri, semne , sublinieri - LD] Doc. integral - **fișier PNL**

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ **Preluarea guvernării**

[-----]

Conștient de marea răspundere pe care o luasem **față de Coroană**, față de țară și față de **partid**, am pornit împreună cu colaboratorii mei la **înfăptuirea operei de refacere** , **fără a ne lăsa impresionați** nici de **numărul obstacolelor** , nici de **amplourea dificultăților** care ne stăteau în cale. [-----]

"Ne-au trebuit câteva luni pentru a face **inventarierea moștenirii** ce primisem :

o moștenire de **deficite**, de **lipsuri** și de **dezastre**, stăpânită de o **întreită criză** :

de autoritate , de ordine , de încredere .

Din haosul acesta , prin munca , prin priceperea , prin perseverența noastră,

am început să ieșim la **limanul luminei** îndrumând neconținut **acțiunea statului**

pe drumul consolidării. " [-----]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ **Programul de perspectivă**

[Pentru fiecare capitol, Tătărăscu a folosit un **stil oratoric ingenios dozat** ,

constând din **prezentarea antitetică a prezentului și a viitorului** :

pe de o parte , **o punere în oglindă** fără menajamente ,cu **duritate** , realism , fără false laude ,

cu ierarhii nemăgulitoare acordate diverselor domenii , **cu diagnostice grave** ;

pe de altă parte, un program concret , cuprinzând **marile reforme și măsurile adiacente**,

pe care guvernul și-l asumă în ceea ce el numește **noul ciclu de guvernare** .
Este un program **ambitios**, predominant **neo-liberal** , cu pronunțat caracter de **solidarism social și național** .]

" **Un ciclu nou de înfăptuiri se deschide** în fața noastră ;

un ciclu în care vom triumfa , ca și în trecut , prin munca și prin perseverența noastră.

"**În afară de ceea ce constituie acțiunea pentru rezolvarea nevoilor curente ale vieții statului**
- stau în fața noastră câteva probleme mari care-și așteaptă deslegarea ,
și de soluționarea cărora atârnă dezvoltarea de mâine a statului nostru . [-----]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ Atmosfera politică internă

▣ Ofensiva anti- liberală

" **Executarea acestui program , reclamă pace și ordine.**

La rândul nostru , **noii cerem țării să ne dea răgazul** necesar pentru **a ne îndeplini misiunea.**
Țara - țara sănătoasă, dornică de muncă și de propășire - ne-a făgăduit acest răgaz
și ne-a acordat întreaga ei încredere .

" **Împotriva noastră se ridică numai cohorta profesioniștilor agitației și ai aventurii ,**
pândind evenimentele , speculând durerile și lipsurile ;

împotriva noastră se ridică numai specialiștii demagogiei, gata să-și vânture făgăduielile și
formulele ațățătoare și cari se pregătesc să pornească o nouă ofensivă.

Preludiul acestei ofensive , îl simțim.

Înregistrăm de câțeva vreme **un val nou de neastâmpăr și de agitație ,**
care periodic **tulbură opinia publică**

"**Această nouă agitație a fost provocată de o discuție asupra revizuirii Constituției ,**
iar acum, în urmă, de **o ofensivă împotriva aplicării măsurilor excepționale.**

" Socotesc necesar ca , cu prilejul acestui examen al situației generale, **să mă rostesc**
definitiv asupra lor "

[**urmează opinia despre Constituție și legile excepționale**]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ Revizuirea Constituției ?

[**LD : Revizuirea Constituției se pune și... ea se va face - cum se va face - în 1938.**

Tătărăscu are dreptate , privind deficiențele și lacunele Constituției ;

are dreptate privind opoziția față de substratul năzuințelor țărăniști .

Accentul pus pe voința regală - constituțional , altfel - va facilita apetitul dictatorial a lui Carol ;

Iar agitațiile extremiste și conjunctura internațională vor constitui mediul politic în care

va crește curentul revizuirii ... în sens nedemocratic. Cine a contribuit la asta ?

Care sunt vinovații morali ? Eu am mai scris-o în cartea mea ...dar acum urmează să o detaliez .]

" Desigur că **Constituția** noastră , ca orice lucrare omenească,

are lacune și imperfecțiuni , cari s-a vădit de altfel cu prilejul aplicării ei.

[-----]

" **În ce moment și cum ar trebui făcută această revizuire ?**

" **Am spus, încă din ceasul în care chestiunea a fost dezbătută în presă,**
că **guvernul are în acest moment alte preocupări.**

Avem încă în fața noastră probleme de **refacere economică și financiară** nerezolvate ;

aceste probleme trebuie să absoarbă toate eforturile noastre .

Varianta PNT , Mihalache : revizuire !

Totuși problema este pusă și agitată ! Partidul Național-țărănesc , prin glasul șefului său

[**Mihalache**] a anunțat în repetate rânduri **necesitatea revizuirii constituționale ,**

în vederea posibilităților organizării < Statului Țărănesc > .

Vom cunoaște , în scurt timp, [urma congresul PNT] în ce constă această nouă organizare .

Din ceea ce se poate cunoaște până acum, **rezultă că marea reformă** anunțată

este inspirată din faimoasele proiecte constituționale

elaborate în primii ani ai " țăranismului "

și la care credeam că **partidul național-tărănesc a renunțat pentru totdeauna** .
Suprimarea Senatului sau reducerea rolului Senatului , anunțate de d. Mihalache , constituie
semnul acestei mentalități.

Variantă PNL

**" Împotriva unei revizuri având drept bază asemenea năzuinți,
partidul nostru trebuie să ia poziție.**

Nu trebuie să uităm că **noi suntem autorii Constituției României Mari**
și că **problema revizurii nu ne poate lăsa indiferenți ;**
de aceea **trebuie să urmărim de aproape manifestările opiniei publice ,**
îndrumându-le și pregătindu-le astfel încât , de pe acum , **să înfrângem**
orice ofensivă pentru o revizuire constituțională cu caracter demagogic.

" De altfel, o modificare a Constituției ,
nu se poate face **decât cu consimțământul Coroanei și în deplin acord cu ea,**
și **numai pe căile indicate de Constituție însăși.**

" Față de această îndoită garanție , putem să urmărim liniștiți executarea programului
nostru de guvernare , **rezervându-ne libertatea de acțiune**
pentru momentul în care **problema revizurii Constituției va fi pusă oportun și util,**
pentru **dezvoltarea statului nostru . "**

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▫ **Măsurile excepționale**

▫ **Starea de asediu, cenzura**

" O campanie de agitare se duce , deopotrivă, pentru ridicarea măsurilor excepționale.
Nu am nici o dificultate să **declar - am spus-o la Timișoara și dl Brătianu și eu -**
că cine dorește ca aceste măsuri să fie ridicate cu un ceas mai curând ,
este guvernul însăși. [-----]

" Trebuie însă să constatăm - și sunt în măsură să o constat -
că **focarele de tulburare și de nevroză ,** care ne-au silit să introducem regimul excepțional ,
nu sunt , încă , toate **stinse.**

" Opera de terapeutizare începută nu este încă sfârșită .
De aceea, **nu ași putea încă hotărâ azi ridicarea măsurilor excepționale ,**
căci **prefer să fiu acuzat pentru exces în exercitiul autorității .**
de cât pentru slăbiciune în practica ei .

" Nu o voi putea face decât în ceasul în care nevrozele vor fi tămăduite .
focarele de agitare extirpate , și pasiunile potolite ;
în acel ceas , **măsurile excepționale vor cădea în desuetudine** prin dreapta judecată,
bunul simț și spiritul de înțelegere pe care cu toții voim să le vedem triumfând în acsat ceas.

Până atunci, eu nu voi fi omul care va dezarma brațul țării. "

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▫ **Coroana - "forțele oculte "**

▫ **Campanii de defăimare și diversiune**

[LD : în ce-l privește pe Tătărăscu, una din două : **ori era ,** pe atunci, **de bună credință,**
și atunci diatriba lui este legitimă ,
ori devenise , dinainte sau după asasinarea lui Duca, **"omul regelui " ...**
și atunci atinge culmea perfidiei !

Aceste **" legende "** vor constitui **stigmatul** care va întovărăși **camarila regelui Carol ,**
în timpul vieții și în posteritate .

Atenție LD ! cred că trebuie să **clarifici câteva "etichete" ,** în ce privește monarhia.

În interbelic , **monarhismul este un fapt incontestabil.**

Mai degrabă se poate vorbi de **" anti -carlism " sau "pro-carlism " ;**

și în orice caz, **aceste curente de simpatie sau adversitate nu poate fi pus exclusiv pe**

seama Coroanei, ci el trebuie împărțit între **purtătorul ei și sfetnici**.

Din acest p.d.v, **perioada 1930 - 1937, este o serie pilduitoare.**)

" Vorbind de **izvoarele de neliniște și de agitare** cari tulbură acțiunea guvernului pentru refacerea țării , nu pot să nu amintesc de **unele noi tentative de subminare** îndreptate **împotriva guvernului** și cari **nu se opresc nici la treptele Tronului** .
Voi stărui asupra acestor manifestări.

De un rând de vreme, **funcționează câteva oficine** care sistematic pun în circulație **zvonuri și legende** cu scopul de a crea **o atmosferă de confuziune în jurul Coroanei**.

" Lungă și variată este **seria acestor legende**

și inepuizabilele resursele **imaginației autorilor lor**.

Când m-am înapoiat din străinătate [**11- 15 iul., Paris**] , acum câteva săptămâni, în drumul de la frontieră către Capitală, **un fruntaș al vieții noastre politice** [?] a venit să-mi spună **că are informații** potrivit cărora , **de acord cu Suveranul**, **voi face schimbarea Constituției** pe cale de **Decret**, în iua de **1 august** !

Acest **zvon de nebunie** nu este un fapt izolat .

Sistematic se făuresc ,se colportează, și apoi se popularizează < informațiuni > și **< știri autentice >** , toate **perfid ticluite și meșteșugit vânturate** , formând la olaltă - **deformate de optica populară** -

o rețea de **< legende >** pe cât de **absurde** , pe atât de **înveninate** .

Da , sunt oameni cari și-au făcut o specialitate în a porni

campanii de defăimare împotriva Coroanei . **Campanii interesate** .

Autorii lor caută să-și refacă o popularitate pierdută ,

speculând **credulitatea** , **ignoranța și sensibilitatea morbidă** cafenelei.

Ei inventă și mistifică ; ei **alterează zilnic realitățile și adevărul** , și,

pentru a justifica lipsurile și păcatele lor în guvernare

ei au făurit legenda < forțelor oculte > .

Campanii infame , cu mijloace perfide , cu **scopuri inavuabile** !

Campanii de sfidare căci ele **violentează simțămintele țării** !

Campanii criminale , căci sunt făcute **cu scop de diversiune** !

Ideea monarhică

"Este , poate, ceasul **să reamintim celor care au uitat-o** ,

că **ideea monarhică** constituie **temelia Statului nostru**.

Cu **structura sa specifică** , cu atâtea **tradiții primejdioase de instabilitate** , înapoi ,

și cu atâtea **dificultăți și amenințări** , înaintea ,

Statul nostru întregit nu poate dăinui fără așezământul monarhic.

În acest moment de dezvoltare istorică , **Statul nostru se confundă cu Monarhia**

iar **eclipsa ideii monarhice** ar însemna **primejduirii unității Statului** ;

subminat de atâtea **forțe centrifugale** ,

liberate de **stavila de rezistență ce le constituie ideea monarhică**.

Replică- amenințare lui Maniu și altor...

" De aceea, **toate atacurile cari slăbesc** , direct sau indirect , **prestigiul sau autoritatea Coroanei, slăbesc prestigiul și autoritatea statului**.

Adevăruri fundamentale , care trebuie **împropățate la începutul banchetelor** ,

în mintea celor pe care **îi orbesc patimile** , **rancunile acumulate sau durerile egoismului**

înfrânt - [LD :sic ! fără predicat]

Le reamintesc în acest ceas, din locul de grea răspundere în care stau,

făcând atenți pe toți acei cari prin atitudine sau cuvinte ,

caută să creeze o atmosferă neprielnică Coroanei ,

că acțiunea la care se dedau îi face **complici cu vrăjmașii neamului nostru**

și că , în consecință , **reacțiunea guvernului împotriva lor,**

nu poate fi decât reacțiunea împotriva acestor vrăjmași "

Monarhismul PNL ...

"Nu din **considerații subversive** izvorăsc hotărârile noastre ,

căci **noi ne slujim Coroana cu loialism, fără lingușire , cu devotament , fără slugărnicie**.

"Suntem cei care ne-am raliat cei din urmă la actul Restaurației ;

dar o dată raliati, noi înțelegem să ne slujim regele cu aceeași credință
cu care înaintașii noștri și-au slujit , o jumătate de veac, **pe cei doi Mari Regi** ,
de numele cărora se leagă **făurirea României moderne** .
Noi călcăm pe drumul **acelorași tradiții , împlinindu-ne cu pasiune datoria."**

Prevenire și represiune...

" În îndeplinirea acestei datorii , noi **facem apel** la întreaga suflare a țării,
să pornească **o acțiune necruțătoare** împotriva celor cari, pentru calcule mărunte și interesate,
încearcă **să învenineze sufletul poporului nostru.**

Împotriva acestor otrăvitori trebuie mobilizate toate conștiințele românești ,
iar **partidul nostru , care s-a identificat** de-a lungul istoriei contimporane **cu țelurile Monarhiei**
, are datoria să pornească fără întârziere , **ofensiva împotriva cavalerilor defăimării ."**

" Guvernul , în ceea ce-l privește , va ști să-și îplinească datoriile.

Împotriva acestor noi semănători de ură ,
nu va ezita să aplice **toată rigoarea măsurilor de prevenire și represiune .**
Vom ști să asigurăm , astfel, **liniștea**, și vom continua **să ne realizăm programul. "**
Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

26.a) Valeriu Pop (ardelean , în PNL) , sept. '34

(Valeriu Pop, **Amintiri politice** , 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)

[LD : cu nici o intenție de defăimare la adresa acestui ardelean .

Mă gândeam , însă, cu acest prilej , doar la câteva lucruri :

- **Cu câți oameni politici proceda Regele la fel** , pentru a fi informat, pentru a influența ,
pentru a manevra , pentru a stăpâni . Aceasta era camarila ?
- **De ce era răspândită credința că ardelenii** - spre deosebire de regățeni - **erau mai sobri,**
mai discreți, nu erau puși pe bârfe, pe sforării ?
Am suficiente dovezi că , la o eventuală cântărire, talerul s-ar echilibra perfect ! .
- Cât de **metodic și perseverent era Carol** în a cunoaște culisele politice, verigile slabe,
atmosfera , și , mai ales, de a-și câștiga -cultiva "**oamenii lui de încredere** " ,
- De data aceasta , **ținta era PNȚ : sprijinirea lui Vaida - izolarea lui Maniu**

Valeriu Pop / 2 sept.'34

▣ Cursa Feleacului, Cluj

▣ Favorit regal.

Cursa Feleacului. **Regele la Cluj.** Mă duc la gară pentru întâmpinarea Regelui.

Îndată după sosire, sunt **invitat de E.Bianu la dejun , în vagonul regal.**

Pe coasta de la Feleac, sunt **poftit în tribuna regală, spre dezolarea câtorva amici din Cluj.**

La dejun sunt **așezat în stânga Regelui**, iar după ridicarea mesei, sunt **poftit într-o audiență**
de către Rege, prin g.ral Ilasevici.

Ancheta Skoda ...Maniu ...

Regele mă întreabă de rezultatele obținute și de cele probabile. [ancheta Skodei]

Îi motivez necesitatea anchetei suplimentare și obiectivele ei.

Conchid pentru scoaterea din cauză a lui Maniu : pentru vinovăția lui **nu există nici o probă serioasă** , iar răspunderea politică o are numai față de Rege și Parlament .

Regele este mulțumit și îmi comunică :

1) **nu se poate ca ancheta să scoată la iveală vinovați numai din rândurile oștirii** ,
iar **politicienii și civilii să iasă basma curată ;**

2) **ar fi o greșeală să fie dat cineva în judecată fără temeinice dovezi**

și cu perspectiva de a fi achitat ;

3) **vrea sancțiuni serioase**, deci nimeni să nu fie acoperit,

însă **nu este admisibil să fie implicați nevinovați ;**

Toate acestea **se referă și la Maniu** , față de care **nu are nici o pornire de răzbunare** sau

dușmănie . Iau act cu satisfacție de aceste admirabile și luminoase sentimente regale.

Atmosfera Ardealului...

Regele mă întreabă de situația din Ardeal , în general, și de aceea a național-țărăniștilor, în special . Îmi arată situația ca fiind serioasă, însă nu disperată.

Îmi schițez Regelui programul meu de acțiune, convenit cu Tătărașcu :

- 1) **Realizări** de guvernare de ordin material ;
- 2) Satisfacerea exigențelor personale , fără distincție de credință politică ;
- 3) **Tratament egal pentru biserica unită** ;
- 4) **Propagandă** sistematică prin viu grai și presă ;
- 5) **Primenirea administrației și a cadrelor liberale** cu elemente de seamă și simpatice opiniei publice .

Arăt Regelui că **doresc menținerea lui Lapedatu la guvern**, deoarece mă interesează fondul , nu forma .

Expun că sunt în situațiunea de a angaja lupta cu Maniu , însă exclusiv pe teren politic, leal și civilizat , fără acțiuni de ponegriri sau violențe de limbaj .

Dacă voi avea mână liberă , prin realizări efective și propagandă adecvată, sunt sigur că **voi schimba atmosfera greoaie și ostilă din Ardeal, și răspund de rezultat , cu corida mea politică !**

Situația din PNT....

" Expun **situația din PNT** ca fiind serioasă pentru Vaida și favorabilă lui Maniu, datorită **inertiei vaidiștilor și acțiunii intensive dezvoltate de maniști**.

Regele spune că a avut **informații contradictorii** : unii arătând situația ca aproape pierdută (Tilea etc) , și altele cu totul optimiste (Tătărașcu)

A înclinat să creadă că **adevărul este la mijloc**, părerea mea îi întărește în această convingere.

Misiune pe lângă Vaida ...

Regele mă întreabă de **misiunea pe lângă Vaida** . Îmi arată în ce constă **misiunea mea** :

- 1) **acțiune paralelă pentru apărarea ideii monarhice și a autorității Suveranului** ;
- 2) **sprijin moral și material din partea guvernului** ;
- 3) **pregătirea formulei de succesiune Vaida** ;
- 4) libertatea de acțiune **opozitionistă (normală) pentru grupul Vaida** ;

Regele spune că **ar fi satisfăcut** dacă s-ar putea face **înțelegerea pe aceste baze** și mă autoriză să-i transmit **salutări călduroase** ;

Audiența a durat o oră și jumătate, a întârziat cu o oră cursele , **a făcut senzație** printre invitați, care s-au grăbit să-mi facă **curte toată după masa** , într-un mod propriu **lichelelor** și mai apoi **în cercurile clujene**. Seara , **la banchetul** de la Auto-Club, am fost așezat , la dorința Regelui, **în dreapta Marelui Voevod "**

Valeriu Pop / 5 sept.'34

▣ În vizită (misiune) la Vaida

▣ Oferta lui Tătărașcu, mesajul Regelui...

▣ Raporturile Vaida -Maniu

Seara , la orele 9, fac **vizita de conveniență lui Vaida-Voevod**. După o scurtă introducere, **schițez misiunea primită de la Tătărașcu , rezultatele anchetei Skoda, mesajul Regelui, planurile de viitor**, etc.

Îmi arată la rândul lui **raporturile încordate cu Iuliu Maniu, acțiunea de clarificare în PNT**, mă informează de **zvonurile lansate de maniști**

că **Regele a venit la Cluj** numai pentru a se vedea cu mine, și **a pune la cale asasinarea morală a lui Iuliu Maniu** , în cadrul anchetei suplimentare [**Skoda**]

Dezmint în modul cel mai categoric **aceste zvonuri fanteziste** și lipsite de orice temei ; dimpotrivă, **îl asigur că Maniu va fi scos din cauză**.

Mă felicită cu această atitudine, cu care este perfect de acord.

Îmi exprimă **aprecierea sa fără rezerve** pentru **calitățile mele** și pentru **sinceritatea** felului meu de a fi. **Mă califică întâiul om politic din generația următoare generației istorice.**

Maniu - Vida...

Înainte de a-mi da răspunsul, îmi cere voie să-mi arate **evoluția raporturilor sale cu Maniu**, în ultimii 5 ani, ca să mă pot convinge de sinceritatea sa, și de justificare a atitudinilor sale. **Îmi vorbește apoi 3,1/2 ore** asupra acestor raporturi, care au ajuns **de la o prietenie fără margini**, **la o adversitate ireconciliabilă**. Îmi arată, în amănunte, **toate înjosirile**, toate intrigile și toate calomniile, **a căror victimă a fost el și familia sa**, mergând până a-l arăta **ramolit și dominat de legăturile sexuale cu d-na Tillea și d-na Șerban**. Îmi arată **lipsa de orice sinceritate față de el a lui Maniu**, și conchide că **o refacere a prieteniei personale și politice cu Maniu este cu neputință pentru totdeauna**, și e hotărât de a duce lucrurile **la o clarificare**.

MSRegele... camarila...

" Îmi vorbește apoi **despre Rege** cu multă căldură și multă dragoste, cu toate că ar fi fost tratat [...] LD : **autocenzură în text**] odată.

Deplânge nestatornicia Regelui în momente hotărâtoare și arată **inconvenientul ce-l prezintă legăturile cu d-na Lupescu**, pentru a putea contacta cu eficacitate acțiunea manistă, pe care o crede **primejdioasă pentru Tară și, deci, Moonarhie**. **Regele trebuie însă să dea un ajutor eficace devotaților săi**, prin **înlăturarea unor elemente ce îi fac un rău serviciu**.

Îmi recunoaște că **adeseori a fost pe punctul de a izbuti în ce privește anturajul** - zis **camarilă** - însă **Maniu și oamenii săi au zădărnicit**, în momentul hotărâtor, prin **ieșiri necugetate care au jignit orgoliul firesc al Suveranului**, că, deci, **ei poartă vina principală** dacă unele situații nu s-au putut ranja. Speră, însă, ca în viitor se va izbuti.

" **Îi arăt că și suveranii sunt oameni**, deci **nu sunt exceptați de a greși**.

Greșeli sau legături sentimentale încă nu au împiedicat pe nici un suveran de a fi un mare domnitor, dacă a avut calitățile cerute.

Regele nostru este un suveran excepțional, gândurile și îndemnurile lui minunate **nu au putut da încă rezultate** din cauza **mediocrității colaboratorilor** indispensabili; **este de datoria noastră**, al celor ce-l iubim și îi suntem devotați dezinteresat și din convingere, **de a-i facilita sarcina grea** și a-i **înlătura din cale obstacolele artificiale**, pentru ca **să poată face tot binele ce-l vrea**, Țării și neamului.

Mihalache...

" Îmi răspunde că, în principiu, **acceptă toate sugestiile și propunerile** ce i le-am făcut în cadrul misiunii mele, și **este gata de a trece la discutarea detaliilor**, îndată **după ședința Comitetului Executiv**.

Are îngrijorări în ce privește această ședință, din cauza lui **Mihalache**, având teama că **acesta va trece de partea lui Maniu**.

" **Pe Mihalache îl crede incapabil de a conduce partidul și destinele țării**, **preocupându-l veșnic doar electoratul**.

"Îmi atrage atenția că **maniștii au lansat zvonul că în timpul anchetei Skoda**, mergeam în fiecare noapte la **Palat**, pentru a primi instrucțiuni și că **Regele a venit la Cluj**, numai **pentru a se vedea cu mine și a pune la cale asasinarea morală a lui Maniu** ...

Îi arăt **cât este de josnică această manevră**.

Întrevederea a luat sfârșit la ora 4 dimineața. " [-----]

Valeriu Pop / 21 sept. '34

▣ **Audiență la Rege.**

▣ **Mersul anchetei Skoda**

▣ **Continuitatea guvernării**

[**București .Expoziție - târg**, în prezența **Regelui**. Gral **Ilassievici** îi comunică că **Regele vrea să-l vadă** în cursul zilei. La 4,30 îi comunică telefonic ca la ora 18

să treacă pe la el , în haine de stradă . Deci întâlnirile iau un aspect " discret" , informal...]
"Regele mă va primi fără ceremonie, fără protocol . Expun Regelui motivele interviului .
Suveranul îmi mulțumește pentru modul și tactul cum am știut să servesc Coroana .

Skoda ...

Îl pun pe Suveran la curent cu mersul anchetei , arătându-i vinovățiile ce se desprind
(Cihosky, Madgearu, Mihai Popovici - intervenția la Consiliul de Război)

Demonstrez că Maniu nu poate fi dat în judecată ,

fiind complet acoperit cu adresa dată în chestiunea prețurilor ,

însă, chiar dacă ar exista o umbră de îndoială sau o vină reală în sarcina lui Maniu ,

Regele României nu poate admite darea în judecată și compromiterea

aceluia care a fost făuritorul unirii Ardealului cu Țara Mamă.

Regele este satisfăcut de expunerea mea, accentuând , însă,

că nu se poate să fie dați în judecată numai membri ai armatei , că nu dorește cruțarea

nimănui , însă nu poate admite procedarea cu ușurință , deci crearea de martiri.

Guvernul ...

" Îmi arată că este mulțumit , în general, de guvernarea Tătărașcu , că , după prevederile

omenești, nu întrevede nici o schimbare , că depinde exclusiv de noi ca guvernarea să

dureze cât legislatura , chiar și mai mult , că e nevoie doar de primenire echipei ,

care va urma în curând și că contează pe mine pentru acțiunea ce i-am expus.

"Câștigarea " Ardealului ...

" Asigur pe Rege de tot devotamentul meu, și îmi permit a-l arăta că va avea deja la Lugoj

un început de dovadă de ceea ce pot să obțin ca rezultat prin acțiunea preconizată de mine.

La despărțire, Regele îmi spune foarte afabil : < La revedere, la lucru ! >

[-----]

Valeriu Pop / 2 -3 oct.'34

▣ În guvern !

" Dimineața la Casație. Toată lumea mă felicită ca viitor ministru. [-----]

La 6,30, sunt încunoștințat că seara la 8 plecăm la Sinaia, pentru a depune jurământul.

De la gara Sinaia, plecăm direct la Castelul Foișor, unde, la ora 11 ,

depunem jurământul într-o atmosferă de solemnitate . "

Generalul Ilasievici îmi comunică ultima modificare a programului de la Lugoj :

la gară va vorbi primarul, la catedrală va predica Nicolescu , iar la banchet,

în locul lui Tătărașcu, voi vorbi eu, cuvântare la care va răspunde Regele.

[-----]

Valeriu Pop / 8.oct. '34 / Lugoj

▣ Vizita Regelui.

[LD : este vorba de un intenționat for ecumenic ardelenesc .

Planul lui Pop trebuie privit - ca intenție, cel puțin - sub câteva aspecte :

pe de o parte , " cucerirea" ardelenilor , indiferent de etnie sau confesiune,

(prin participarea delegaților cultului catolic, calvin, reformat, mozaic)

pentru credință și lealitate față de Tron, de dinastie, de Rege ;

pe de altă parte, refacerea solidarității bisericilor naționale românești ,

atragerea simpatiilor Bisericii Unite, pentru guvernul și partidul liberal

- receptat ca proteguitor al Bisericii Ortodoxe - și , prin asta ,

diminuarea uneia din sursele de putere ale lui Iuliu Maniu.

Cât din acest plan era dorința lui , câtă profunzime a avut acea manifestare...

este, discutabil. Dar , ca intenție... demersul lui a fost înțelept .]

Din zori de zi, începe să forfotească o lume imensă .(după informații ulterioare ,

18 trenuri a 60 de vagoane , a 3.000 de persoane , au sosit din depărțări)

Fac o ultimă aruncare de privire , totul se prezintă bine . Plec la gară.

La ora 10 sosește Regele, cu suita și membrii guvernului.

La Biserica ortodoxă...

Regele este puternic aclamat pe tot parcursul , până la biserica ortodoxă , unde episcopul prin

participarea și a delegaților prin participarea și a delegaților Lăzărescu îl întâmpină pe Rege cu un scurt discurs, **complet deplasat**

(are aerul de a reproșa Regelui venirea la serbare " unită ")

Regele face un gest de nemulțumire, apoi **intră în biserică**, de unde, după o scurtă rugăciune - public puțin - **pleacă pe jos**, însoțit de suită și de guvern, la catedrala unită.

La Biserica unită...

" Mulțimea face Regelui o manifestație delirantă, ce impresionează adânc.

La catedrală, este **întâmpinat de episcopi în odăjdii**, și își fac intrarea în sunetul imnului regal, cântat admirabil de cele trei coruri. **Nicolescu rostește predica omagială**, cu **slab efect din cauză că nu o poate citi bine**.

Procesiunea...

" Gheorghe Tătărăscu își exprimă nedumeriri cu privire la participarea Regelui la procesiune (probabil Lapedatu și mitropolitul Bălan să fi insistat...)

Îi explică că, în mod normal, **nu poate supăra acest lucru pe ortodocși**

că **Regele e hotărât să participe** și că, în definitiv, **iau asupra mea toată răspunderea**.

De altfel, dacă vrea, poate să-l întrebe pe Rege. **Regele, întrebat,**

răspunde că **nu renunță la procesiune, decât dacă ar ploua cu găleata**.

La ora 12 începe procesiunea: **Crucea, fanfara și corurile, 60 de copii și fetițe** în costume naționale, **280 de preoți în odăjdii, episcopii și prelații latini, episcopii uniți,**

Sfânta Cuminecătură purtată de **episcopul Frentiu**, sub baldachin, **Regele sub baldachin, purtat de 8 mireni**, între care eu, Valeriu Roman, Al.Borza, etc. **membrii guvernului.**

Comitetul AGRU -ului și al **Uniunii Mariane**.

Procesiunea e splendidă, toți **bucureștenii rămân extrem de impresionați, copleșiți**, iar **Regele este foarte plăcut impresionat**, fericirea i se poate citi pe față, văzându-se aclamat, cu adâncă reculegere cu care asistă lumea până la trecerea Sfintei Euharistii.

La intrarea în catedrală, Regele trece printre fetițele îmbrăcate în alb, și îngenunchiate pe două părți. Pe unii îi podidiseră **lacrimile de emoție**.

Banchetul la prefectură ...

Regele se retrage pentru jumătate de oră în vagon. La reîntoarcere, este primit cu ropote de aplauze. La masă, ce are mai de seamă **Biserica unită : cca 150 persoane**.

Cuvântarea lui Valeriu Pop

< Sire, Majestatea Voastră a binevoit a onora cu Înalata Sa prezență, **marea sărbătoare de azi**, care este o **afirmare impunătoare a forței spirituale și creatoare a națiunii**.

În această duminică de toamnă târzie, **s-au înfrățit din nou cele două biserici naționale :**

Biserica Ortodoxă și Biserica română unită ;

s-au înfrățit în entuziasta lor **mărturisire de credință față de Tron și neam**.

Între cele două biserici naționale, pot să fie diferențieri de dogme, în disciplină sau

organizare. **Una suntem însă, Sire, în dogma dinasticismului și în disciplina**

naționalismului. După cum, în trecutul vijelios de crâncene suferințe, **cler și norod au mers mână în mână,**

au înfruntat **cot la cot** toate vicisitudinile până la **împlinirea vremurilor :**

unirea tuturor românilor, înfăptuită de în veci slăvitul Rege Ferdinand I cel Leal,

astfel și în prezent, **cele două biserici naționale** înțeleg

- **la Augustul îndemn al Majestății Voastre -**

să lucreze în frățească și creștinească armonie la **ășezarea temeliei spirituale** care,

singură, poate înlesni **descătușarea tuturor forțelor creatoare** ale națiunii și

durarea solidă a **vieții naționale între hotarele întregite**.

Una vom fi și pe viitor, în vecii vecilor, **slujind cu credință pe Majestatea Voastră**

și nesfârșitul șir de vrednici urmași ai Majestății Voastre,

în folosul **strălucitului viitor hărăzit neamului românesc**.

La afirmarea națională și creștinească de azi a românismului,

participă cu toată căldura și **Biserica Catolică de rit latin,**

prin prezența activă a înalților ei prelați și a unei delegații de mireni reprezentativi.

Iau parte la sărbătoarea noastră și **reprezentanții autorizați ai confesiunilor calvine,**

luterane și ai cultului mozaic. Când prin vorbă și fapte **se face din nou mărturie** în fața

lumii că minoritățile etnice și confesionale din România sunt devotate Tronului și Patriei , suntem în drept a sublinia semnificația acestei mărturii în Lugojul românesc , situat nu prea departe de granița apuseană.

Sire,

Această impresionantă **unanimitate de sentimente dinastice și patriotice**, mă îndrituiește să arăt că **populația provinciilor de peste munți**, cea din cuprinsul **Ardealului, Crișanei, Maramureșului și din falnicul Banat** , **fără deosebire de limbă și confesiune** , **stă credincioasă în jurul Tronului** .și, încrezătoare în înalta înțelepciune a iubitului ei

Rege, este gata la orice efort pentru **opera grea de consolidare** și la orice sacrificiu întru **apărarea granițelor pentru totdeauna intangibile**.

Adânc mișcat de a putea da expresie acestor sentimente , stig din toată inima , **Să trăiți Sire, Rege al consolidării noastre naționale !**

Trăiască Măria Sa Mihai, Marele Voievod de Alba Iulia !

Trăiască Augusta Familie Regală !

Trăiască România întregită , una și în veci nedespărțită ! >

[*Relatează apoi mulțumirea tururilor : a Regelui, a colegilor de guvern, abisricii ortodoxe, etc etc.*

"Sunt mulțumit la extrem de serbările din Lugoj, pe care le consider ca încoronare a operei mele de 5 ani, tenace și sistematică , în același timp extrem de grea :

de a descătușa Biserica unită din lanțurile unui servilism fără rost și fără roade

față de Maniu, de a conduce la **o atitudine independentă în viața publică**,

a-i crea **legături directe cu factorii de guvernare** și, în special , **cu Coroana**,

și astfel a-i **reda autoritatea , importanța și simpatia ce i se cuvin** ,

potrivit gloriosului ei trecut și misiunii ei mari de viitor

[-----]

Valeriu Pop / 30 oct.'34, București

Ora 10, la Tătărăscu : rămâne morțiș la formula de **a nu da în judecată pe Madgearu** .

Caut să-l conving , deoarece **formula ar apărea Regelui și opinie publice ca o mușamalizare**.

Nu izbutesc. Se vede că **trebuie să fie ceva adevărat din ce se zvonește** ,

târguiala încheiată cu național-țărăniștii :

scutirea de sancțiuni a oamenilor politici , în schimbul pretensei destinderi .

[-----]

Ora 8 seara , la Tătărăscu : **Regele a acceptat formula cu scoaterea lui Madgearu**

din cauză. Mă roagă să conving la această formulă și să dau o mână de ajutor

ca **Raportul** să fie sobru , obiectiv și documentat . [-----]

Valeriu Pop / 31 oct.'34, București

Vizita lui Zaharia Boilă , care spune că are **misiunea de la lului Maniu**

să-mi propună **scoaterea din cauză a lui lului Maniu în schimbul**

încetării campaniei contra Regelui și Elenei Lupescu.

Îl asigur că **lului Maniu nu va fi pus în cauză**.

În ce privește **campania contra Regelui și a Elenei Lupescu** ,

este **liber să acționeze cum îl va îndemna patriotismul și cavalerismul său**.

[-----]

17 nov.'34.Cluj.

Se întâlnește cu Vaida .

" A revenit asupra credinței lui că partidele sunt în descompunere ,

și-au pierdut rostul de a fi, fac imposibilă buna guvernare și că

numai un guvern personal și autoritar va putea remedia situația ."

Valeriu Pop / sept.-nov..'34

26.b) Congresul provincial PNT , Vechiul Regat , 9 sept ..'34

("Adevărul" , an 48, 9 sept.'34)

[-----]

I.Mihalache / 9 sept.'34

▣ Programul PNT

▣ Statul țărănesc

[-----]

Monarhie constituțională...!

Un stat țărănesc este și un stat monarhic -constituțional :

un stat în care Coroana și națiunea colaborează armonic , direct,

cu înlăturarea tuturor elementelor și influențelor [camarila , oculta !]

care nu au responsabilitate și cari împiedică guvernele constituționale să aibă adevărata răspundere ."

Mihalache / 9 sept.'34

▣ Partidul- guvernul - Carol II

[LD : **of-ul** ex-ministrului de Interne **Mihalache** , devine **mobil primordial de luptă politică.**

El poartă numele de "**prerogativele națiunii**" și este legitim.

Corespunzând dezideratelor lui **Maniu** , el devine **principal obiectiv moral-politic al PNT,**

și va fi consacrat prin formula : **anticarlism - nu anti-monarhism ! - antidictatură.**

Acestui obiectiv, **Vaida** nu a vrut să i se alăture, provocând ruptura de PNT .

Pentru acest obiectiv, PNT va pierde , treptat , și **alți membri de marcă .**

Cum a fost el exprimat ,argumentat , slujit, compromis, anihilat... ;

spre ce alianțe și metode l-au împins...; asta va alcătui **platforma sa de partid de opoziție , până și după lichidarea regimului parlamentar pluralist .]**

" Nu vrem **guverne responsabile** într-o țară unde **nimeni nu răspunde de actele lui .**

Evident, însă, că **un guvern trebuie să fie în situația de a-și asuma răspunderea .**

" **În ce mă privește** , acesta constituie un **punct esențial de program**

pe baza căruia **m-am ales** , căruia înțeleg **să-i rămân credincios**

și pentru care am avut **unanimitatea factorilor din comitetul executiv.**

Apartine comitetului executiv central.

din care va trebui să iasă **o atitudine unitară și disciplină complectă.**

" **În ciuda și desnădejdea adversarilor** partidului nostru,

cu toate **versiunile care au circulat** , și cu toate **socotelile ce s-au făcut** ,

pe baza acestor versiuni ,

când a fost vorba de o criză de regim [criza din mai, Averescu] ,

am reacționat cu o **desăvârșită unitate de acțiune** și ne-am spus răspicat cuvântul.

Avem tot respectul , tot devotamentul , toată iubirea pentru Rege.

Să avem însă curajul de a fi tot atât de zeloși pentru prerogativele națiunii.

Avem convingerea că, **vorbind în primăvară cum am vorbit** , ne-am câștigat mai mult

respect decât dacă am fi procedat altminteri."

I.Mihalache / 9 sept.'34

27.) MSRegele, Gh.Tătăărăscu ,la Serbările Sarmizegetusei , 10 sept.'34

Mitiță Constantinescu - secretar general al Societății Sarmizegetusa .

(" Adevărul " , 9 sept.'34)

La ele va participa **MSRegele** care va fi primit în **stația Brezova** de :

Gh.Tătăărăscu și **miniștrii V.Sassu** (Domenii) , **Nistor** (Muncii) **Costinescu** (Sănătate) ,

Lapedatu (Culte) , **Mitiță Constantinescu** (subsecretar Finanțe și secretar general al

Societății) . **O campanie din Reg. 4 roșiori -Deva** , și **muzica militară**,

vor da onorurile. **Tot drumul de la Brezova la Sarmizegetusa** va fi ornat cu arcade și drapele.

Mii de țărani călări vor străjui drumul regal-

Serbările se vor da în **amfiteatrul cetății Sarmizegetusa.**

Prof. Daicoviciu va citi **pergamentul pentru fundația amfiteatrului** .
Prima lovitură de târnăcop o va da **Suveranul** .
Serbările Sarmizegetusei / 10 sept.'34

28.) Asasinarea **regelui Alexandru și Louis Barthou** , **Marsilia, 9 oct.'34**

(" Universul " , an 51, nr. 278, 11 oct.'34)

[**LD : notez anume informațiile crude, reacțiile imediate , percepția contemporană**]

Sinaia , 9 oct.'34

/ ora 6, 5 . **Titulescu** (vila Tabacovici) a aflat știrea că **a fost asasinat regele Alexandru** .
I s-a părut atât de neverosimilă , încât a refuzat să-i dea crezare și a controlat imediat ,
pe diverse telefoane. După ce a avut confirmarea oficială , a cerut Foișorul și,
cu menajamentele necesare , a comunicat-o Suveranului care nu știa încă nimic.

/ **MSRegele** (impresia a fost profundă) : "**Imposibil imposibil !**

Ați controlat știrea e exactă ? "

Când Titulescu i-a repetat că știrea este oficială , **Suveranul a izbucnit în plâns** .

[-----]

/ora 9- 10,45 : **Titulescu** este chemat la castel de MSR , unde are o discuție cu
MSR și Tătărașcu . Tot timpul discuției, **suveranul plânge**.

/ ora 12, 30 . **Tătărașcu și Titulescu** , din nou la castel.

Tătărașcu venise la Sinaia , pentru consultări cu MSR ; reușește să-l convingă pe Titulescu
să nu mai amâne **reintrarea în guvern ; la ora 12 noaptea Titulescu depunea jurământul !**

[-----]

/ Curtea regală a luat **doliu de 6 luni** , din care **3 luni doliu mare** ;

Asasinarea regelui Alexandru și Louis Barthou / 9 oct.'34

29.) **Gh.Brătianu** , **congres georgist**, Oradea, **5 nov.**

(" Universul" ,an 51, nr. 305, 7 nov.'34)

[-----]

Crizele ministeriale ...

La fiecare lună o criză .Nu voi mai întreba **de ce a plecat de la guvern dl Maniu sau de ce a căzut gov.Vaida , de ce și cum a venit gov.Duca ?**

Mă voi mărgini să repet întrebările cari frământă azi opinia publică :

Cum a ajuns actualul prim-ministru șef de guvern ?

De ce căzuse în primăvară și de ce a rămas ?

Pentru ce a demisionat în toamnă și a reconstituit cabinetul așa cum îl vedeți ?

Pentru ce chiar atunci când sunt chemați **le este imposibil să se menție ?**

Golul din jurul regelui , oculta ...

Unii oameni politici au început să asemene aceste împrejurări cu acelea ale
căderii imperiului roman . E într-adevăr o apropiere .

S-a spus că **imperiul Romei s-a prăbușit** pentru că sistematic **s-au înlăturat din jurul împăraților tot ce putea fi demnitate și convingere** .

Procesul acesta s-a numit în istorie **stărpirea celor buni** .

Nu ni se pare că **se repetă istoria** întocmai , ori de câte ori **sunt în joc interese străine** ,
ele sunt apărate și ajutate să izbândească ?

Când e vorba de interesele naționale - nu de câteva lucrări fastuoase care aruncă numai
praf în ochii mulțimei [**LD : aluzie la Sarmizegetusa ?**] - **și permanente ale statului**
și ale neamului , **ele sunt nesocotite și lăsate uitării** .

Cenzura și starea de asediu ne pun **călușul în gură**

dar lasă liberă propaganda împotriva liniștii și unității României .

O concluzie se impune și o citesc aici , oricât de dureros mi-ar fi s-o fac **la graniță** :

o mână nevăzută uneltește în toate împrejurările cu **diabolică insistență și perfidie împotriva securității naționale** .
Acum trei ani când am fost aici la Oradea am încheiat cuvântarea cu " Trăiască Regele !"
Și azi am rămas credincios regelui [.....LD . spațiu cenzurat , marcaj gol]
Gh.Brătianu / 5 nov.'34

30.) Octavian Goga, "**Schimbarea Constituției !** " , 8 nov.'34

(rev." Parlamentul Românesc " , an VI, nr. 181-184 , 8 nov.'34 , p. 63-64)
(Foto medalion, semnătură autografă)

/ Ideea națională !

/ Eclipsa democrației !

/ Compromiterea parlamentarismului ;

[-----]

O.Goga / 8 nov.'34

▣ Eclipsa democrației

[LD : de data asta , fără nici un echivoc : **contra democrației, contra libertății absolute, contra partidelor, contra parlamentului , contra constituției.**

O pornire de distrugere a eșafodajului democratic, în toate structurile și mecanismele sale.

Era noul crez politic al lui Goga . O înregistrăm, o etichetăm și gata .

Ar fi ușor dar nu este nici suficient și nici drept .

Respins, ironizat , contracarat , minimalizat , de ceilalți oameni politici, din tot spectrul politic ; devenind **ținta atâtor contestări politice , parlamentare, gazetărești** , în epocă și mai târziu - fiind întrecut , ca țintă, doar de Cuza și Codreanu -

ideile lui Goga (nu discutăm cât de originale !) **vor face carieră** , îi vor deschide poarta guvernării, **vor fi îmbrățișate de colaboratorii lui Carol II** (ex democrați din toate partidele) .
iată de ce nu putem trece prea ușor peste ideile lui Goga .]

" Dar o dată cu redeşeptarea ideii naționale , a apărut și eclipsa democrației ,
dovedită **o rețetă neputincioasă** în vâltoarea postbelică.

Viața de Stat , devenită mai complexă și cerând soluții grabnice dictate de un spirit de competență , **nu mai putea fi dirijată după uzate tipare anacronice.**

În mod firesc, **vechea concepție democratică s-a perimat ,**

ca orice **abstracțiune** legată de un anumit timp și determinată de anumite împrejurări .

Cu deosebire **parlamentarismul** practicat în **veacul al XIX-lea**, transpus în situația nouă, **a apărut demodat și inoperant .**

Cum puteau fi înfrânate tulburările masselor , ai căror demagogi răscoleau **valul anarhiei ?**

Cum se puteau stăvili , sub regimul libertății absolute, răsvrătirile mulțimii ,

adeseori puse la cale de către străini, cu bani de peste graniță ?

Cum era în stare o țară pulverizată în partide , care se paralizau reciproc ,

să-și pună la contribuție energia integrală , **pentru a scăpa** din ghearele desmățate ale

pericolului bolșevic de import și pentru a face față exigențelor de după război ?

Cum se putea guverna , fiind **guvernele la discreția capriciilor parlamentare ,**

lipsite de independență, de stabilitate, de prestigiu și de putere ?

" Iată întrebări care s-au ridicat la suprafață pretutindeni, preparând conștiința cetățenească pentru **reformele descătuseate de străvechea ficțiune democratică .**"

[-----]

Goga/ 8 nov.'34

▣ Schimbarea Constituției !

▣ România Românilor !

" România trebuie să se încadreze într-o ordine nouă de simțire creatoare ,
dacă vrea să trăiască.

Până atunci , **răsună zadarnic toate programele.**

Toate teoriile de salvare nu sunt decât povești la căpătâiul unui bolnav.

România e bolnavă ; pe ziduri putrede nu se poate croi o casă nouă .

Catapeteasma așezării noastre de Stat e un anarhism.

La armatura morală a altora nu se poate răspunde cu **puștile de cremene ale democrației** românești. De aceea, într-o lozincă se concentrează toată hotărârea noastră dâră și

nestrămutată : **SCHIMBAREA CONSTITUȚIEI ROMÂNEȘTI**

PENTRU A ÎNTEMEAIA ROMÂNIA ROMÂNILOR " Octavian Goga (autograf)

Guvern Tătărescu . Legislatura PNL. Sesiunea a II-a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35

31.) Deschiderea sesiunii . **Mesajul Regal** , 15 nov.'34

(DAD, MO nr.1, șed. de joi, 15 noiembrie 1934, p. 1-3)

(rev."Parlamentul românesc" , 18 nov.'34 , p. 2-3)

[LD : Ceremonialul obișnuit . Există, totuși , ceva nou : **Mesajul Regal** este citit și prezentat de MSR , fără a mai fi contrasemnat și de șeful guvernului.

Nu pare a mai fi programul de guvernare ci, cu adevărat, **mesaj regal adresat Parlamentului.**

Poate mi se pare , și este o simplă defecțiune în stenogramă ?!

Colorările și parantezele drepte îmi aparțin]

" **Parlamentul Românesc**" /

În palatul Camerei , aleșii Țării, comandanții ai oștirii, capii bisericii, membrii guvernului , corp diplomatic, invitați, ziariști , public.[-----]

Se aud trompeții . Guvernul și președinții Camerei și Senatului întâmpină pe Rege ...

Brătescu -Voinești (președ. de vârstă) anunță : " **Maiestatea Sa regele !** "

M.O /

- La ora 12, **M.S.Regele Carol al II- lea**, însoțit de **MSMihai** , Mare Voevod de Alba Iulia, și urmat de **întregul guvern**, pășește în sala Adunării Deputaților , unde se află întruniți d-nii senatori și d-nii deputați.

Ceremonia durează 30 de minute .

MSRegele este întâmpinat cu aplauze prelungite, ovațiuni furtunoase, urale și aclamațiuni , care durează câteva minute. **MSRegele dă citire următorului Mesaj Regal :**

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați, [**Omagiul dispăruților**]

" Sunt fericit să mă aflu iarăși în mijlocul **reprezentanților țării** , întruniți astăzi

în **a doua Sesiune Ordinară** a legislaturii actuale a **Corpurilor Legiuitoare** .

" În ceasul acesta solemn, când sunteți chemați să vă reluați activitatea,

socotesc că **cel dintâi gând al Nostru** se cuvine a fi închinat **memoriei Regelui Alexandru** al Jugoslaviei , Unificatorul, **căzut victima unui atentat** care a deslănțuit revolta întregii lumi.

" **Poporul român, împărtășind** cu adâncă emoțiune **imensa durere** a poporului jugoslav, care prin **moartea năprasnică** a Suveranului Său a suferit una din **cele mai grele pierderi** ce poate îndolia sufletul și istoria unui popor, **va păstra deapururi Regelui prieten și aliat** al României **o amintire pioasă și recunoscătoare** , și închină **Regiei Maria a Jugoslaviei** , întotdeauna prezentă în sufletele noastre , **gândul respectuos și adânc îndurerat** .

[LD : cuvinte pline de sensibilitate ; lângă MSR nu se afla , însă Regina Mamă -Maria și regina Elena ... de care eu nu știu exact când și cum s-a despărțit]

" Aceeași vie parte am luat la **pierderea ce a suferit Franța**, prin moartea strălucitului ei fiu, **Louis Barthou**. România nu va uita nici o dată dragostea ce i-a arătat ,

și marile servicii ce i le-a adus, cetățeanul ei de onoare Louis Barthou, a cărui ultimă trecere printre noi lăsase amintiri ce nu se vor șterge. "

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați, [**Solidaritate , liniște și pace**]

" Evenimentele la care am asistat și problemele grele ce se pun în fața tuturor Statelor , reclamă astăzi, imperios, solidaritatea trează a tuturor conștiințelor și a tuturor energiilor țării " (aplauze prelungite) Pentru atingerea acestui țel este nevoie , în primul rând, de menținerea unei atmosfere de liniște și pace , în care patimile să amutească, pentru ca astfel toate forțele națiunii să poată fi închinat marilor interese naționale , pe care avem datoria să le slujim și să le apărăm. " (aplauze furtunoase, îndelung prelungite)

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați, [**Organizare și înviore economică-financiară**]

" Opera pe care Guvernul Meu și-a propus să o înfăptuiască este în plină desfășurare . În toate domeniile vieții Statului, acțiunea de construcție și de refacere a fost dusă cu hotărâre și cu tenacitate , obținându-se în timp scurt , rezultate și ameliorări simțitoare (aplauze)

" Situațiunea generală continuă a fi dominată de problemele cu caracter economic și financiar . Măsurile luate până acum pentru stăpânirea acestei situații și în special măsurile pentru valorificarea produselor agricole și adoptarea unui nou regim de comerț exterior , împreună cu aplicarea legii lichidărilor agricole (aplauze prelungite) au creat condițiunile prielnice pentru restabilirea creditului public și privat și pentru reluarea unei activități din ce în ce mai accentuate în toate domeniile economiei naționale. (aplauze)

" Această activitate se va intensifica prin noi măsuri , menite să stimuleze

toți factorii de producțiune , și în special agricultura ,

și să adapteze organizarea întregii vieți economice la nevoile create de criza generală ,

păstrând credința că , din înviore economică a țării ,

vor trebui să izvorască fără întârziere și înviorearea ei financiară " (aplauze)

[**Împrumutul înzestrării**]

" Rezultatul subscrierilor la împrumutul înzestrării , constituie nu numai o strălucită manifestățiune strălucită de solidaritate , dar și o dovadă a posibilităților materiale

pe care ne putem sprijini în opera de redresare economică și tehnică a țării. "

(Aplauze furtunoase , prelungite; strigăte Trăiască regele , trăiască Voevodul Mihai !)

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați, [**Legiferarea**]

" Situațiunea generală și nevoile actuale ale țării , reclamă o acțiune constructivă , desfășurată în toate ramurile muncii naționale și realizată nu numai prin măsuri legislative , dar mai ales prin soluțiuni și măsuri administrative ,

a căror eficacitate atârnă de hotărârea și rapiditatea cu care se iau și se aplică . (aplauze)

[**Unificarea codurilor- Victor Antonescu**]

" Astfel , în cursul acestei sesiuni, activitatea legislativă va fi redusă exclusiv la făurirea legilor ce vor avea drept scop să rezolve numai problemele de organizare dominând viața Statului și la realizarea operei de unificare a codurilor . (aplauze)

" Proiectele de legi ce vi se vor prezenta de Guvernul Meu corespund realizării acestui scop.

[**Legea administrativă - I.Inculeț**]

" Proiectul de lege pentru organizarea administrativă va da țării o mai bună și mai economică gospodărire a intereselor locale, creând , în același timp , condițiunile trebuitoare pentru a asigura continuitatea necesară în viața administrativă a Statului, județelor și comunelor " (aplauze)

[**Legea Camerele profesionale - Ion Nistor**] [**Consiliul Economic Superior**]

" Proiectul de lege pentru reorganizare definitivă a Camerele profesionale ,

va face din aceste Camere , organe de inițiativă și de activitate practică ,

corespunzând astfel scopului urmărit prin crearea lor ,

iar organizarea unui Consiliu Economic Superior ,

cu structura reclamată și cu rolul determinat de împrejurările și nevoile actuale,

va constitui un îndreptar indispensabil economiei noastre naționale .

[**Legea învățământului profesional- dr.Angelescu**]

" Proiectul de **lege pentru reorganizarea învățământului profesional** , va completa opera de **organizare a învățământului** , deschizând posibilități de îndrumare a noilor generații spre **îndeletniciri practice** care corespund mai bine condițiilor economice de azi " (**aplauze**)

[**Legea responsabilității ministeriale**]

[**Lege anticorupție - Vict.Antonescu**]

" Proiectul de **lege al responsabilității ministeriale** (**aplauze furtunoase, prelungite**) și un proiect de **lege** cuprinzând măsurile necesare pentru o cât mai grabnică **urmărire și pedepsire a prevaricatorilor banului public** (**aplauze furtunoase**) vor crea garanții mai puternice pentru înfrânarea exceselor și a abuzurilor de autoritate și pentru o mai bună gospodărire a intereselor obștești " (**aplauze**)

[**Legea Cooperăției -Mihai Negură**]

" Proiectul de **lege pentru organizarea cooperăției** , va fi adus în dezbateră Camerei Deputaților , pentru a putea crea, cu un ceas mai curând, mijloacele și condițiile trebuitoare pentru o **cât mai temeinică și rodnică îndrumare** a acestei **mișcări economice și sociale** " (**aplauze prelungite**)

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați, [**Armata - Gh.Tătărăscu**]

" Grija de competență a Guvernului Meu se va îndrepta , azi, mai mult ca oricând , spre **nevoile și întărirea armatei noastre** , cheazășie permanentă a existenței Statutului . (**ovațiuni și aclamațiuni îndelung prelungite**)

[**Legi pentru oștire**]

" Politica de pace și de concordie internațională , practică constant de toate Guvernele Mele, nu poate și nu trebuie să ne abată de la **datoria ce avem de a veghea ca armata să poată să-și îndeplinească** , în orice ceas, **datoria** (**aplauze prelungite**)

" Guvernul Meu vă va prezenta în această sesiune **proiectele de legi pentru înzestrarea și organizarea oștiri** " (**aplauze**)

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați, [**Politica externă - N.Titulescu**]

[LD : un capitol prezentat la **superlativul absolut** , poate prea la superlativ !

De altfel, ocupă aproape **1/3 din Mesaj** . Multă laudă și multe iluzii .

Titulescu în triumf , dar țara ... nu știu cât de sigură pe securitatea sa .

Nu numai pentru că în 1940 s-a întâmplat , ceea ce s-a întâmplat , ci și pentru că , chiar atunci , **existau destule motive de îngrijorare** .

Nu-mi plac intervențiile lui în politica internă, mofturile lui, cu consecințe foarte grave : forțarea dizolvării Gărzii de Fier, nearestarea lui Seletzki , insistența de formare a unui guvern de " Uniune Națională " ...]

[**Înțelegerea Balcanică**]

" Politica externă a României a continuat să urmeze , cu hotărâre și claritate , **drumul ei firesc** , croit de **nevoile permanente ale neamului** , drum de la care ea **nu se va abate nici o dată** , pentru că numai călcându-l cu credință , putem deapănarea îmbina **interesul național** cu necesitatea imperioasă a **menținerii păcii** . (**aplauze prelungite**)

" Astfel, la 9 februarie 1934, s-a semnat la Atena , între România, Grecia , Turcia și Jugoslavia , **Pactul Înțelegerii Balcanice** , bazat pe **menținerea definitivă a ordinii teritoriale actuale** și apărarea **securității balcanice** " (**aplauze prelungite**)

" Raporturile de **strânsă prietenie** , cari domnesc **între România și Bulgaria** , ca și **relațiunile de încredere** existând între toate **țările balcanice** , fără deosebire, fac ca **pacea să fi fost așezată pe temelii solide**

tocmai în acea regiune în care odinioară ea era mai amenințată." (**aplauze prelungite**)

[**Raporturi diplomatice cu URSS**]

" Ca o urmare a **Convențiunii pentru definițiunea Agresorului** , încheiată anul trecut la Londra, și care pune **tot teritoriul aflat azi sub stăpânire românească**

**la adăpost de război, de violență sau de orice fel de act de forță ,
la 9 iunie anul acesta , printr-un schimb de note care ocrotesc interesele vitale ale țării,
România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste , reiau raporturile diplomatice .**

(aplauze prelungite) România vede în normalizarea relațiilor , întrerupte timp de 17 ani,
cea mai sigură **chezășie a păcii existente azi între cele două țări .**

" De altfel, **acceptarea de către URSS, în septembrie 1934, a invitațiunii de a deveni
membru al Societății Națiunilor** , cu un loc permanent în Consiliu,
dovedește că **Marea Noastră Vecină de la Răsărit** [LD :Sic! cu literă îngroșată]
înțelege să-și **reia locul în sânul comunității națiunilor și că primește**
, ca baza a raporturilor internaționale, **însăși legea pe care și-au dat-o Popoarele**
iubitoare de Pace și care este **Pactul Societății Națiunilor "**

(aplauze furtunoase, îndelung repetate)

" Pentru atracțiunea pe care **instituțiunea de la Geneva** , cu toate vicisitudinile prin care a
trecut , **o exercită ca factor mondial pentru menținerea păcii.**
ea merită toată recunoștința noastră. **România ține, o dată mai mult, să-și afirme încercerea**
în destinele ei. (aplauze furtunoase, îndelung repetate)

[**Semne de neliniște**]

" Cu toate semnele îmbucurătoare cari ne vin din atâtea părți , **situațiunea internațională**
prezintă și **simptome cari impun o veghe continuă și neobosită.**

România, în ce o privește , va împlini în întregime datoria ei de Stat Național
și de factor european. (aplauze prelungite)

" Prin **executarea scrupuloasă a tuturor obligațiunilor din Tractate** ,
prin **credința neștirbită față de alianțele ei** ,
prin stabilirea de legături de **prietenie cu toate popoarele** , fără deosebire,
prin **paralelismul desăvârșit de acțiune stabilit între Înțelegerea Balcanică și Mica Înțelegere** ,
România a arătat că **nu va cruța nici o efortare** pentru a-și atinge ținta :
pace pretutindeni, dar mai ales **pace la hotarele noastre , pace desăvârșită cu toți**, dar ,
mai presus de toate , **pace care să respecte integral poruncile conștiinței noastre Naționale.**
(ovațiuni furtunoase, îndelung repetate)

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați,

[**Nu discordie și agitații**]

[LD : nimic despre regimul excepțional ! Nimic despre starea de asediu și cenzură !]

" **Greutățile vremurilor** pe care le străbatem , **impun factorilor de răspundere**
îndatorirea de **a se ține departe de drumul agitațiilor și discuțiilor sterile ,**
și de a se concentra numai în acțiunea de creare și de reconstrucție ,
singura care poate consolida definitiv **Statul Nostru.** " (aplauze prelungite)

" **Încredințați că sunteți toți pătrunși** de acest comandament și
că **veți duce astfel la sfârșit opera mare ce ați început ,**
EU vă urez spor la muncă și rog pe CEL ATOTPUTERNIC să binecuvânteze lucrările
Domniilor -Voastre" (ovațiuni furtunoase, îndelung repetate)

- **Gh.Tătărăscu** : Sesiunea ordinară prorogată a Corpurilor legiuitoare este deschisă.

(**Adunarea aclamă și ovaționează îndelung pe Suveran și pe Marele Voevod**)

Mesajul regal / 15 nov.'34

32.) Consfătuirea majorității parlamentare , 15 nov.'34

(" Universul " , an 51, nr. 315, 17 nov.'34)

[-----]

Gh.Tătărăscu / 15 nov.'34

▣ **Încredere și recunoștință Suveranului**

" Dacă am putut să săvârșim această operă, este fiindcă , în primul rând,

am avut în tot timpul acestui an, **încrederea desăvârșită a Suveranului nostru.**
Grație acestei încrederi **permanente și din ce în ce crescânde**, am putut să săvârșim această operă , am putut să ne realizăm programul nostru **în completă libertate și fără de nici o stânjenire.**
Mă slujesc de acest prilej , pentru a exprima **M.Sale Regelui recunoștință respectuoasă** , pentru toată această încredere de care **am fost privilegiate . "**

33.) **Începutul "cultului personalității " lui Carol al II-lea.**

Aniversarea unirii Bucovinei cu România (16 ani) , 26 nov.'34

Aniversarea unirii Transilvaniei cu România (16 ani) , 1 dec .'34

Mitingurile și manifestările antirevizioniste .

(toată presa ; "Universul " , 29 nov.'34)

[LD : începând cu acest an, acestor aniversări li se dă o amploare deosebită , toate manifestările fiind îndrumate spre **exaltarea patriotismului, a solidarității naționale, pentru apărarea integrității teritoriale a României.**

Liga antirevizionistă - cu centre la nivelul județelor și comunelor - , **școala, biserica, armata, asociațiile culturale și patriotice,** contribuiau la această **mare mobilizare de conștiințe.**

Aniversarea unor personalități - de la Decebal, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Horia Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu , **regele Carol I, regele Ferdinand** - a marilor bătălii , a înfrângerilor și victoriilor militare , Vor fi evocate sub imperiul acestei dorite solidarități.

Și, tot din această perioadă , **la început firesc, apoi supralicitat,** aceste manifestări **devin un prilej de preamărire a Dinastiei , a Regelui,** - ca simbol al unității și solidarității românești - și transformarea sa în **cult al personalității .**

Fără a avea , deci, o dată exactă de declanșare , se poate vorbi de **un ceremonial pro-monarhic , pro-carlist.**

În anii ce au urmat , crescendo , **ceremonialul se va transforma într-un curent popular,** care , printr-o **veritabilă competiție , prin exacerbare , va căpăta accente psiho-megalomane .**

Îmi pare rău că trebuie să asociez aceste aniversări de **un asemenea fenomen ,** dar el este real și **a constituit cealaltă parte a monedei patriotismului românesc.**

Că aceste serbări patriotice **au plăcut și au flatat orgoliul regelui,** nu există nici o îndoială.

Că i-or fi plăcut **părăzile, uralele, muzicile, uniforme, laudele ,** și asta poate fi adevărat .

A fost bine ? A fost rău ? A fost fatal ?

De răspunsul la aceste întrebări depinde **diagnosticul și tratamentul prin care**

acest cult va fi transformat în radicala contestare a lui Carol ,

făcut unic vinovat al tragediei din 1940 . Aici eu consemnez un asemenea început .]

"Universul " / 29 nov.'34

Comemorarea unirii Ardealului cu Patria mamă, va lua anul acesta , în ziua de sâmbătă 1 decembrie, **un caracter și proporțiuni deosebite .**

Ea va deveni **cea mai impunătoare afirmare de conștiință și solidaritate națională ,**

în fața primejdioaselor atacuri și provocațiuni revizioniste maghiare .

Întreaga suflare românească va răspunde cutezanței maghiare care nu pierde nici un prilej de a-și afirma pretențiile asupra Ardealului românesc.

/ **Ministrul Instrucțiunii** a trimis tuturor inspectoratelor școlare o **telegramă -circulară :**

< Vă rugăm să luați măsuri ca **ziua de 1 decembrie [----] să fie sărbătorită**

de toate școlile din țară cu tot fastul cuvenit .

Evreii și profesorii se vor întruni în această zi la școală , unde se va organiza o **serbare**

în cadrul căreia unul dintre profesori sau învățători va ține o **conferință,**

arătând **însemnătatea zilei și drepturile străvechi și intangibile**

ale poporului român asupra acestor provincii .

Serbarea va începe cu "**Imnul Regal**" , și , în afară de conferința amintită,

se vor recita poezii patriotice iar corul școlii va intona cântece naționale.

Serbarea se va încheia cu imnul "**Pe-al nostru steag e scris unire**" >

/ Comitetul Central al "**Ligii Antirevizioniste Române**" , a hotărât ca

În fiecare capitală de județ să se organizeze, în acord cu toate asociațiile patriotice și culturale, mari demonstrații [...] lansând următorul **Apel** către profesorii români :
< Ca zi de zi, până la 1 decembrie, să lămurească prin elevi[----] datoria ce o au de a participa la demonstrațiile și acțiunea Ligii - care , luptând pentru respectarea tratatelor și a hotărârilor românești , luptă de fapt pentru păstrarea păcii și zădărnicierea războiului [-----]
În școlile primare acest fapt va fi scris pe tablă , ca elevii să-l înțeleagă și să-l explice părinților [-----] În Capitală , marea demonstrație antirevizionistă, la care vor participa toate forțele intelectuale și morale ale Bucureștiului , se va ține la Ateneul Român .
Sunt chemate să participe toate societățile culturale, patriotice , de foști luptători, asociații profesionale [-----] Delegațiunile, cu drapele, vor ocupa lojele superioare ale ateneului, iar doamenele, lojile din față. [-----] Tot sâmbătă, bătrâna Societate " Astra" , împreună cu Liga, va organiza un mare festival artistic [-----] >
Sărbătorire națională / 1 dec.'34

34.) Comemorarea zilei de 1 decembrie 1918. Declarații pentru Regele Carol II , 1 dec.'34

[LD : la această ședință comemorativă din Parlament , iau cuvântul reprezentanți ai partidelor parlamentare .Singurii care **nu iau cuvântul** , sunt reprezentanții **PNT** .
Mihalache a explicat acest " boicot" ... în stil specific. **Vezi fișier PNT**
Cum nici Vaida nu este ... iată cum parlamentul românesc serbează 1 dec. fără ardelenii care au organizat marea adunare de la Alba Iulia !
PNT tratează Bucureștiul , precum altădată trata PNR, Budapesta !
Dar și liberalii... sunt ingrati și lipsiți de tact.

În Cameră .

Djuvara / 1 dec.'34

" **Trebuie să se știe** pretutindeni că , **oricari ar fi disensiunile dintre noi în țară**, în căutarea celor mai potrivite mijloace pentru înălțarea Patriei noastre, **stăm cu toții strânsi ca unul într-un singur gând și un singur suflet** ,

[LD : și nu era deloc așa !] în jurul Tronului ,

pentru apărarea cu orice preț a patrimoniului sfânt [-----]

Dar ...nu spune nici o vorbă despre Adunarea de la Alba Iulia,

despre personalitățile ardeleni , despre acel 1 decembrie comemorat ...

Dar ...elogiază faptele prințului Carol în primul război ! :

" **Să ne înălțăm gândurile** în clipa de față **către Tron**,

ușurând greua sarcină de consolidare a **Aceluia**

spre care merg astăzi toate nădejtile și aspirațiile noastre ,

Rege care, pe când era încă **prinț moștenitor** , în timpul ocupației inamice , în cursul istoricului

Consiliului de Coroană de la Iași , în care aveau să se hotărască destinele noastre ,

a declarat , cu un curaj și cu o energie plină de însuflețirea tinereții ,

că **El refuză** a primi orice încercare de **pace cu inamicul lipsită de demnitate !** [-----]

Astăzi nouă ne incumbă datoria grea a apărării și a întăririi patrimoniului moștenit.

Ținem să se știe că, în această scop, **stăm cu toții strajă în jurul Lui** [-----]

Gh.Tătărescu / 1 dec.'34

[LD : iată pe **Tătărescu** rostind cuvintele potrivite unui asemenea moment .

Nu se poate spune că nu devenise un bărbat de stat , omul cu cea mai mare răspundere , și nu se poate spune că nu se ținea de cuvânt în intenția destinderii .]

" **În ziua acestei comemorări** se cuvine să ne desfacem de tot ce este trecător,

pentru a **ne identifica numai cu ce este etern** în rosturile neamului nostru .[-----]

" Și apoi, **slăvind această zi, să proclamăm din nou cu mâini împreunate**,

hotărârea de a păstra neatins regatul ,

pe care ni l-au încredințat jefele martirilor și eroilor noștri,

și să ne întărească în această hotărâre ,

zarva crescândă a celor cari , învinși de dreptatea istorică,

nu vor să uite privilegiile silniciei "

[-----]

" În slujba idealurilor de muncă, de pace și de concordie,
sub **înțeleapta ocârmuire a lui Carol II consolidatorul,**
neamul nostru va continua să-și îndeplinească , în acest colț de lume, **misiunea istorică ."**

Dinu Brătianu / 1 dec.'34

[**ȘI Dinu Brătianu vorbește ca un mare om de stat , ținând o cumpănă dreaptă pentru făuritorii României Mari : ardeleni, regățeni, armată, popor. Preamărește pe Marii Regi care au înfăptuit unirea, pe oamenii politici care au preparat-o ,pe marii viteji care s-au jertfit.]**

[-----] În acest moment , **gândurile noastre recunoscătoare** trebuie să meargă

la **Marii Regi care au preparat și înfăptuit Unirea,**

la **oamenii politici** care , luând o grea răspundere, ne-au dus la rezultatul mult dorit ,

și la **sutele de mii de viteji și martiri** cari,

prin sângele lor, au încheiat unirea ce sărbătorim azi. "

Leonte Moldovanu

[**LD : salută prezența în Senat a patriarhului Miron Cristea, a episcopului Hossu, a lui Vaida -Voevod ... care au adus actul de unire a Ardealului la regatul României. Evocă treptele desăvârșirii statului național unitar .]**

" Se împlinesc azi **16 ani** de când **Adunarea Națională din Alba -Iulia**

a decis **alipirea deapaurarea și fără condițiuni cu Regatul României** a ținuturilor de peste munți [...]. Vineri, **6 decembrie 1918**, au venit la **București** și

au prezentat MSRegelui Ferdinand deciziunea poporului românesc relativă la Unire[----]

Al.Lapedatu (din partea guvernului), Senat / 1 dec.'34

[-----]

"**Legătura dintre cele două evenimente** este coincidența , într-adevăr minunată,

că pe când **la Alba Iulia se aclama unirea politică,**

la București, în aceeași zi, se petrecea **primirea trumfală în Capitala țării**

a **Regelui unității naționale și a glorioasei sale oștiri "**

L.Mrazek (Academia Română), discurs comemorativ, **Senat** , 1 dec.'34

[-----]

" Prin însuși actul ei **fundatie și constituire** , sunt 68 de atunci, [**1866 ?**]

Academia Română cuprindea de la început , pe reprezentanții graiului românesc,

tot ce românimea avea pe atunci mai bun și mai nobil.

Toate ținuturile aveau solii lor în acest întâi for al culturii integrale românești.

[-----]

Acești primi membri ai Academiei , trebuie bine să rețineți asta , **au fost numiți de însuși**

guvernul Principatelor , iar **toți Domnitorii** țării au înțeles să distingă în mod deosebit

instituțiunea , **acordându-i, ca potectori ai ei, sprijinul lor nemărginit.**

Comemorarea în Parlament / 1 dec.'34

La Ateneu

("*Universul* " / 1 dec. '34

[**LD : în timp ce în Parlament, era comemorarea ... La Ateneu, prin străduințele LAR , se desfășura această manifestare ...despre care nu știu ce să mai spun....]**

Ateneul român , s-a comemorat Unirea Ardealului , sub organizarea **Ligii Antirevizioniste .**

ora 10. Au sosit la Ateneu delegațiile Asociațiilor patriotice și profesionale,c u drapele,

Pe estradă , reprezentanții clerului , a oficialităților, președinții de asociații , veterani, ofițeri și grade inferioare .

Ora 11. Au luat cuvântul : patriarhul **Miron Cristea** , **Stelian Popescu** (dir." Universul") ,

I.Nistor (ministrul Muncii) , **dr.N.Lupu** (ex ministru , PNȚ) , d-na **Alexandrina Cantacuzino**

(președ.Femeilor ortodoxe) , **g-ral Văitoianu** (ex-prim ministru , PNL-Gh.Brătianu) ,

Gr.Trancu -Iași (ex-ministru , PP-Averescu), **DRloanișescu** (ex-ministr, PNT) , **CLNaumescu** (președ. Uniunii Avocaților) ș.a.

După terminarea cuvântărilor , **delegațiile s-au încolonat cu drapele , muzici**, Cortegiul a străbătut **Calea Victoriei**, a fost salutat de **MSR Carol** , din **balconul palatului regal**, și au mers în Parcul Libertății , la statuia eroului necunoscut .

I.Nistor (ministrul Muncii)

" Iată de ce credem că , **în fața hotărârii noastre bărbătești , de a păstra neștirbite aceste hotare , visurile revizioniste** ale unora **vor trebui să dispară** , cum dispar și se sting la soare negurile otrăvitoare .

Iar dacă ele ar continua să persiste, atunci **nu ne vom sfii de a înprospăta** , acolo unde trebuie , **amintiri vechi și prea curând uitate** , că **vadurile Tisei n-au fost așa de greu de trecut precum se credea**.

Este bine să se știe că **poporul român, unit politicește într-o singură țară** și contopit sufletește într-un singur gând, este **astăzi**, mai mult ca oricând, **în stare de a-și apăra hotarele**.

De aceea , **putem privi cu deplină liniște și încredere în viitor** , câtă vreme ne simțim **una cu dorul nostru de muncă** , în **spiritul nostru de jertfă și în dragostea și încrederea noastră față de augustul nostru Suveran, Majestatea Sa Regele Carol al II-lea**, în care națiunea română întreagă , vede pe **vajnicul și aprigul apărător al hotarelor țării** .

La glasul sinistru de revizuire al unora, noi răspundem cu încredere și hotărâre :

<Trăiască armata română biruitoare ! > <Trăiască Regele, apărător de hotare ! >"

35.) **MSR Carol II s-a întors în Capitală , 30 nov.? 1 dec?.'34**

(" Facla " , 3 dec.'34)

În halta Cotroceni, este întâmpinat de **Gh Tătăărăscu, I.Inculeț, g-ral Prodan** (comandant Corp II Armată) , **g-ral Papazoglu** (comandantul Pieții) , **col.Gabriel Marinescu** (prefectul Poliției) și **col. Stăncescu** (dir.Siguranței)

36.) **Leon Scridon (PNA) , discurs la mesaj, 4 dec.'34**

(DAD, MO 8, șed. din 4 dec.'34 , p. 82-83)

[LD : Goga lipsește din parlament, deși este în țară.Mesajul său este transmis de **Leon Scridon . Fără echivocuri**. Motivat prin **starea internațională** (germenul conflagrației mondiale)

și **internă** (anarhie, conspirații , demagogii) : **antidemocrație , autoritate , ordine , guvern de mână forte . Respinge Răspunsul la Mesaj**, cerând **revizuirea Constituției, și instaurarea regimului preconizat de PNA**]

Scridon / 4 dec.'

▣ **Guvern de mână tare**

▣ **Nevoia de autoritate**

▣ **Regim de ordine**

" **Suntem amenințați** în propria noastră existență , **dacă nu luăm măsuri de apărare** . Noi apărăm aici , convingerea noastră fermă , repetată **ca un avertisment** în atâtea rânduri , că **numai întărirea ideii de autoritate** , care **să țină în frâu tendințele anarhice** și **numai înstăpânirea unei guvernări de mână tare** , care **să stârpească** pentru totdeauna **cuiburile conspiratorilor** , **sunt în stare să asigure consolidarea Statului** în cadrul unui **regim de ordine**, fără de care **nu se poate închipui o epocă de înfiripare și de consolidare națională** ."

[-----]

" Noi , **în ceea ce ne privește** , suntem în largul nostru să tragem concluzii din păcatele pe care le vedem desfășurându-se înaintea noastră , căci **pe deasupra tuturor fluctuațiilor de popularitate** , înfruntând toate riscurile risipite în jurul urnelor, ne-am propovăduit **credința noastră în cele trei mari principii mântuitoare** pe care nădăjduim să le ducem la biruință :

ideea națională, ideea de autoritate și ideea morală .

" Iată **trepiedul vital al existenței noastre românești** , înaintea căruia **vor trebui să se subordoneze toate celelate concepții doctrinare și vor trebui să se închine toate celelate interese particulare** , oricât ar fi de respectabile "

" **Pe drumul pe care am orbecăit până acum, nu se mai poate merge.**

La o viață nouă, **se cere o haină nouă.**

Noi nu vedem puțința de renaștere a României de astăzi

fără **o schimbare temeinică a așezărilor noastre constituționale.**

" De aceea, în așteptarea marilor prefaceri, care să consacre faptul istoric al învierii noastre naționale , **mărturisim deschis că nu mai așteptăm nimic de la metodele folosite până acum.**

" Partidul Național Agrar declară, prin urmare că nu poate vota Răspunsul la Mesaj "
Leon Scridon / 4 mart.'34

37.) **I.N.Drăghici (PNL- deputat de Tulcea) , discurs la mesaj , 8 dec.'34**

Victor Iamandi (subsecretar de Stat) - replică

(DAD, MO 11, șed. din 8 dec.'34 , p. 143 - 152) **Doc.integral- fișier PNL IX**

[LD : Bănuesc - fără dovezi - că el poate fi considerat ca făcând parte din gruparea " bătrânilor" , poate loial lui Dinu Brătianu.

Se întrevede însă **situația dificilă și confuză** în care se afla **partidul liberal** la un an de la preluarea guvernării și de la **asasinarea lui Duca** : **împărțit în tabere , pe grupări, pe ranguri, pe generații ...**

..... Eu, ca istoric, **știu că nu a fost doar atât.**

Din **pepiniera elitelor tinere** de la "**Părerii Libere**" și "**Grupul H**" ,

treptat-treptat , **Tătărescu** - și prin el **Carol II** - va selecta o "**garnitură de încredere** " , un "**stat major**" , un "**rezervor**" de cadre devotate .

În momentul **1934**, se consuma **începutul acestui proces**, care va culmina , în **1938**, cu **părăsirea PNL ... și sprijinirea dictaturii regale .**

[-----]

Drăghici / 8 dec.'34

▣ **Monarhia**

▣ **Camarila**

" **Sunt de acord** cu capitolul care vorbește de **MS Regele** , căruia Adunarea înțelege **să-l exprime <sentimentele sale de adânc devotament >** și **să-l mulțumească < cu adânc respect pentru cuvintele de îmbărbătare și spor la muncă >** ce l-a adresat .Sunt de acord cu noțiunea de **profund devotament** și cu noțiunea de **adânc respect** ; **găsesc însă că țara ar fi fost mai bucuroasă** dacă noi am fi exprimat și noțiunea de **dragoste** , care este **mai caldă** decât noțiunea de devotament și de respect .

" **Țara iubește pe Regele nostru** , fiindcă este **primul Rege care s-a născut pe pământul acestei țări** și urmărește cu multă și cu duioasă atențiune **toate gesturile regale.**

Eu nu pot să trec cu vederea că un fapt de mică importanță a sporit , după credința mea, dragostea pe care poporul o are pentru **MSRegele** : este vorba de **darea în judecată a d-lui general Dumitrescu** de la **Comandamentul superior al jandarmeriei .**

Gestul acesta alungă și risipește orice nor care ar mai fi fost , pentru cine ar mai fi vrut

să mai bâzâie că **Regele nostru ar putea fi Regele unei camarile.**
[aluzie **Mihalache -Maniu**] Nu, dlor, s-a dovedit și se va dovedi întotdeauna ,
că **El este al țării întregi** și că **El este al nostru, al tuturor ."** (aplauze la majorități)
-Ștefan Mihăescu (PNȚ) : Ziceai că nu vrei să fii ministru , dle Drăghici !
INDrăghici / 8 dec.'34

38.) Atentatul de la Marsilia în discuția Societății Națiunilor, Geneva, 7 -10 dec.'34

Nicolae Titulescu - discurs . (BCS, Mss 16.668)

(" Universul " , 9, 10 dec.'34 ; " Facla" , 12 dec.'34)

[LD : un episod în care unitatea **Micii Înțelegeri** s-a manifestat exemplar.

Un episod în care **Titulescu a strălucit**, din nou, la Geneva, ca purtător de cuvânt
al **Micii Înțelegeri**, ca apărător al **intereselor românești**.]

Sublinierile, supratitlurile, colorările ,îmi aparțin. **Doc.integral-fișier Politica externă**

Nicolae Titulescu / Intervenții în discursul lui Erckhardt / 7 dec.'34

[-----]Cum delegatul Ungariei nu s-a sfiit să califice drept o manevră politică

a **Micii Înțelegeri** ceea ce eu numesc un act al vieții noastre organice,

fiecare membru al Consiliului va înțelege că **este imposibil ca dezbaterile să se sfârșească**
mai înainte ca **fiecare dintre noi să fi fost în măsură de a examina în mod serios** piesele de
apărare sau de acuzare ale guvernului ungar.

" **Miniștrii pot fi asasinați. Regii au fost asasinați sau sunt amenințați să fie.**

Atâta timp cât suntem încă în viață, avem datoria de a nu lăsa să fie înăbușit
dreptul nostru la apărare .[-----]

Nicolae Titulescu / 10 dec.'34

▣ **România - Iugoslavia**

" Cu o deosebită cunoștință a cauzei și o clară conștiință a răspunderilor sale ,
guvernul regal al României s-a asociat la Comunicarea din 12 noiembrie ,
la cererea Iugoslaviei.

Acei care par să nu priceapă rațiunile intervenției noastre ,
nu cunosc îndeajuns legăturile intime care unesc Iugoslavia de România.

Acei care merg până la a ne critica , afirmând că noi apărăm interese proprii ,
cu prilejul unei afaceri Iugoslave , nu știu în ce măsură spun adevărul .

Totul ne este propriu când este vorba de Iugoslavia.

Doliul Iugoslaviei este doliul României .

Majestatea Sa Regele Alexandru Unificatorul era unul din **principalii stâlpi**
ai politicii de pace organizată , pe care România nu a încetat să o practice
de la sfârșitul ostilităților încoace.

Interesele unității naționale Iugoslave **se confundă**
cu acelea ale unității naționale ale României .

[-----]

Manevra Micii Înțelegeri ?

Regele Iugoslaviei a fost asasinat ; Iugoslavia se adresează Societății Națiunilor.

Toată lumea felicită Iugoslavia de a fi optat pentru calea dreptului și de a fi îndepărtat
pe cel al forței.

Dar acest rege este cumanatul augustului meu suveran ,

amenințat el , cel dintâi, și după el, miniștrii lui,

ca element de consolidare a ordinii existente .

Acțiunea României , de a veni să ceară , alături de Iugoslavia [-----]

poate fi dintr-o dată declarată și calificată drept manoperă politică ?

N.Titulescu / 10 dec.'34

39.) **Atenție LD ! (Lipsește în doc.,dar este trecut la SUMAR : Vasile Lepădatu (PNT) , discurs la mesaj, / PNL- să plece de la guvern ! / 11 dec.'34)**

40.) Ionel Pop (PNT) , Comunicare : col.Precup, mr.Nicoară ! , 12 dec.'34

(DAD, MO. 14 , șed. din 12 dec.'34 , p. 242-243)

[LD : se adresează ministr. de Justiție ; nu știu în ce a fost implicat **col.Precup și mr. Nicoară - curierii din 1930 ai lui Maniu - și Carol** - dar ... oricum, după 4 ani de la Restaurație ... erau la Doftana într-o stare jalnică]]

Dintre ofițerii **condamnați de Consil. de război** al Corpului II Armată, la 21 apr.'34 , **8 își executau pedeapsa la penitenciarul de la Doftana .**

Fuseseră condamnați , fiecare , la **10 ani de reclusiune.**

Lor li se aplica, însă , o altă pedeapsă , **pedeapsa cu moartea** , executată **conștient și cu mare cruzime** , prin prelungirea ei.

Acești condamnați politici sunt supuși unui regim special , mai mult decât **sălbatec.**

Un regim inadmisibil într-un stat de drept , nici față de criminalii ordinari.

Condamnații sunt ținuți în celule individuale , 2/ 4 m , neâncetat, 23 ore pe zi, fără să li se admită nici o ocupație. În ora de plimbare , **nu au voie să vorbească cu nimeni.**

Nu au voie să citească, să scrie , li s-au luat **cărțile de rugăciuni și ceasurile.**

Din când în când,fără motiv , sunt **închiși în " celula H "** - întunecoasă, umedă, neîncălzită , fără mobilier. Din 20 august, li **s-a luat și hainele de corp** ; din oct., li s-au ridicat hainele de patm' păturile și îmbrăcămintea călduroasă ce o aveau.

De atunci, **nu au pe ei decât hainele zdrențuite ale închisorii** , o cămașă și bocanci.

Rudenile au încercat să le aducă haine, dar nu li s-a admis.

ex-maiorului Nicoară , plin de **reumatisme** ,

nu i s-a îngăduit să primească hainele aduse de grați și un cumnat ...

ex. căpitanului Fleșaru, paralizat de o mână, nu i s-a îngăduit să primească hainele aduse de unchiul său, col.G.Fleșaru (fost senator)

ex.col.lt. Precup, piele și oase, **umbră de om ...**

ex. cpt. Mesaroșiu - alienat ...

Toți pradă tuberculozei ...

- **Vict.lamandi** (subsecretar Interne) : **I-ați văzut dvs ?** în fața unei relatări de felul acesta , trebuie cercetat dacă **ceea ce afirmați la tribuna Parlamentului , sunt adevărate**

Îmi pare curios să venți acum cu această comunicare ... când **sunt anumite zvonuri ...**

Dvs vreți să **prezentați pe col.Precup** , care știți ce rol a avut în întâmplările din

Vinerea Paștelui , **drept o victimă ?!** Iau sub beneficiu de inventar această declarație.

- **Ionel Pop** : Nu-mi atribuiți intenții pe care nu le am. **Nu refac aici procesul col Precup.**

Nu știu dacă ați citit actul de condamnare .

Este condamnat pentru că a voit să introducă în România ... dictatura ...

- **lamandi** : De ce nu v-ați adresat d-lui ministr. de justiție ?

- **Ionel Pop** : Ieri am fost primit dedl ministru de Justiție care mi-a spus să fac această comunicare pentru a putea cerceta ...De ce îmi reproșați ?

Eu i-am cunoscut pe oamenii aceștia ... în altă postură ... încă din 1918...

Sunt revoltat și ca om , și ca ardelean.... că vor să omoare pe oamenii ăștia...

Ionel Pop / 12 dec.'34

41.) Iuliu Maniu, Memoriul privind relațiile lui cu MSR Carol II , 13 dec. '34

(BCS, Colecții Speciale, Mss 21.833 - Fd. Branște)

[LD : A circulat sub formă de **manuscris**, în mai multe exemplare , în culisele politice.

Ar fi fost prezentat sub formă de **expunere la o ședință PNT**

Un asemenea exemplar a fost lansat de Stelian Neagoe la o sesiune științifică la ISISP .

Unii istorici l-au considerat **apocrif**. Pe un exemplar s-ar fi găsit adnotările lui **Averescu care-l contrazicea**. Deci îl iau în considerație cu toate rezervele, coroborându-l cu alte

documente. Mie mi se pare destul de credibil.

5 ani de străduință pentru a-l readuce pe Carol pe Tron, Dumnezeu știe cu ce gânduri !

4 ani și jumătate , la trântă cu Carol, cu Elena Lupescu, cu camarila,

sperând să poată governa și aplica programul PNȚ !

10 ani , cu profunda dorință de a împiedica PNL să revină la putere !

Dar difuzarea acestui Memoriu în dec.'34 ce viza ?]

Doc.integral - fișier PNȚ XI

/ **Convingeri monarhice și dinastice /**

/ **"Chestiunea Carol " - Consiliul de Coroană din 1925 ; pro-Carol /**

/ 1926-1927 . Demersurile lui Maniu pentru readucerea lui Carol în țară /

/ **Misiunile la Carol : Popovici, Iunian , Ciolan, mr.Precup, mr.Nicoară /**

- **condiționare : fără Elena Lupescu !**

/ 7- 8 iul.1930 .Planurile lui Maniu privind revenirea lui Carol :

protocol - loc în Regență - primirea - ghinionul .

/ 8 iul.1930 **Concluzii : Restaurația - operă a lui Maniu, a PNȚ /**

/ 1930- 1931. **GVERN Maniu /Mironescu / Maniu /**

Maniu -Carol - PNȚ- Camarila

Ratarea încoronării - Lupeasca la Foișor - Maniu între Sovata și Viena

/ 1931-1933 .**GVERN Iorga -Argetoanu / GVERN Vaida / GVERN Maniu /**

Maniu -Carol - Camarila

Maniu / 13 dec.'34

În problema **Restaurației**, circulă o serie de versiuni , **în totul sau în parte greșite** .

De aceea **expun succint fazele principale** ale evenimentului.

Convingerile monarhice - atât ca șef de partid de opoziție, cât și ca șef de guvern -

I-au determinat să susțină monarhia și dinastia .

chiar și atunci când acestea erau nedrepte cu el, cu PNȚ .

Maniu / 13 dec.'34 , retro '25 -'nov.'28

▣ " Chestiunea Carol "

▣ **Acțiunea lui Maniu pentru readucerea lui Carol**

Ideea monarhică primise o grea lovitură prin **renunțarea principelui Carol la succesiunea**

Tronului Stabilitatea , continuitatea și autoritatea ei au fost lovite.

Ea a fost lovită și de diversele **atitudini din jurul Curții Regale**.

Trebuia reabilitată această instituție.

1925. Invitația la Sinaia ...

Împreună cu Vaida -Voevod, a fost la **Consiliul de Coroană** convocat de Ferdinand la Sinaia

(sfârșitul lui dec.'25).Era la Cluj și nu bănuia motivul convocării.

Sosit la Sinaia, a doua zi a fost **invitat de Ferdinand în audiență personală** .

În drum spre Palat, a fost întâmpinat **de un om de încredere al Reginei Maria** ,

care **mi-a comunicat obiectul audienței** și al **Consiliului de Croană**,

rugându-mă **să fac ceea ce va dori regele**.

Am spus că mă voi bizui cu tot devotamentul regelui, **dar nu pot promite nimic**,

până nu știu despre ce este vorba ,

deoarece **nu sunt o persoană particulară , ci președinte de partid [P.N.R]**

1925. Audiența la Ferdinand ...

La audiență, **Ferdinand era foarte întristat** .

"**Cu ochii plânși**" , i-a comunicat într-un ton " foarte intim și cu vocea tremurândă" ,

că l-a ajuns o mare nenorocire : **prințul-moștenitor Carol a trimis din străinătate** ,

o scrisoare de abdicare la Tron ;

că el **I-a trimis** pe ministrul Palatului, **Hiottu**, în străinătate , la principe, **pentru a-l convinge**

să se întoarcă ; că **Hiottu s-a întors cu același rezultat** , întărit cu o nouă scrisoare,

mai categorică. **Ferdinand i-a spus că vrea să propună Consiliului de Coroană**

să accepte **abdicarea lui Carol** , să-l proclame **moștenitor pe Mihai**, și să instituie o **Regență**.

El i-a comunicat regelui (motivându-i pe frământări intene) **că nu poate consimți la această soluție** și că este **împotriva acceptării abdicării lui Carol.**

Regele să anunțe Consiliul de Coroană, **dar să amâne hotărârea.**

Regele să trimită o delegație de 3 oameni politici (printre care să fie și IICBrătianu) , care **să-l înduplece pe Carol să revie** . Dacă Carol revine, Consiliul nu va mai avea obiect. Dacă Carol nu revine, abia atunci să fie convocat Consiliul.

"**Incidentul**" nu poate fi rezolvat numai prin intervenția Curții Regale,

ci **prin factorii oficiali ai vieții de stat** (calitate pe care Hiottu nu a avut-o)

Ferdinand nu a acceptat această propunere și, emoționat, l-a spus lui Maniu că este convins că o altă intervenție nu va avea succes. L-a rugat să-l susțină la Consiliu.

Maniu i-a comunicat regelui " că-l doare mult " dar **nu poate face asta** , ci **va face o contra-propunere** în Consiliu de Coroană.

1925 Consiliul de Coroană ...

În Consiliu de Coroană, **Ferdinand** a făcut propunerea de **acceptare a abdicării lui Carol.**

Toți cei ce au luat cuvântul , cu diverse comentarii, **s-au declarat pentru** aprobarea hotărârii regelui Ferdinand, **în afară de Iorga, Vaida și Maniu.** El a făcut **contra-propunerea** anunțată.

Ionel Brătianu s-a declarat **contra propunerii lui Maniu** ;

Vaida și Maniu și-au susținut p.d.v. până la sfârșit;

Iorga , până la urmă, **s-a supus hotărârii** , după un schimb de cuvinte "accentuate

Regele a fost foarte afectat de atitudinea lui Iorga, Maniu, Vaida ;

Consiliul a adoptat părerea regelui.

După Consiliu, toți erau unanimi în a aprecia că ... cariera **politică a lui Maniu " s-a sfârșit "** , și că **soarta partidului su este " pecetluită "** .

1926 Maniu " lucrează " ...

Regele s-a îmbolnăvit . Pe toate căile, **Maniu a "lucrat" ca Ferdinand să-și schimbe opiniile** față de prințul Carol . Avea " informații sigure " că Ferdinand evoluiază favorabil , dar că " **anturajul " lucrează din răspuțeri împotriva lui Carol.**

În același scop, **Maniu a cerut o audiență la rege** (sub pretext de a-l anunța fuziunea) dar nu i **s-a acordat audiența.** El și-a continuat acțiunea.

1926. Misiunea lui Mihai Popovici ...

Mihai Popovici i-a fost de mare ajutor, în acest scop, deoarece avea mari legături cu oamenii politici , încât **Ferdinand s-a învoit cu Mihai Popovici** ca acesta **să se pună în legătură cu Carol, să-i cunoască părerile ,să-l convingă să se reîntoarcă ,** **cu condiția să o părăsească pe d-na Lupescu.**

Survenind o serie de " neîmpliniri" și **regele Ferdinand decedând....** **aceste demersuri nu au avut demersul dorit ...**

1926. Acțiunea PNT ...gouv. Averescu

[LD : Maniu nu povestește de ce a avut această subită dragoste pentru Carol ;

Un lucru este fără ecchivoc : că a " **lucrat" pe toate căile** pentru aducerea lui Carol, și că , din acest p.d.v. , **poartă întreaga răspundere în fața istoriei .]**

Maniu spune că **acțiunea lui nu a fost " personală" ,** ci că **a angajat și partidul**

în această acțiune. **Prevederea politică** i-a impus ca decesul lui Ferdinand să nu găsească " **chestiunea Carol" nerezolvată .**

Pentru a preveni opinia publică , pentru a precipita evenimentele ,

Biroul PNT a luat hotărârea favorabilă a readucerii prințului Carol în țară și a publicat un **Comunicat** în acest sens.

Guvernul marșalului Averescu a confiscat această Comunicat ,

și când, în Parlament, **Maniu a cerut cuvântul să protesteze** pentru asta , **a fost împiedicat să vorbească .**

În tot acest timp, a **ținut contact cu prințul Carol** și a susținut în opinia publică **o atmosferă favorabilă lui.**

Iar când **mareșalul Averescu** a intrat în " conversațiuni" cu Maniu

pentru **realizarea unei fuziuni** a partidelor lor, **prima condiție a lui Maniu** a fost ca

așa -numită "chestiune constituțională" să nu fie considerată " închisă " , din contra .

1927-nov. 1928 Acțiunea PNT ...gouv. IICBrătianu, Vintilă Brătianu...

După căderea gouv. Averescu, și decedarea lui Ferdinand, Maniu a continuat acțiunea de partid

În opinia publică și în jurul prințului.

În Parlamentul PNL , **Maniu a luat cuvântul** în acest sens și scop, **de față cu IICBrătianu .**
La Carol a trimis diverși emisari , printre care pe **Grigore Iunian** , atât pentru a-l încuraja , cât și pentru **a-l convinge s-o părăsească pe Lupeasca .**

La rândul-i, **Mihai Popovici** a luat cuvântul în Parlament,
fapt ce i-a adus **excludereade de la 30 de ședințe.**

Maniu și-a continuat acțiunea și după decederea lui IICBrătianu,
pe vremea gov.Vintilă Brătianu.

Maniu / 13 dec.'34 / retro'28 - '30 /

▣ "Chestiunea Carol "

▣ Timpul Regenței

[LD : O schimbare de ton și metodă , odată cu răspunderea guvernării .
Dar nu schimbare de gând ! Se poate presupune cum **a întreținut și stârnit**
dorința prințului de a se reîntoarce în țară]

După venirea PNȚ la guvern (sfârșit '28) , convingându-se și mai mult că
guvernarea țării sub Regentă era dificilă , deși nu se putea plânge de regenți,
a continuat acțiunea dusă în opoziție, cu " convenitele precauțiuni"
pe care i le impunea calitatea " oficială"

L-a numit **consul la Paris pe Petre Ciolan** , cunoscut ca devotat prințului ;
miniștrii activi , au întreținut relațiile cu prințul ;
a primit pe prietenii prințului ce soseau la București, având cu ei conversații ;
în conversații cu **principesa Mamă Elena**, s-a străduit **să-i atenueze mâhnirea** explicabilă
față de Carol , **pentru a pregăti o împăcare cu el ;**

Nerăbdarea lui Carol...

Nerăbdarea lui Carol, între timp , creștea, **fără a da de înțeles că renunță la Lupeasca .**

Toți emisarii lui Maniu îl informau despre asta .

Prevederea lui Maniu , apărea în ochii lui Carol ca o "nehotărâre" .

Condiția cu Lupeasca , lui Carol îi apărea ca o " ezitare"

Pentru Maniu, două probleme erau importante :

1. Asigurarea că **Carol va domni " constituțional"** , nu cu " prieteni personali "
2. **Despărțirea de Lupeasca** care avea supra lui " o nefastă influență"

Schimbare în Regentă ...

Între timp, a murit regentul Buzdugan . **Maniu s-a hotărât să pună un regent pro-carlist** ,
pentru ca , la momentul potrivit , să-i predea locul și **să faciliteze restaurarea .**

De aceea s-a **fixat la Const. Sărățeanu** (magistrat , ex ministru în gov.Averescu) .

Despre planul lui, Maniu l-a informat doar pe Vaida , care a păstrat o discreție absolută.

Între timp, Carol a aflat motivul " ezitărilor" lui Maniu și a întreprins ,

prin **Petre Ciolan** , un demers la Maniu

1930. **Raportul lui Ciolan...**

Ciolan a fost chemat la **Claridge**. A fost imediat introdus la prinț.

Peste câteva minute a apărut **Lupeasca** care, după ce l-a salutat , i-a debitat " o lecție învățată" :

< Eu știu , dle Ciolan, pentru ce dl Maniu se opune revenirii MS.

El crede că eu voi veni în țară după Alțeța Sa și voi face dificultăți

Ei bine, declar aici, în fața Msale, că este cea mai mare eroare .

Eu am fost lângă Alțeța Sa un tovarăș de suferință , l-am îngrijit când a fost bolnav.

I-am întreținut moralul sănătos și plin de încredere și voi fi cea mai fericită când Alțeța Sa

sse va reîntoarce. În ziua când MSRegele își va relua tronul, spre fericirea țării,

eu voi dispărea pentru totdeauna și nici nu vreau să se mai vorbească despre mine . >

Când a terminat ea, Carol a adăugat :

< Este , dragă Ciolane, că d-na nu a fost nici o dată o piedică pentru mine,

că nici o dată nu s-a opus planurilor mele de a mă reîntoarce ,

precum s-a vorbit pe contul ei ? Nu voi uita însă devotamentul cu care m-a îngrijit

în exilul meu și îi voi purta o curată recunoștință. > După această spovedanie,

d-na L. a plecat, iar după câteva minute **Carol I-a "concediat" pe Ciolan**.
leșind pe culoar, **Puiu Dumitrescu i-a atras atenția să transmită lui Maniu ceea ce a auzit**.

mai 1930 **.Precipitarea evenimentelor...**

Maniu nu s-a încrezut exclusiv în **Raportul lui Ciolan**, deoarece celelate informații ce-i veneau vorbeau clar despre faptul că **Carol nu renunță la Lupeasca**.

Atunci s-a gândit **să-l folosească pe prințul Nicolae** și chiar el, personal, **să ia contact cu Carol**. Plănuia o călătorie... Data plecării prințului Nicolae fusese fixată pentru 18 iul .1930.

lunian, care pleca și el în Franța , **urma să-l întrebe și el pe Carol** ,
dacă cele transmise prin Ciolan se confirmă

și că **el, Maniu, este dispus să se întâlnească cu Carol** în cursul verii.

Tot atunci a început **o campanie injurioasă contra lui Carol**.

Ziarul "**Cuvântul**", Nae Ionescu, timid dar clar , **a pornit o campanie pro-Carol**

Maniu a hotărât **confiscarea ziarelor de ambele curente**, pentru ca măsura să fie dreaptă, ceea ce a produs mare vâlvă ...

mai-iul. 1930. **Misiunea mr. Precup...**

La sfârșitul lui mai 1930, s-a prezentat la maniu **mr.Precup, cunoscut bun al lui Maniu** dar **prieten cu Carol**, care i-a spus că **prințul Carol I-a însărcinat să-l întrebe pe Maniu ce atitudine va avea dacă Carol va veni acasă ?**

Maniu i-a atras atenția că **Carol să stea liniștit** , că **va veni la el prințul Nicolae** ;

Maniu l-a mai întrebat **ce intenționa prințul cu Lupeasca ?**

Precup i-a răspuns că **ea nu va veni în țară**.

Maniu i-a mai spus lui Precup că , **dacă , totuși**, Carol va veni în țară ...

va găsi în Maniu nu un dușman ci un binevoitor.

Precup a plecat imediat și **s-a reîntors la București la 4 iul.1930** , când i-a comunicat lui Maniu că **Carol a plecat din Paris cu scopul de a veni la București, că contează pe bunăvoința lui Maniu ,pe care-l ruga să îmbrățișeze ideea restaurării**.

Maniu i-a repetat că ar fi fost mai bine să-l fi așteptat pe prințul Nicolae, dar **dacă s-a hotărât altfel, îl va primi cu bunăvoință**. L-a întrebat și când se va întâmpla chestiunea ? Precup i-a răspuns că-l **va ține la curent prin mr.Nicoară**.

Precup, în aceeași seară, **se reântorcea la Carol** pentru a-i comunica răspunsul lui Maniu
Maniu / 13 dec.'34 / retro' iul'30 /

▣ **Reântorcerea lui Carol**

Informațiile lui Nicoară ...

Noaptea următoare, pe la 12 , **Nicoară i-a comunicat că Carol este " în drum"**

și că va pleca **din Munchen spre București** cu avionul , **va ateriza la Cluj** (pentru benzină) și va sosi **la București** pe la ora 6 dimineața.

Tot Nicoară l-a informat că o echipă a partidului averescan îl așteaptă pe Carol la Viena , gata de plecare cu un avion.

Dezinformări ...

Nicoară i-a dat și **o informație inexactă** , care **l-a derutat** (și din care ulterior s-au tras serioase neplăceri) , anume : **că partizanii lui Averescu** au ținut în noaptea aceea **o consfătuire la Mihail Manoilescu** - la care ar fi participat și **Goga și lunian**- la care s-au discutat **amănuntele aducerii în țară a prințului prin ei**,inclusiv **a realizării restaurației prin ei Maniu acționează singur ?!**

[**LD** : dacă documentul este autentic , aceste declarații sunt năucitoare și șocante și-l pun pe Maniu într-o lumină deosebit de dubioasă . Adică toată acea regie , povestea cu venirea lui Carol... cu știrea lui și toate măsurile luate de el personal ?!]

Afirmația lui Nicoară s- a dovedit inexactă , în ce-l privește pe lunian , dar **i-au impus o reticență și discreție îndoită** .

De aceea **nu le-am spus nimic colegilor din guvern**,

de aceea **ulterior le-am cerut scuze** .

În preșara sosirii lui Carol a făcut următoarele demersuri :

/ **L-am chemat** pe **col.Manoilescu** (adjutantul prințului Nicolae) ,

cerându-i să-i comunice lui **Nicolae că vreau să-i vorbesc** ;
/ L-am chemat pe **g-ral Condeescu** (ministr.Armatei) căruia i-am spus
că **va veni Carol la București** , și **să dea Corpului II Armată din Cluj și Iași** ,
instrucțiuni pentru stăpânirea situației - dacă ungurii sau rușii ar face vreo incursiune ;
Condeescu și Samsonovici (șef MStM) au luat toate măsurile .

Protocolul ...

/ Seara **s-a întâlnit cu prințul Nicolae** care s-a bucurat de venirea lui Carol .
Cu el a pus la punct **un fel de " protocol"** la venirea lui Carol .
Au căzut de acord la toate .

Loc în Regentă...

/ A doua zi, a mers la **Vaida** și l-a pus la curent cu sosirea lui Carol.
/ Apoi a mers la **regentul Sărățeanu** , convingându-l ca **un regent să dimisioneze** ,
cedându-i locul lui Carol . **Sărățeanu a fost de acord**.
/ Apoi a mers la **patriarhul Miron**, care **și-a dat și el învoirea** :
/ Apoi le-a comunicat lui **Mihalache și miniștrilor celorlalți** ... sosirea lui Carol,

Primirea...

/ Apoi l-a rugat pe **Vaida** să-l ia pe **prefectul Poliției** (g-ral Nicolau) și 100 jadarmi ,
Să meargă la **aeroportul Băneasa** , să-l întâmpine pe Carol și **să-l ducă la Cotroceni** .

Ghinionul ...

Spre nenorocire , Carol a fost silit să aterizeze la Vad, a sosit la Cluj târziu,
apoi viforul din Carpați... și **a sosit la București cu întârziere** .
Aceasta a încurcat toate lucrurile : Vaida și Nicolau s-au întors în oraș, văzând că prințul nu
sosește ; Carol a ajuns la Băneasa neîntâmpinat ; a plecat cu câțiva **ofițeri din Regimentul**
Vânători - preveniți ! - și , de acolo ... **la palatul Cotroceni** ,
dând astfel sosirii lui Carol un caracter " cu totul neavenit"

Maniu / 13 dec.'34 / retro 8 iul.'30 /

▣ Concluzii : Restaurația

▣ Dar...

1. **Eu și partidul nostru am militat consecvent pentru venirea lui Carol** ;
2. **Revenirea lui Carol nu a fost o surpriză** , ci a fost îndelung pregătită .
3. Nu a fost o surpriză , pentru guvern , ci **a fost un lucru știut și voit de mine**.
4. **Restaurația** s-a produs ca urmare a **pregătirii opiniei publice** multă vreme, **de el și de PNT**
5. **Restaurația a fost o necesitate**
6. **Dna Lupescu nu trebuia să se întoarcă în țară**.

Carol- rege !

[LD : chiar dacă totul pare un vodevil de operetă , eu cred în această variantă.
Măcar totul are o logică , și gesturile ulterioare ale lui Maniu capătă o semnificație ;
starea emoțională surescitată a fiecăruia ; starea delicată a lui !]

După sosirea lui Carol , lucrurile au început să se dezvolte **nepotrivit**.

Influența anturajului său s-a dovedit mare

Maniu s-a prezentat la Cotroceni , la Carol , **la ora 2-3 noaptea** , a avut o conversație ,
a constatat că **prințul era supărat pe el** , sub impresia unor informații greșite.
Netulburat , **Maniu i-a vorbit** despre modalitatea lui de a veni la domnie, și s-au înțelese categoric
că **El va intra în Regentă** (în locul prințului Nicolae sau Sărățeanu) .
Chestiunea d-nei Lupescu nu s-a discutat .

/ Dimineața, la ora 6 , **Mihalache și Iunian** i-au comunicat că **s-a hotărât** [**LD : adică ???**]
Carol să fie proclamat Rege .

Maniu a fost surprins de această întorsătură care-i răsturna planul .

El voise ca , **intrat în Regentă** , lui Carol să i se anuleze **divorțul** cu principesa Elena
și să se lichideze **problema Lupescu** .

Maniu a convocat pe cei 3 regenți , rugându-l pe Nicolae să-l convingă pe **Carol**
să renunțe la varianta **Rege** , și să consimtă **Regent** .

Ne-am prezentat la Carol : **discuția a fost fără rezultat** ;

Am convocat **Consiliul** de miniștri : **5** au votat **pentru Regență** , **6** au votat **pentru Rege** :

Totuși , Mihalache și Lunian au spus că se vor supune hotărârii lui .

În timpul Consiliului , s-a prezentat **o mare delegație parlamentară** - peste 30 - care , deși devotați lui Maniu , au spus că doresc ca Carol să fie proclamat Rege , rugându-l să nu împiedice această lucră.

Atunci Maniu a văzut că **chestiunea este pe o pantă** de pe care nu se mai poate reveni și că **unele probleme (divorțul, Lupeasca) nu se vor rezolva**, și vor avea consecințe grave. Dar a văzut că **nici nu se mai poate opune**. A recurs la singura **soluție logică și onorabilă : s-a supus opiniei publice , majorității guvernului, parlamentului.**

Guvernul GGMironescu /Maniu

Neputând purta povara răspunderii unei atari Restaurații ,

Maniu a propus succesori la guvern, pe Mihalache ;

acesta nu a primit și atunci **Maniu a propus pe GGMironescu , care a primit.**

Astfel Carol a fost proclamat Rege. Deci el nu a luat domnia în urma unei " mișcări militare" , ci prin voința liberă a Națiunii .

Mironescu a stat la guvern câteva zile. Maniu a cerut să se formeze

un **guvern de " concentrare"** , în frunte cu **Prezan .Nu s-a putut .**

Carol l-a însărcinat pe Maniu cu formarea guvernului.

Ratarea Încoronării de la Alba Iulia ...

Lupeasca la Foișor...

[LD : o Doamne! Maniu , care boicotase încoronarea regelui Ferdinand la Alba Iulia ..

iată-l acum pregătind o " încoronare" pe placul lui ! și iată-l supărat , refugiindu-se la Sovata ,

lăsând grija guvernului pe seama celorlalți ; și iată-l iarăși "tras pe sfoară" ...

aflând de la alții că Lupeasca este la Foișor ; și , în sfârșit, demisionând dintr-un guvern

pe care nu-l mai conducea de fapt, luând drumul Vienei ...

Este o variantă credibilă și, oricum o explicație la ura neampăcată a lui Maniu privind **Restaurația , Carol . Lupeasca , camarila ...**

Întrebarea este : **de ce spune el acest adevăr după 4 ani și jumătate ?]**

Maniu a propus să se facă încoronarea ,împreună cu principesa Elena, între 15- 20 septembrie , la Alba Iulia .

De la Sovata ... la Viena ...

Apoi el, **Maniu**, a mers 2 luni la Sovata , fiind foarte obosit .

La întoarcere , a găsit **situația total schimbată .**

Regele nu mai voia încoronarea ! Raporturile lui Carol cu Elena se înrăutățiseră ;

În gazeta lui Nae Ionescu , Maniu era zilnic atăcat ;

Maniu a aflat " întâmplător" că d-na Lupescu s-a întors în țară ;

l-a întrebat pe cei de la Siguranță - Cădere și Bianu - și ei au negat ;

Vaida nu știa nimic ; Maniu a aflat că la 4 august ,Elena Lupescu a venit la București,

și că s-a stabilit la Foișor ;

Obosit și descurajat , Maniu și-a dat demisia (iar GGMironescu) a plecat la Viena,

unde , din cercuri diplomatice, i s-a confirmat că Lupeasca era în țară .

La scurt timp, GGMironescu și-a dat demisia

și la putere a venit guvernul lorga -Argetoianu , după aceea , guvernul Vaida ...

Maniu / 13 dec.'34 / retro '31-' 32 /

▣ Cariol , Guvern - Partid - Camarilă

[LD : această fază prezintă aceleași culise, ițe, balansări , ezitări, compromisuri, manevre .

Din ele, Maniu apare ca fiind umilit, manevrat , ridicat și doborât , dar mereu revenind ...

Se adevărea proverbul că " Nu-i pentru cine se pregătește , ci pentru cine se nimerește ! "

În ce-l privește pe Maniu , încă un adevăr teribil : ura lui , peste măsură , față de PNL .

O întrecea pe toate celelate !]

Partidul îi cerea să preia președinția PNT ; Carol îi cerea același lucru ; el n-a acceptat .

După alegeri Vaida , în urma unor insistențe , **a declarat că revine , sub anumite condiții .**

După o criză îndelungată , **a căzut și al II-lea guvern Vaida .**

Regele , Vaida, Titulescu l-au rugat zile întregi să revie ... el nu voia....

A acceptat doar atunci când alternativa ar fi însemnat revenirea PNL la guvernare

(aveau deja emisarii la Sinaia !) **A acceptat cu 2 condiții :**

- 1. Libertate în guvernarea și administrarea țării ;**
- 2. Puiu Dumitrescu și alții de la Curte , să fie îndepărtați ;**

Regele a acceptat asta , în prezența lui Titulescu .

1933. Guvern Iuliu Maniu și camarila

La începutul guvernării, el a aplanat **conflictul Carol-Elena**

A aplanat neînțelegerile Carol-Regina Maria- principesa Ileana ;

Regele a acceptat reforma administrativă și programul economic al PNT

**Dar pe urmă ... când Maniu a cerut schimbarea lui Ștefănescu -Amza (dir.Poștei și CFR)
atmosfera a devenit încărcată.**

D-na Lupescu și entourageul Regelui a văzut că el vrea să guverneze .

**Când Mihalache (înțeles cu Maniu) a cerut înlăturarea lui Marinescu și Dumitrescu
de la Oficiile lor, entourageul și-a pus la bătaie toată influența pentru a fi păstrați,
și Regele le-a dat câștig de cauză. Maniu și-a dat demisia o dată cu Mihalache.**

Iuliu Maniu / 13 dec.1934

42.) Schimbarea g-ralului I.Antonescu. Interpelare Popescu- Necșești , 14 dec.'34

**Madgearu, dr.Lupu, G.Brătianu, CICBrătianu, Mihalache, Iamandi, Gh.Tătărăscu
/ cenzura ! / armata ! / demisia !]**

(" Lupta " 16 dec.'34 , foto : Brătianu, Mihalache, Tătărăscu)

[LD : în epocă, episodul a stârnit mari emoții și așteptări. PNT și alte partide mici de opoziție,
au sperat chiar că guvernul va fi răsturnat . Pentru istorie, rețin episodul pentru a marca
rădăcini din care vor răsări , în viitor, animozitățile și legăturile lui **Antonescu** cu personajele
politice ale timpului. Pentru momentul propriuzis, el nu a avut nici o consecință.]

Doc. integral la **fișier Armată .**

"Lupta" / 14 dec.'34

▣ Atmosferă parlamentară

Incinta parlamentară populată ca niciodată . **Toți deputații majoritari** , dornici de un spectacol
select , au venit la ședință, în frunte cu **CICBrătianu**.

Pe banca ministerială, **Gh.Tătărăscu, gral Paul Angelescu, Vict.Antonescu ,Vict.Iamandi ,
Valer Pop, Eug.Titeanu D.Iuca ...**

Când soneriile au început să sbârnie, **incinta era complect ocupată.**

Pe băncile opoziției : **Maniu, dr Lupu, Mihalache, Madgearu ; Octavian Goga , C.Argetoianu
GH.Brătianu , apariții rare** , din motive inexplicabile , în dezbaterile parlamentare.

Tribunele publice supraîncărcate ; o tăcere de mormânt , prevestitoare de furtună ,

În aplauzele nestăpânite ale opoziției , **NNSăveanu** , anunță **interpelarea** lui :

Furtuna întreruperilor se deslănțuie la discursurile lui Madgearu, Lupu, George Brătianu...

Se potolește la intervenția lui **CICBrătianu**, care evocă figura martirului Duca și elogiază
Meritele lui Antonescu ; Iamandi explică situația ;

Tătărăscu conchide că PNL nu va pleca de la guvern până ce nu-și va îndeplini programul.

a) Al.Popescu-Necșești ,

Adresată **exclusiv primului ministru**. Fostul subsecretar de stat , svelt, elegant, într-o formă
impecabilă, **va deslănțui patimile politice** ,care - speră unii -

se vor solda cu demisia guvernului .

Pentru că subiectul propriuzis nu este schimbarea de la MSt.M ci ... **cenzura abuzivă.**

Popescu -Necșești vrea să știe pentru ce **ziarele nu au avut voie să anunțe demisia
lui Ion Antonescu**, și pentru ce s-au cenzurat articolele care elogiau pe militarul distins,
a cărui capacitate era recunoscută și dincolo de hotarele țării .

f) CICBrătianu

Anul trecut , când a fost vorba de alegerea unui conducător la MSTM ,

Duca , împreună cu **noi toți, a recunoscut pe g-ral Antonescu [-----]**

" Am lucrat cu el și știu ce valoare are . Toată încrederea în el.

De aceea, **MSRegele, de acord cu Duca, i-a încredințat conducerea M.St.M.**
Astăzi a fost desărcinat din misiunea sa. Găsesc că aceasta nu ne privește .

Motivele trebuie să fie foarte grave de vreme ce se întrerupe o operă începută.

Să nu ne amestecăm însă în atribuțiile militare ale șefului suprem al armatei

[**MSR Carol ?!**]

h) Gh.Tătăărăscu

Socotesc dezbateră profund regretabilă , depreciable și dăunătoare armatei și țării.

[-----] Sunt aici ca să amintesc întregii Camere că **schimbările în comandamentele superioare nu sunt de atribuțiunea autorității publice ,**

ci sunt de competența autorităților și forurilor militare ce dirijează armata noastră .

- **Iuliu Maniu** : **Inexact !**

- **Gh.Tătăărăscu** : **Ar fi cea mai mare eroare ca autoritățile publice să recomande și să numească comandanții. Ar fi o eroare a discuta , în această vreme, valoarea ofițerilor noștri .A face biografii pătimașe .** a face fișe în trecutul lor , a vorbi de rancunile lor politice , nu este în interesul armatei , nici al țării. **Nu în aceste bănci se dau note calificative ofițerilor armatei noastre . Nu în aceste bănci se dau galoane .** Vai de armata ai căror șefi ar fi investiți cu galoane în parlament , și vai e această țară. Refuz să intru în dezbateră aceasta. Vă rog să aveți încredere .Nu este nici în interesul țării **a atrage pe ofițeri în orbita patimilor și combinațiilor politice .**

" **Și acum , dlor, închei. Dacă s-a găsit cineva în aceastăCameră să creadă că discutând chestiunea schimbării , creează o situație grea guvernului, îmi pare rău că trebuie să-l fac o surpriză declarând că se înșală.**

" **Am de îndeplinit aici o mare misiune.**

Guvernul prezidat de mine , și parlamentul a cărei expresiune suntem, nu vom părăsi locul nostru , până ce nu vom fi îndeplinit ultimul capitol al programului de guvernare " (**aplauze prelungite la majoritari**)

Dezbateră înlocuirii lui Antonescu / 14 dec.'34

43.) **A.C.Cuza (LANC) , discurs la mesaj, 14 dec.'34**

Vict.Iamandi , Eug.Titeanu , Valeriu Pop (subsecretari de stat) ș.a. - intervenții polemice .
(DAD, MO 16, șed. de vineri, 14 dec.'34, p. 284-296)

[**LD .Punctul cardinal : " România a românilor !" ; naționalism antisemit integral , manifestat în toate domeniile vieții economice, sociale, politice, morale , diplomatice . Subordonat lui , ca un fir roșu, indiferent de problema abordată, anti-partidism , izvorât din neîncrederea în guvernarea prin partide , pe care le consideră incapabile să rezolve problem națională. Împotriva guvernărilor de dictatură sau de mână forte , deși are admirație explicită pentru Hitler și Mussolini.**

Paradoxală , vocația lui parlamentară - ca expresie democratică a reprezentativității prin partide , cu condiția alegerilor nefalsificate]

ACCuza / 14 dec. '34

▣ **Armata**

▣ **"Cazul " Antonescu**

" Ne închinăm cu **profund respect în fața oștirii** . Oștirea este **națiunea luptătoare** .

De aceea, **nu admitem** sub nici un cuvânt **ca oștirea**, de pildă,

să fie pusă în discuția acestui Parlament ,

cum am asistat chiar acum la spectacolul care s-a dat , în urma **interpelării** de adineauri a d-lui **Popescu-Necșești** - de altfel legitimă și interesantă

- dar în care nu urma numaidecât să fie amestecată armata .[-----]

Era vorba de cenzură. Și dacă cenzura nenorocită nu ar fi venit , și nu ar fi luat măsura absurdă impunând să se vorbească de numirea d-lui general Samsonovici ,

dar să nu se vorbească de înlocuirea d-lui gral Antonescu ,
discuțiunea privitoare la armată, nu ar fi avut loc.

Dar ca să se ceară așa ceva , este o absurdă monstruozitate.

Acela care a făcut-o, va fi un prost , pe care vă rog să-l dați afară . (ilaritate)

- **Iamandi** (ministr.secretar de stat) : Dvs nu v-ați convins, din felul cum s-a combătut chestiunea , că chiar dacă nu era cenzura , **ea ar fi fost adusă la tribună ?**

- **ACCuza** : **Da. Eu am avut convingerea că a început campania de răsturnare .
(mare ilaritate la majorități)**

Campania de răsturnare eu zic că **nu este legitimă să se dea pe seama militarilor
DI Mihalache zicea că noi avem tot dreptul să ne amestecăm , pentru că noi singuri putem
să tragem la răspundere pe acei care ar fi vinovați .**

Dar eu zic : **D-ta care nu ești militar , nu ai nici un drept să te atingi de armată.**

Ești absolut incompetent . Nu poți d-ta să te amesteci în armată ,

al cărei **Comandant superior este Majestatea Sa Regele (aplauze prelungite)**

Vedeți dvs, acesta este sentimentul întregii Adunări și al țării întregi.

Putem avea încredere ? **Trebuia să avem încredere în Supremul Comandant al armatei,
care este Regele.**

Interpelarea Popescu-Necșești..

De aceea, **a fost binevenită interpelarea** în materie de cenzură a d-lui Popescu -Necșești.
dar **a fost rău inspirată toată agitațiunea care s-a făcut în mod melodramatic
pe chestiunea armatei , ca și cum armata ar fi primejduită**

pentru că un general a fost înlocuit cu altul . (aplauze la LANC și majorități)

Vedeți, **nu am vrut să mă amestec** în discuțiunile dvs pentru că **nu cred că am competență.**

- **G.Brătescu** : **Dar ați pus punctul pe i .**

[-----]

- **Eug.Tirteanu** :

[**Câteva cazuri de cenzurare** : audiențele la MSR ; sabotare monetară ; sabotarea creditului ;
propaganda de ațâțare naționalistă ; asociațiile comuniste și rel.cu URSS]

Audiențele la Rege ...

De ex. în chestiunea **audienței oamenilor politici.**

Să mă iertați, s-a comis **o absurditate când s-a cenzurat audiența d-lui Mihalache ,
dar , credeți-mă , o explicație există.**

S-a luat norma obiectivă , pe bază de cerință normală și legală a celor interesați,
ca **să nu se mai bată monedă din audiențe care n-au loc.**

Sunt **oameni politici care au indecența de cronometra și de a face reclamă
din audiențele lor,** în loc de ale înconjura de o normală **deferență și discreție .**

La sfârșitul zilei , se controlează ce oameni au fost primiți , și se dau .

[-----]

ACCuza / 14 dec. '34

▣ **Regim parlamentar de dictatură națională.**

▣ **Regim parlamentar al dictaturii de partide**

[**LD** : ACCuza atrage, efectiv, în capcana retoricii sale pe ... democrați, care-l și aplaudă,
proclamând credințele lui în "**regim parlamentar**" , după care explicând cum îl vede ,
toarnă "**dușul rece** " : **regim parlamentar de dictatură națională !**

Pentru a explica cum urma să fie acest regim , el **descrie modelele** lansate
în **Italia, Gemaniam, Spania** , amestecându-le în creuzetul doctrinei cuziste .

Pentru că , paradoxal , **el nu vrea nici dictatură regală** (nenorocirea din Spania !) ,

nici dictatură personală (nu avem un Hitler, Mussolini !) ,

dar ... **nici dictatura partidelor** (ca la noi !) , ci... **respectarea regimului parlamentar .**

Iar în ce privește cum acesta funcționa la noi, **avea dreptate !**

Pornește de la un articol al lui **Ștefan Tătărăscu** (fratele premierului !)

din "**Veghea** " care milita pentru respectivele modele.]

- **Gh.Măcărescu** : Credeți că gazeta aceasta are mai mult de 100.000 de cititori ?

Ce înseamnă aceasta față de întreaga populație a României ?!

- **ACCuza** : Eu nu spun că gazeta este răspândită, ci **vorbesc de mentalitatea** care se creează. Fiecare contribuie la **mentalitatea aceasta anarhică**.

Noi, în numele LANC, respingem aceste încercări de aventură constituțională.

Noi stăm pe terenul nesdruncinat al regimului parlamentar. (aplauze unanime) .

Noi vom apăra cu toată energia regimul parlamentar . Noi credem că nu există alt regim de guvernare al popoarelor moderne, decât regimul parlamentar .(aplauze unanime)

[-----]

Când **stăm aici și vorbim**, noi **ne facem datoria** în primul rând către Coroană , pentru a nu inspira Coroanei anumite măsuri care ar duce **Coroana, Dinastia și Țara**, cine știe la ce nenorocire . Noi **avem datoria să ne gândim** când facem o propunere , ca ea să fie conformă cu interesele naționale.

Hitler, Mussolini ...

Autorul [**Ștefan Tătărăscu**] articolului din "Veghea" se întreabă :

< **Ce punem în loc ?** > Răspunsul este de o naivitate extraordinară :

< **Să punem ceea ce a pus Germania și Italia !** >

" Ca și cum am avea pe **Mussolini** într-un buzunar și pe **Hitler** în alt buzunar !

Ce este în Germania și ce este în Italia ?

Acolo există , în principiul său , un adevărat regim parlamentar , pentru că guvernul de acolo , guvernarea dictatorială , s-a ridicat din masele adânci ale poporului , care și-au ales un singur om să le reprezinte aspirațiile lor.

Acolo este un regim parlamentar de dictatură națională ,

care a fost introdus în nenorocita Spanie de astăzi, când se plimbă **Regele Alfons** al XIII-lea prin hotelurile din Europa , pentru că , **printr-o simplă eroare** , a crezut că poate governa Spania cu **dictatura regală** a lui Primo de Rivera .

- **Cezar Spineanu** : Pot exista **Parlament** și **dictatură** în același timp ?

- **ACCuza** : Dta desigur că aspiri la rolul de dictator în Parlament (**ilaritate**)

Noi rămânem așa dar neclintii pe baza regimului parlamentar .

Cerem să se respecte acest regim , cerem să se respecte toate instituțiile acestui regim.

De aceea, dle președinte, nu trebuia să permiteți să se banalizeze discuția la Mesaj.

[-----] Nu vă cer decât un singur lucru : să lăsați **Parlamentul**

să funcționeze așa cum trebuie și să aplicați regimul parlamentar în realitatea lui ;

pentru că noi nu am avut regim parlamentar,

ci am avut regim de dictatură a partidelor .

Este regim de dictatură a partidelor, când vine Regele și numește un șef de guvern și îl însărcinează să formeze Parlamentul prin alegeri de partid.

Șeful guvernului face Parlamentul, dar acesta nu mai este Parlament !

În această falsificare a regimului parlamentar , rezidă toate suferințele noastre ;

de aici pornesc toate suferințele noastre (**aplauze generale**)

Câtă vreme nu vom face ca să se aplice regimul parlamentar ,

nu putem ieși din haosul acesta ; fiindcă va fi **pururi abuzul guvernării fără control,**

abuzul guvernării de dictatură a partidelor .

Noi ne ridicăm contra dictaturii partidelor, noi cerem Regelui , care este factorul

constituțional superior , **să încredințeze viitoarele alegeri magistraturii . (aplauze LANC) ,**

magistrații să prezideze alegerile , iar alegerile să fie libere. "

Dictatură regală ?!

" Guvern de mână tare , cum spunea cineva zilele trecute ?

Guvern de mână tare , adică **MSRegele să-și ia răspunderea ,**

ca să numească **pe cine știe cine, care ar veni să guverneze cu mână tare ?**

Dar **guvernul de mână tare** duce la anarhie .S-a văzut în Spania.

Desființarea partidelor ?

Ideea de desființare a partidelor, ca măsură definitivă, este o absurditate ?

Ea se poate aplica momentan , cum s-a făcut în Germania,

de **Hitler și de Mussolini** în Italia , **învățți de națiile lor cu depline puteri .**

Dar nu mă poți desființa pe mine , și pe doi-trei prieteni, să gândim într-un fel anume.

Nu poți să desființezi un partid de doctrină, în aspirațiile și ideologia lui.

Prin urmare, cei care vin să facă asemenea propuneri , sunt niște oameni care nu se gândesc mai departe și părerile lor nu au nici o valoare.

" Noi cerem **păstrarea Parlamentului, cerem MSRegelei alegeri prezidate de magistrați**

[-----]

ACCuza / 14 dec.'34

44.) **C.Tătăranu (PNL, raportor la Mesaj) discurs final la Mesaj, 17 dec.'34**

Madgearu, Călinescu - clarificări polemice.

(DAD, MO 19, șed. din 17 dec.'34 , p. 375- 380)

[LD : deputat de R.Sărat. Se străduiește destul de onest să radiografeze **situația țării** , pe care o raportează la **soluțiile avansate de partidele din opoziție.**

Document integral - **fișier PNL**

/ Monarhia - pivotul solidarității naționale /

/ Avertismentele prezentului : asasinatul politic , revizionism , război /

/ Răspunsul la Mesaj - fixarea răspunderilor : armonie socială ; solidaritate națională /

Tătăranu / 17 dec.'34

▣ **Monarhia.**

S-au adus critici; s-au adus și critici de minimă importanță (inclusiv de redactare)

S-a spus că referindu-se la MSRegele, nu a adăugat și cuvântul " dragoste" .

A crezut că "**profundul devotament**" include și dragostea, ferindu-se de un pleonasm.

Dragostea care leagă Parlamentul de MSR este atât de profundă

încât **se confundă cu însăși instinctul de conservare al nației**

și nu are nevoie de cuvinte meșeteșugite. [-----]

Tătăranu / 17 dec.'34

▣ **Avertismentele prezentului**

▣ **Solidaritate și națională.**

Prevestiri destul de negre , semne destul de rele , sunt pe orizontul țării și al lumii .

Un tragic destin a făcut ca această discuție la Mesaj, să fie **încadrată într-un chenar**

de doliu. MSRegele Alexandru al Iugoslaviei a murit pe Golgota păcii ,

răpus de acei care-și închipuie că "**pot omorâ pacea, asasinându-i slujitorii**"

Alături de el, a fost asasinat ilustrul nostru Cetățean de onoare ,

Louis Barhou, acela care , de la această tribună, afirmase cu atâta căldură

că "**nici un petic de pământ din pământul românesc nu va putea fi încălcat** ,

fără ca Franța să nu simtă în propriul ei trup această încălcare "

Două morți tragice , care reprezintă **două avertismente** ,

de care suntem obligați să ținem seama. [-----]

Tătăranu / 17 dec.'34

▣ **Răspunsul la Mesaj .**

▣ **Răspunderile**

" În credința că **solidaritatea socială** de care azi , mai mult ca oricând, poporul are nevoie ;

că **solidaritatea națională în jurul Coroanei** va fi și azi și mâine o realitate ;

în credința că vom găsi la acest neam **posibilitățile de a învinge greutățile** ,

convins că **această țară nu aparține nici unui om, nici nouă, nici dvs.**

nici generațiilor azi în viață - căci noi nu suntem decât deținătorii vremelnici ai destinului ei ,

suntem mandatarii trecutului în slujba viitorului - și că ne vom face pe deplin datoria,

trecând **acest sfânt patrimoniu , moștenire a trecutului** ,

în mâna celor ce vor veni după noi , cu aceste considerațiuni vă rog **să binevoiți**

a vota proiectul de **Răspuns la Mesajul Tronului** " (aplauze prelungite la majorități)
C.Tătăranu / 17 dec.'34

45.) **Vict.Iamndi (PNL, subsecretar de Stat) , discurs final la Mesaj, 17 dec.'34**

Virgil Madgearu , Armanad Călinescu , dr.Lupu , - intervenții polemice

(DAD, MO 19, șed. din 17 dec.'34 , p. 381- 397)

[LD: discursul lui Iamandi este un impresionant tur de forță în istoria politică a perioadei postbelice. Dar nu este un bilanț glorios, ci este o veritabilă reglare de conturi cu adversarii politici ai PNL , tare pe poziții după primul an de guvernare .

Metodic și necruțător, Iamandi face **procesul adversarilor politici**

- pune la zid PNL-georgist ; critică , lăsând o șansă la rotativă, PNT -

proces în care clarifică toate aspectele legate de **tradiția, realizările, doctrina și programul PNL**

Punctual, meciul este dominat și pare câștigat de Iamandi .Dar ...

Reușește performanța ca , după un discurs amplu, presărat cu polemici și paranteze ,

să nu pomenească decât formal **numele lui Dinu Brătianu**, ca conducător al PNL .

Sincer sau la fel de formal, Iamandi **preferă să invoce spiritul tutelar al lui IG Duca** .

Exceptându-l pe Tătărăscu , pe care îl apără de anume critici,

Iamandi nu vorbește despre **guvern, despre miniștri** , încât **discursul său**

este mai degrabă **de lider de partid**, deseori ca p.d.v. personal, **nu ca guvernamental..]**

Sublinieri, problematizări, supratitluri ,colorări , îmi aparțin

Doc.integral, **fișier PNL IX**

Vict.Iamandi / 17 dec.'34

▣ **Consens parlamentar .**

▣ **Solidaritate guvernamentală**

Monarhie....

[LD : plătește poliță grea lui Gh.Brătianu ; ignoră murmurul anticarlist dinspre PNT]

" Din îndelungatele debateri ce s-au făcut asupra Adresei de Răspuns la Mesajul Tronului, trebuie să constatăm , în primul rând , **călduroasa manifestare de devotament față de Coroană din partea tuturor** aceluia care s-au perindat la această tribună.

A lipsit doar din această generală manifestație de **devotament și de încredere**

necondiționată față de Coroană , glasul grupării lui Gheorghe Brătianu ,

ai cărui exponenți la această tribună au socotit că este mai potrivit pentru atitudinea rectilinie pe care o urmează , **să nu-și îndeplinească această insignifiantă datorie.** [-----]

Trebuie , în sfârșit , să constatăm că din toate direcțiile acestei Camere ,

s-au ridicat **omagii pline de sinceritate** pentru memoria **Regelui -Erou Alexandru** al Iugoslaviei

Guvernul țării se asociază acestei dureroase omagieri adusă marilor noștri prieteni și

mărturisește aceleași sentimente de devotament , de **respect și de dragoste Reginei Marioara**

a Iugoslaviei , **indisolubil legată de pământul țării și de sufletul românesc "**

[-----]

Receptare guvernamentală

" **Guvernul** nu poate decât să-și arate **complecta satisfacție** că

cel puțin pe aceste chestiuni de capitală importanță ,

devotamentul neprecupețit către **Coroană** , apărarea **politici externe**, sprijinirea **armatei** ,

toate forțele politice ale țării sunt alinate pe același front al solidarității

și al hotărârii **de a-și face datoria până la capăt "** (**aplauze la majoritate**)

[-----]

Vict.Iamandi / 17 dec.'34

▣ **Un an de guvernare**

" **Am ascultat** timp de **trei săptămâni** , cu toată atenția și cu toată sollicitudinea ,

criticile care s-au adus **guvernului nostru** , de la **15 noiembrie 1933 și până azi** .

Încrederea Coroanei

" Sunt dator să recunosc că, cel puțin **sub raport strict constituțional, nu s-au ridicat nici un fel de obiecțiuni.**
Am fost scutiți [LD:?!] de atacurile pe care le auzeam în Parlamentele și guvernările trecute , de la această tribună, **aduse pe această temă împotriva PNL .**
Este desigur **un câștig în moravurile noastre politice** și dorința mea ar fi ca **acest câștig să se generalizeze** în toate domeniile activității la care suntem angajați.
Am venit la guvern prin încrederea țării și prin încrederea Coroanei.
După un an , putem afirma că această încredere este mai puternică ca oricând.
[-----]
Vict.Iamandi / 17 dec.'34 , retro '30 - '33

▣ PNL-georgist

▣ lamandi - Gh.Brătianu

[LD : subiectiv, subiectiv ! O relație concurențială, minată de orgolii , transformată în ură personală. Cauză și efect - pe lângă alte considerate , printre care Carol II a avut rolul său - al unui episod care a ținut pe Gh Brătianu despărțit de familia sa, de trunchiul liberal, 8 ani !
Interesant este însă drumul : lamandi se va rupe de acest trunchi , iar Brătianu își va relua locul !
Deocamdată, însă , suntem în 1934 și este clar că , între ei , nu este cale de împăcare .
Parlamentul asistă la o **execuție moral-politică fără precedent** (comparabilă , poate cu cea făcută lui Stere) **Și ce execuție !** Ceea ce nu știu eu este dacă acest moment ... nu constituie, în același timp, și **convertirea lui lamandi la ceea ce este clar că s-a format : grupul Tătărescu , împotriva lui Dinu Brătianu.]** [-----]
Vict.Iamandi / 17 dec.'34 , retro'30

▣ PNL și Restaurația

▣ Gh.Brătianu și Resataurația

" **Dacă nu pleca din PNL și dacă rămânea , cum l-am sfătuit noi, și în special eu,** în ziua de 11 iunie, **și-ar fi ajuns țelul ,** dar dacă ar fi avut țeluri precise , așa cum spune d-sa : **reluarea raporturilor normale cu Coroana .**

Dar nu aceasta era era scopul pe care-l urmărea d-sa .
Reluarea raporturilor normale cu Coroana era numai pretextul acțiunii sale din iunie 1930 .
Telul urmărit de dl Gh.Brătianu era să ajungă șeful Partidului Liberal ,
la 30 și ceva de ani, fără ca **nimic să-i îndreptățiască pentru o asemenea situațiune.**

IGDuca a stabilit atitudinea pe care a avut-o fiecare partid în problema Restaurației :
PNL a recunoscut restaurația mai târziu și a luat raporturile normale cu Coroana .
Cel mai mare merit pentru un om este de **a recunoaște greșelile** atunci când le face.
Firește că poate **era mai bine ca la 1930** să fi avut altă atitudine ,
dar astăzi **chestiunea aparține istoriei**

"**DI Gheorghe Brătianu** însă, care era **nou nouț în scris în PNL , înscris abia în 1927,** după ce **a practicat exact aceeași poliică** pe care o făcuse Partidul Liberal,
- și vă dau un amănunt precis : **la 25 mai 1930 , cu 13 zile înainte de Restaurație,**
a ținut o **întrunire la clubul liberal din Iași , unde ne-a cerut nouă și mi-a cerut și mie ,**
care eram vicepreședintele organizației , **să facem declarații categorice**
că vom urma direcțiunea partidului pe această chestiune.

D-sa a vorbit , cu acel prilej, **mai hotărât ca orișicine ,** în sensul vederilor conducerii partidului Liberal de pe atunci . Mai mult decât atât , **a împărțit și broșurile acelea** pe care le cunoașteți și **de care noi am fost acuzați ,** și pe care , **recunoaștem, că le-am împărțit.**

Toate aceste manifestări nu l-au împiedicat pe **dl Gh Brătianu ca la 8 iunie să schimbe brusc o atitudine .** D-sa ce a urmărit ? **D-sa n-a urmărit decât un singur lucru : a urmărit răsturnarea de la șefia PNL a lui Vintilă Brătianu ,**
înlăturarea succesiunii inevitabile a lui IGDuca

și asigurarea conducerii în persoana sa.

D-lor deputați , **este ceva care mie îmi repugnă** oricât ar fi scoborât nivelul politic al țării noastre și **oricât de josnic ar fi năravurile** care ne stăpânesc , **îmi repugnă metoda.**

A pornit lupta împotriva lui Vintilă Brătianu . Pe atunci îl numea pe unchiul său : **Vintilă -bancar, Vintilo-falit, om sclerozat , incapabil să înțeleagă spiritul vremii** etc etc; iar **astăzi dl Gh.Brătianu** , pentru a găsi **o justificare în atitudinea sa diametral opusă** aceleia din 1930, **invocă memoria și tradiția pe care o reprezenta Vintilă Brătianu !**

De altfel, **Gh.Brătianu**, în zilele de frământări din iunie 1930, după ce **ne asigurase sub cuvânt de onoare că nu va întreprinde nici o acțiune care să zădărnicească reintrarea sa în partid**, după ce **ne dăduse aceeași asigurare că nu se va duce la întrunirea** ce fusese convocată la **sala Frascati** pentru ziua de **15 iunie 1930**, de cei care se agitau atunci în jurul său, **a călcat în picioare toate angajamentele** ce și le luase față de noi

și s-a proclamat , în fața agenților electorali pe care îi pusese la dispoziție guvernul național-țărănesc și care alcătuiau majoritatea asistenței de la Frascati ...

șef al Partidului Național-Liberal.

Acesta este dl Gh.Brătianu : una promite și alta face , și tot ce constituie activitatea sa politică de atunci și până astăzi, are același **caracter de nesinceritate și de contradicție.**

A avut prilejul să se reîntoarcă în partid , dar a refuzat.

D-sa nu vrea să se reîntoarcă decât în calitate de șef !

[Vict.lamandi](#) / 17 dec.'34

▣ PNL-Carol II

▣ Gh.Brătianu -Carol II

" **DI George Brătianu ne acuză** pe noi că suntem **slugarnici față de Coroană.**

În ce constă **slugărnicia noastră ?**

În faptul că ne-am declarat și **suntem leali față de Coroană ?**

În faptul că **slujim cu devotament și credință pe Rege ?**

Că suntem **apărătorii monarhiei** și că vedem în aceasta **garanția cea mai temeinică a consolidării și a dezvoltării statului nostru ?**

Că de la 1930 și până astăzi n-am ieșit un singur moment de pe linia acestor comandamente în atitudinea noastră față de Coroană ? Este aceasta slugărnicie ?

" **Dar care este atitudinea de astăzi a d-lui G.Brătianu față de Coroană ?**

A precizat-o în **discursul de la Oradea Mare** - discurs ale cărui ecouri au ajuns la această tribună - când **a declarat că dacă la 1930 a strigat < Trăiască Regele ! >** , astăzi trebuie să strige **< Deșteaptă-te Române ! >** .

" E de prisos să ne mai întrebăm **ce se ascunde în dosul acestei formule.**

De altfel, întreaga ținută a d-lui G.Brătianu în această privință ,

criticile aduse Coroanei în public, ale căror ecouri au ajuns în parlament, prin reprezentanții săi

, arată că, **după ce d-sa a șantajat , în 1930 , conducerea PNL ,**

astăzi sfârșește prin a șantaja Coroana " (**aplauze la PNL**)

[-----]

[Vict.lamandi](#) / 17 dec.'34

▣ Situația PNL, a guvernului.

[**LD, ciudată premoniție și ciudat destin se pregătea pentru Călinescu , lamandi și Madgearu !**

Rezum doar aceste afirmații pentru a le surprinde rolul și locul....]

PNL, în momentul de față , **stăpânește complet situația.** Atunci când noi **am putut face** ce am făcut, să îndeplinim **o operă de ordine în țară**, pierzând pe Duca, în această acțiune, atunci când **am putut înfăptui reforme** de îmbunătățiri în toate direcțiunile

(conversiunea ș.a.) față de **o asemenea operă înfăptuită și asemenea adversari ca dvs,**

noi dominăm situația și vom domina-o (**aplauze la PNL ; întreruperi la PNȚ**)

- **Armd.Călinescu** : Dle lamndi, românul are o vorbă : **și câinele iese din iarnă ,**

dar numai **pielea lui știe cum !** (**ilaritate la PNȚ**)

- **lamandi** : A-le Armand Călinescu , eu **nu ți-aș dori nici o dată** d-tale în viață - ești un om cu incontestabile merite și desigur ai înaintea d-tale un viitor politic important - nu ți-aș dori nici o dată în viață **să fii obligat să rezolvi** chestiuni din acelea , pe care le-am rezolvat noi , și **să fii nevoit să faci sacrificii sângeroase pentru asigurarea liniștii interne** , fără de care nimic durabil nu se poate înfăptui. **Noi am știut să înfruntăm vijelia și să smulgem unui destin implacabil , o mare operă de construcție internă.**

De aceea astăzi vă putem spune că **dominăm situația și că , în momentul de față, noi nu avem înlocuitori în guvernarea acestei țări.** [-----]

[**LD : atenție! sesizată bine funcția și rolul lui lamandi !**]

- **Madgearu** : Eu râd , că ai **bătut recordul îndrăznelii în materie politică . Dta ești oratorul guvernului** .Este o meserie nouă în politică . Înainte erau liderii majorității . Acum d-ta , pentru a fi lider al majorității , ești ministru fără portofoliu, dar **n-ai nici un fel de activitate.**[-----]

lamandi / 17 dec.'34

▣ **Autoritatea de Stat**

▣ **Libertatea democratică .**

Se vorbește neânțet de **compromiterea principiului de autoritate** în regimul democratic, și **se preconizează**, pentru restabilirea lui, **regimurile de dreapta și de extremă dreapta .**

Nu există nici o antinomie între autoritate și libertatea democratică.

Autoritatea de stat nu depinde de forma de guvernământ ,

cât **depinde de valoarea clasei conducătoare** , care **știe sau nu știe să-și facă datoria** față de interesele generale. (**aplauze la PNL**)

Dacă toate atribuțiile clasei conducătoare , ale guvernului, ale parlamentului și ale tuturor celorlalte instituții ar fi îndeplinite punct cu punct , în același spirit de legalitate și echitate permanentă ;

dacă nu ar fi nici un fel de absență față de aceste îndatoriri supreme , eu vă asigur că **nu s-ar putea vorbi nici un moment de prăbușirea autorității.**

Autoritatea poate fi reintegrată în rolul decisiv pe care trebuie să-l aibă , **numai prin aplicarea** soluțiilor numeroase ale **liberalismului democratic** , pentru că între ea și democrație nu există nici o contradicție.

Regimul de autoritate cel mai serios , care să poată aduce foloase întregii societăți, **este acel consimțit de toată lumea,**

și **în care se reflectă toate aspectele structurii sociale și politice ale statului .**

[-----]

lamandi / 17 dec.'34

▣ **Sarcinile guvernării PNL**

▣ **Răspunderile**

Constituim o masivă realitate în viața publică a țării , și stăpânind guvernarea, creem condiții de dezvoltare zilei de mâine,

asigurând **continuitatea evoluției economice, sociale, politice ale statului nostru .**

Vom căuta **să întărim în toate direcțiile poziția statului nostru .**

Vict lamndi / 17 dec.'34